पहिलो परिच्छेद
शोधपरिचय

१.१ विषयपरिचय

'निर्माण प्रकाशन'को स्थापना सन् १९७७ सालमा दक्षिण सिक्किमको सुदूर गाउँमा केही युवाहरूको सक्रियतामा भएको हो । सिक्किमको याङयाङ भन्ने ठाउँमा चार दिनसम्म देउसी खेलेर जम्मा पारिएको एक हजार चौसठी रूपैयाँ चालिस पैसा सङ्कलन गरी सम्पादक पवन चामलिङ 'किरण'को अगुवाइमा यस प्रकाशन संस्थाको स्थापना भएको देखिन्छ । सामाजिक, साहित्यिक, साङ्गीतिक, सांस्कृतिक, चित्रकला आदिका क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान दिनु, अविकसित, अशिक्षित ठाउँमा साहित्यिक जागरण ल्याई युवावर्गमा साहित्यिक, सामाजिक, सांस्कृतिक चेतना अभिवृद्धि गरी सचेत तुल्याउनु यस प्रकाशन संस्थाको उद्देश्य देखिन्छ । यस प्रकाशन संस्थाले हालसम्म विभिन्न विधाका २०० जति रचनाकृतिहरूका साथै 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन'का ४८ ओटा अङ्कहरू सार्वजनिक गरेको पाइन्छ । विशिष्ट साहित्यसेवा र संस्कृतिसेवकहरूलाई सम्मान गर्नु, विशिष्ट रचना तथा रचनाकारहरूलाई पुरस्कृत गर्नाका साथै विशिष्ट कृतिको रचनामा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यमा यो प्रकाशन संस्थाको निर्माण भएको पाइन्छ ।

निर्माण प्रकाशनबाट 'आशारानी निर्माण पुरस्कार' (सन् १९९९), 'आशबहादुर निर्माण पुरस्कार' (सन् २००३), 'गोपाल गाउँले निर्माण पुरस्कार' (सन् २००३) जस्ता पुरस्कारहरूको स्थापना गरिएको छ । सन् २००० देखि यस प्रकाशन संस्थाले प्रत्येक वर्ष साहित्य, कला, सङ्गीत, पत्रकारिता तथा चित्रकला र समाज-सेवाको क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउनु हुने महानुभावहरूलाई यस संस्थाबाट सम्मान तथा कदर गर्दै आएको पनि पाइन्छ ।

नेपाली साहित्यको विकास, विस्तार तथा संवर्द्धनका अतिरिक्त 'निर्माण प्रकाशन' संस्थामा विशिष्ट कार्य रहेका छन् । विभिन्न साहित्यिक कृतिहरूको प्रकाशन गरी प्रचारप्रसार गर्नु, साहित्य, संस्कृति, कला, सङ्गीत तथा समाजका क्षेत्रमा उल्लेखनीय कार्य गर्ने, विशिष्ट प्रतिभाहरूलाई सम्मानित गर्नु, उत्कृष्ट रचनाकारहरूलाई पुरस्कृत गर्नुजस्ता कार्यहरू गरी नेपाली भाषा, साहित्य, संस्कृति, कला तथा समाजसेवामा लागेका व्यक्तिहरूलाई अझ त्यस कार्यप्रति उत्साहित तुल्याई सम्बन्धित क्षेत्रको अझ गहिराइमा पुऱ्याई समग्र नेपाली भाषा, साहित्य, कला, संस्कृतिको विकास, विस्तार तथा संरक्षणमा अतुलनीय योगदान पुऱ्याएको पाइन्छ ।

१.२ समस्याकथन

प्रस्तुत शोधकार्यमा 'निर्माण प्रकाशन'ले नेपाली साहित्यमा पुऱ्याएको योगदानका बारे अध्ययन गरिएको छ । नेपाली साहित्यका विभिन्न विधाका विकासमा यस प्रकाशनबाट दिइएको योगदानलाई ठम्याउनु यस शोधकार्यको प्रमुख समस्या रहेको छ । यस शोधकार्यको समग्र समस्याहरूलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ :

क) 'निर्माण प्रकाशन'को पृष्ठभूमि र विकास प्रक्रियाको परम्परा केकस्तो छ ?

ख) नेपाली साहित्यको विकास र विस्तारमा निर्माण पत्रिकाको भूमिका केकस्तो छ ?

ग) नेपाली साहित्यको प्रकाशन परम्परामा निर्माण प्रकाशनको योगदान केकस्तो छ ?

!=# zf]wsfo{sf] p2]Zo

प्रस्तुत शोधकार्य नेपाली साहित्यमा 'निर्माण प्रकाशन'ले पुऱ्याएको योगदानसँग सम्बन्धित छ । यस प्रकाशनले नेपाली साहित्यका विभिन्न विधाको विकासमा केकस्तो योगदान पुऱ्याएको छ भन्ने कुराको निर्धारण गर्नु नै यस शोधकार्यको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ । यस शोधपत्रका समग्र उद्देश्य निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ :

क) 'निर्माण प्रकाशन'को पृष्ठभूमि र चिनारी प्रस्तुत गर्नु ।

ख) नेपाली साहित्यको विकास र विस्तारमा 'निर्माण पत्रिका'को योगदान ठम्याउनु ।

ग) नेपाली साहित्यका प्रकाशन परम्परामा निर्माण प्रकाशनको योगदान ठम्याउनु ।

१.४ पूर्वकार्यको समीक्षा

'निर्माण प्रकाशन'का अध्ययन गतिविधिका बारेमा विस्तृत रूपमा नभएकोले यस शोधकार्यमा यसको योगदनका बारेमा अध्ययन गरिएको छ । साहित्यिक संस्थाको पहिचान र मूल्याङ्कन गर्ने निर्दिष्ट कुनै निकाय तथा विभागको कमीले गर्दा साहित्यिक संस्थहरू ओझेलमा परेका छन् । पत्रपत्रिकामा छिटफुट रूपमा यस प्रकाशनको चर्चा गरिएको पाइन्छ । यस प्रकाशन संस्था बारे केही टिप्पणीहरूको चर्चा यहाँ प्रस्तुत गरिएको छः

हर्कबहादुर क्षेत्री (सन् १९८६) ले 'उहिले नै एउटा देशमा' भन्ने कृतिमा 'निर्माण प्रकाशनका सम्पादकले यस पुस्तकको प्रकाशन गरिदिएकोमा प्रकाशक व्यक्तित्वका धनी कवि पवन चामलिङ धन्यवादका पात्र हुन्' भनेर उल्लेख गरेका छन् ।

पवन चामलिङ (निर्माण, २७/३० अगस्त, सन् १९९६) ले "सम्पादकीय"मा 'निर्माण हाम्रो सपना हो, जसलाई विपनामा परिणत गर्न कठीन तर मह□वपूर्ण थुप्रै अभिलाषाहरू अझै थाँतीमै छन्' भनेर विचार प्रकट गरेका छन् ।

बी.बी.सुब्बा (सन् १९९६) ले 'दृष्टिकोण' मा 'साहित्य सिर्जनामा अग्रपङ्क्तिमा स्थान ओगटन पुगेका चामलिङ निर्माण प्रकाशन, सम्पादनमा पनि सक्रिय र सहयोगी छन्' भनेर उल्लेख गरेका छन् ।

पारिजातको स्मृति केन्द्र (पारिजातका सङ्कलित रचनाहरू, सन् १९९७) ले 'पारिजात स्मृति केन्द्रको मन्तव्य तथा कृतज्ञता' शीर्षकमा 'निर्माण प्रकाशनले सुश्री पारिजातका सम्पूर्ण रचनाहरूको सङ्कलन प्रकाशन गर्न लागेको कुराले पारिजात स्मृति केन्द्र विशेष अनुगृहित भएको छ' भन्ने कुरालाई उल्लेख गरेको छ ।

रामलाल अधिकारी (निर्माण, १८/३२ जनवरी, सन् १९९८) ले 'एकतीसौं सिढीमा उक्लेर हेर्दा' शीर्षकको लेखमा 'निर्माण प्रकाशन परिवारले जन्माएका एकतीसौं सन्तान अब तरुणी तन्देरी भई समाजको हकलाग्ने भइसकेका छन्' भनेर चर्चा गरेका छन् ।

कमलकान्त सेढाई (सन् २०५५) ले 'पवन चामलिङको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन' शीर्षकको शोधकार्यमा लेख्छन्- 'साहित्य-साधनामा निरन्तर लागेका कवि चामलिङले सन् १९७६ देखि नै निर्माण प्रकाशनको कार्य समहाल्नुका साथै निर्माण सामयिक साहित्यिक पत्रिकाको सम्पादन गर्दै आएको बुझिन्छ ।'

उदय छेत्री (सन् २०५५) ले 'नेपाली साहित्यको विकासमा सिक्किमका संघसंस्थहरूको योगदान' शीर्षकको शोधकार्यमा 'निर्माण प्रकाशनले साहित्यिक रचनादिको प्रकाशन गरेर साहित्यको सम्वर्द्धन र विकासमा उल्लेखनीय काम गरेको पाइन्छ' भनेर चर्चा गरेका छन् ।

जगत छेत्री (निर्माण, १८/३३ अगस्त, सन् १९९८) ले 'चिठ्ठी-पत्र' मा 'निर्माणले साँच्चै सिक्किम मात्र होइन, सम्पूर्ण भारतीय नेपाली साहित्यिक र संस्कृतिकै संरक्षण तथा सम्वर्द्धन गर्नेछ भन्ने आशा र विश्वास छ' भनेका छन् ।

विनोद रसाइली (निर्माण, २४/३६ अक्टोबर, सन् २००१) ले 'कोण/दृष्टिकोण'मा 'साहित्य सृजकहरू तथा साहित्यका विद्यार्थीहरूका निम्ति निर्माणले साँच्चै नै एउटा निर्माणकाल प्रदान गरेको छ । साथै नेपाली साहित्यको गरिमा र अस्मितालाई वर्तमान भारतेली साहित्यका हाराहारीमा उभ्याएर राख्न सफल भएको ठान्दछौं' भनेर चर्चा गरेका छन् ।

असीत राई (सन्त्रस्त जिजीविषा, सन् २००६) ले 'भारतीय नेपाली साहित्यको इतिहासमा सयकडौं पुस्तक-प्रकाशन गर्ने एकमात्र भव्य र महान् प्रकाशन निर्माण

प्रकाशनको गरिमा प्रज्ञा-प्रतिष्ठान, काठमाडौं र साझा प्रकाशन काठमाडौंझै महिमाशाली छ' भन्ने कुराको चर्चा गरेका छन् ।

शिव रेग्मी (स्रष्टा र सिर्जना, वि.सं. २०६५) ले 'निर्माण प्रकाशन भाषा र साहित्यको संरक्षण सम्बर्द्धन र विकासका फाँटमा महान् कार्यको थालनी प्रारम्भ गरिसकेको छ भन्दा अतिशयोक्ति हुने छैन । भारतीय नेपाली लेखकलगायत नेपाल भित्रका नेपाली लेखकहरूका कृति प्रकाशन र सम्मान, अभिननदनमा पनि गहन भूमिका निर्वाह गरेको छ' भन्ने उल्लेख गरेका छन् ।

यी फुटकर चर्चाका अतिरिक्त 'निर्माण प्रकाशन'को इतिहास र यसले नेपाली साहित्यमा पुऱ्याएको योगदानका बारेमा साङ्गोपाङ्गो अध्ययन गरिएको कृति आजसम्म उपलब्ध हुन सकेको छैन । 'निर्माण प्रकाशन'को सङ्क्षिप्त जानकारी दिन यस्तै किसिमका विवरणहरू प्रकाशन गरिएको भए तापनि यस प्रकाशनको समग्र इतिहास तथा यसले नेपाली साहित्यको विकास र विस्तारमा योगदान दिएको कुरा यस्ता सामग्रीहरूबाट स्पष्ट हुन नसक्ने हुँदा प्रस्तुत शोधकार्यमा 'निर्माण प्रकाशन'को समग्र इतिहास तथा नेपाली साहित्यमा यसले पुऱ्याएको योगदानका बारेमा विस्तृत अध्ययन प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.५ शोधकार्यको औचित्य

फुटकर रूपमा तथा समष्टि नेपाली साहित्येतिहासको चर्चा/परिचर्चा गर्ने सन्दर्भमा 'निर्माण प्रकाशन'को सिङ्गो इतिहास आजसम्म निर्माण हुन सकेको छैन । यस सन्दर्भमा 'निर्माण प्रकाशन'को सिङ्गो इतिहास एवम् यसले नेपाली साहित्यमा खेलेका भूमिकालाई प्रस्तुत गर्नु यस शोधकार्यको मूल उद्देश्य रहेको छ । 'निर्माण प्रकाशन' तथा यसका पूर्ववर्ती प्रकाशनबाट संस्थागतरूपमा नेपाली साहित्यको विकासमा दिँदै आएको योगदानको खोजी हुन नसकेका पृष्ठभूमिमा यस कार्यको विशेष मह□व हुने देखिन्छ । साहित्यिक प्रकाशन संस्थाहरूको संक्षिप्त इतिहास तथा 'निर्माण प्रकाशन'ले नेपाली साहित्यको विकासमा गरेको भूमिकाको अध्ययन गर्न चाहने अध्येताहरू पनि यस कार्यबाट लाभ उठाउँन सक्ने छन् । साथै नेपाली साहित्यको विकासमा मह□वपूर्ण भूमिका पूरा गर्ने भारतीय भूमिमा रहेको 'निर्माण प्रकाशन' तथा अन्य प्रकाशन संस्थाहरूको अध्ययन गर्न चाहने जोसुकै वर्गका लागि पनि प्रस्तुत शोधकार्य औचित्यपूर्ण, मह□वपूर्ण र उपयोगी रहने छ ।

१.६ शोधकार्यको सीमाङ्कन

प्रस्तुत शोधकार्यमा 'निर्माण प्रकाशन'द्वारा सार्वजनिक हुँदै आएका प्रत्येक रचनाहरूको सर्वेक्षण गरिएको छ । नेपाली भाषाका कृतिहरू बाहेक अन्य भाषाका कृतिहरूको मूल्याङ्कन यस शोधकार्यमा गरिएको छैन भने अन्य भाषाबाट नेपाली भाषामा

अनुवाद भएका कृतिहरूको भने मूल्याङ्कन र योगदान ठम्याउने काम यस शोधकार्यमा भएको छ । 'निर्माण प्रकाशन'को पृष्ठभूमि र विकासको अध्ययन तथा नेपाली साहित्यमा 'निर्माण प्रकाशन' को योगदान जस्ता विषयमा प्रस्तुत शोधपत्रलाई सीमाबद्ध गरिएको छ ।

१.७ सैद्धान्तिक ढाचा र शोधविधि

प्रस्तुत शोधकार्यको शीर्षक 'नेपाली साहित्यमा निर्माण प्रकाशन सिक्किमको योगदान' रहेको हुँदा यसका लागि आवश्यक सामग्री सङ्कलन गर्न प्रमुख रूपमा पुस्तकालयीय पद्धतिको प्रयोग गरिएको छ । सामग्री सङ्कलनका क्रममा प्राथमिक स्रोतका सामग्रीहरूलाई बढी मह□व दिइएको छ भने प्रस्तुत शोधकार्यसँग सम्बन्धित विभिन्न संघसंस्थाहरू, विद्वतवर्गहरू आदिसँग सामग्री सङ्कलन गर्दा जानकारी लिइएको छ । प्राप्त सामग्रीको कालक्रमिक विवरण र परिचयात्मक मूल्याङ्कन यस शोधकार्यमा गरिएको छ ।

१.८ शोधकार्यको रूपरेखा

प्रस्तुत शोधकार्यलाई व्यवस्थित र सुगठित तुल्याउनका लागि विभिन्न परिच्छेद, उपपरिच्छेदमा विभाजन गरिएको छ । शोधकार्य निम्नलिखित पाँच परिच्छेदमा विभाजन गरी त्यसको अध्ययन गरिएको छः

१. पहिलो परिच्छेद : शोधपरिचय

२. दोस्रो परिच्छेद : 'निर्माण प्रकाशन'को चिनारी

३. तेस्रो परिच्छेद : 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिका प्रकाशन र योगदान

४. चौथो परिच्छेदः 'निर्माण प्रकाशन'बाट प्रकाशित कृतिहरूको विधागत योगदान र मूल्याङ्कन

५. पाँचौं परिच्छेद : उपसंहार तथा निष्कर्ष ।

यस शोधकार्यको अन्तमा परिशिष्ट प्रस्तुत गरिएको छ ।

दोस्रो परिच्छेद
निर्माण प्रकाशनको चिनारी

२.१ पृष्ठभूमि

'निर्माण प्रकाशन' सिक्किमको एक मह□वपूर्ण प्रकाशन संस्था हो । यस प्रकाशन संस्थाको स्थापना सन् १९७७ मा दक्षिण सिक्किमको याङयाङमा भएको पाइन्छ । स्थापना कालदेखि यस प्रकाशन संस्थाले 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक संकलन' त्रैमासिक पत्रिकाका साथै सन् १९८६ देखि विभिन्न कृतिहरूको प्रकाशनमा ल्याएको पाइन्छ । यस प्रकाशन संस्थाले सन् १९९८ देखि विभिन्न क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउने स्रष्टाहरूलाई समयसमयमा सम्मान र कदर गर्दै आएको छ । हालसम्म यस प्रकाशन संस्थाका बारेमा कुनै विस्तृत अध्ययन र अनुसन्धान भएको पाइँदैन । 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाले नेपाली भाषा र साहित्यका क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याएको पाइन्छ । यस परिच्छेदमा 'निर्माण प्रकाशन' को चिनारी प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.२ सिक्किम राज्यको चिनारी

सिक्किमको वर्तमान सिमाना उत्तरमा तिब्बत (चीन), पूर्वमा भुटान, पश्चिममा नेपाल र दक्षिणमा पश्चिम बङ्गालसित जोडिएको छ । विश्वको भौगोलिक तथ्याङ्क अनुसार सिक्किम २७°-५ देखि २८°-१० उत्तर अक्षांश अनि ८८°-४ देखि ८८°-५८ पूर्व अक्षांश देशान्तरको बीचमा सिक्किमको भूखण्ड अवस्थित छ जसको क्षेत्रफल ७३०० वर्ग किलोमिटर रहेको छ ।[१] सन् २००१ को तथ्याङ्क अनुसार सिक्किमको जनसंख्या ५४०,४९३ अक्षांश रहेको पाइन्छ ।[२] सिक्किम १७ मई १९७५ देखि भारतको बाइसौँ राज्य हुन पुगेको पाइन्छ र २० अगस्त सन् १९९२ मा सिक्किम राज्यको नेपाली भाषाले भारतीय संविधानको आठौं अनुसूचीमा मान्यता पाएको देखिन्छ ।[३] सिक्किम पहाडी राज्य हो जसको राजधानी गान्तोक हो । यहाँको मुख्य नदी टिस्टा हो र यस नदीमा धेरै सहायक नदीहरू बगेर प्रायः ४० माइल जमिनलाई मलिलो पारेको पाइन्छ । टिस्टा नदीको किनार र भञ्ज्याङनै प्रख्यात सिङ्गलिला पर्वतमालामा पर्छ । टिस्टा उपत्यकामा भएका बन-जङ्गलपूर्ण पहाडले सिक्किमलाई भारतका मधेसहरूबाट छुट्याई राखेको छ भने उत्तरतिर तिब्बतबाट बृहत् हिमालय पर्वतमालाले यसलाई छुट्टै पारिराखेको देखिन्छ । हिमालहरूले सिक्किमलाई अन्य अञ्चलबाट छुट्टयाएको

---

[१] एस. बर्मा र आर.वर्मा, **ए गाइड़ टु सिक्किम** (दोस्रो संस्करण), (न्यु दिल्लीः एस. बर्मा र आर बर्मा, १९९१ ई), पृ. २ ।

[२] जे.के. चोप्रा, **सिक्किम जेन्द्रल नलेज** (न्यु दिल्ली : युनिक पब्लिसर, २००९ ई), पृ. ३ ।

[३] डा. घनश्याम नेपाल, 'नेपाली भाषा मान्यता/त्यसपछि ?' **निर्माण** (वर्ष १५, अङ्क ७, १९९४ ई.), पृ. ९ ।

छ भने टिस्टा नदीले सिक्किम र दार्जिलिङलाई छुट्टयाएर राख्ने सीमारेखाको काम गरेको देखिन्छ ।[४]

सिक्किम पूर्व, पश्चिम, उत्तर, दक्षिण गरी चार जिल्लामा बाँडिएको छ । सिक्किमको सबैभन्दा बढी भूभाग उत्तर खण्डमा पर्छ र यो भाग बढी जाडो र प्रायः हिउँले ढाकिएको छ । सिक्किममा धान, मकै, कोदो, गहुँ, तोरी, अलैंची, सुन्तला, अदुवा आदिको उत्पादन हुन्छ । यहाँ गाई, बाखा, सुङ्गुर अनि कुखुरा पशुपालन गरिन्छ । मूलतः सिक्किम जाडो ठाउँ भएकाले यहाँ कृषि उत्पादन त्यति लाभदायक बनेको छैन । फूलको खेतीका लागि भने यो ठाउँ लाभदायक रहेको छ । वनस्पतिमा सिक्किममा चाँपगुराँस, सुनाखरी आदि पाइन्छन् भने पुतली, चरा-चुरुङ्गी आदि सबै वस्तुलाई अँगालेर बसेको संसारको तेस्रो उचाइको हिमाल कञ्चनजङ्घाले सिक्किमको प्राकृतिक सौन्दर्यलाई महिमामय बनाएको देखिन्छ ।[५]

२.३ निर्माण प्रकाशन संस्थाको पृष्ठभूमि र स्थापना

नेपाली भाषा साहित्यका विकासका सन्दर्भमा नेपाल बाहिरका नेपालीहरूद्वारा आफ्नो जातीय चेतना उत्थानका अनेक प्रकारका रचनात्मक कार्यहरू गर्ने क्रममा भारतको सिक्किम राज्यले उल्लेखनीय कार्य गरेको पाइन्छ । सिक्किममा विशेषतः दार्जिलिङ्गको नेपाली भाषाको प्रभाव र भारत स्वतन्त्र सङ्ग्रामको चरमोत्कर्षका समयमा नेपाली भाषाामा साहित्यिक कार्य आरम्भ भएको हो । यहाँ सन् १९४० को दशकबाट नेपाली साहित्य लेखनतर्फ आकर्षित भएको पाइन्छ ।[६] यस दशकमा नोकरीका सन्दर्भमा सिक्किम पुगेका रश्मिप्रसाद आले, डा. तुलसीबहादुर क्षेत्री, महानन्द पौड्याल आदिको संसर्गबाट नै सिक्किममा साहित्यिक चेतनाको लहर जागेको देखिन्छ । यसका साथै दार्जिलिङ्ग र नेपालबाट प्रकाशित हुने पत्रपत्रिकाको पनि सिक्किमको नेपाली साहित्यको प्रयासमा उल्लेखनीय भूमिका रहेको छ । सिक्किममा 'अपतन साहित्य परिषद्'को स्थापना भएपछि नै साङ्गठनिक रूपमा नेपाली साहित्यको सिर्जक र विकासको बाटो विस्तार भएको हो ।[७]

सन् १९४७ मा 'अपतन साहित्य परिषद्'को गठन भएपछि सिक्किममा साहित्यप्रतिको उन्नतिमा संस्थागत प्रयास सुरु भएको पाइन्छ । फलस्वरूप अनेक सिक्किमेलीहरू साहित्यिक पथमा अग्रसर भई अगाडि बढ्न थालेको देखिन्छ ।[८] यसै संस्थाको त□वधानमा

---

[४] एस.बर्मा र आर बर्मा, पूर्ववत्, पृ. ५५ ।

[५] उदय छेत्री, 'नेपाली साहित्यको विकासमा सिक्किमका संघ-संस्थाहरूको योगदान' (अप्रकाशित एम.एए. शोधग्रन्थ, त्रि.वि.कीर्तिपुर, वि.सं. २०५५), पृ. ७ ।

[६] ऐजन, पृ. २० ।

[७] ऐजन ।

[८] डा. ईश्वर बराल, 'सिक्किममा नेपाली साहित्य', **चिन्तन** (गान्तोकः सिक्किम साहित्य परिषद्, १९८५ ई.), पृ.६ ।

साहित्य गोष्ठीहरूको आयोजना सिक्किमेली भूमिका सुरु भएको मानिन्छ । यस संस्थाले डा. तुलसीबहादुर क्षेत्रीको सम्पादनमा सन् १९४८ मा 'अमूल्य रत्न' र 'फूलबारी' हस्तलिखित पत्रिका प्रकाशन गरेको पाइन्छ । यी दुई हस्तलिखित पत्रिका नै सिक्किमको प्रथम पत्रिका हुन् तथापि यी दुवै पत्रिका हाल अप्राप्य भएको सूचना पाइन्छ । सन् १९४८ मा पं. हिमकर उपाध्यायको 'एकता विज्ञान बाटिका' पद्यात्मक रचना प्रकाशित भएको पाइन्छ । सन् १९४९ मा 'पुत्र-शिक्षा' र कृपशाल्याण राईले 'आफै भावी' लेखी प्रकाशन गरेको पनि जानकारी छ ।[९]

सन् १९५० देखि 'अखिल सिक्किम विद्यार्थी सङ्गठन'ले 'द पोल स्टार', महानन्द पौड्यालको सम्पादनमा प्रकाशित गरेको बुझिन्छ । साथै यसै सङ्गठनले 'त्रिवेणी' नामक पत्रिका पनि प्रकाशन गरेको भेटिन्छ ।[१०] सन् १९६३-१९६४ तिर गठन भएको 'सिक्किम साहित्यकार सम्पर्क समिति'ले आफ्नो कार्यकालमा चार अङ्क 'सुनाखरी' पत्रिका प्रकाशनमा ल्याएको पाइन्छ । यस संस्थाले आफ्नो नामरूपी काम गरेर 'अपतन साहित्य परिषद्'को साहित्यिक रिले अभियानलाई केही वर्ष सफलतासाथ बहन गरेको देखिन्छ ।[११]

सन् १९६६ सितम्बरदेखि 'युवा पुस्तकालय'को मुखपत्र 'नवज्योति'को प्रकाशन सुरु भएको पाइन्छ । यस पत्रिकाले सिक्किमका धेरै साहित्यकारलाई जन्मने तथा हुर्कने मौका प्रदान गरेको इतिहास छ । यस पत्रिकाको प्रकाशन 'अपतन साहित्य परिषद्'ले ल्याएको साहित्यिक जागरण र 'सिक्किम साहित्यकार सम्पर्क समिति'ले ल्याएको परिपक्वतालाई आत्मसात् गर्दै नव साहित्यिक वातावरणले सृजना गरेको मान्न सकिन्छ । यस संस्थाले मुखपत्रदेखि बाहेक शोभा थेगिमको सम्पादनमा 'उषा' नामक द्वैभासिक पत्रिका पनि सन् १९६६ मा एक अङ्क मात्र प्रकाशनमा ल्याएको देखिन्छ । युवा पुस्तकालयले सिक्किमेली भूमिका नयाँ साहित्यिक सचेतताको वातावरण निर्माण गरेपछि धेरै पुस्तकहरू प्रकाशमा आएको पाइन्छ ।[१२] सन् १९६७ मा डेन्जुङ एमेचर म्युजिकल क्लबद्वारा किरण रसाइलीको सम्पादनमा 'मुनाल' पत्रिका प्रकाशित भएको देखिन्छ । सन् १९६९ देखि बलबहादुर राईद्वारा सम्पादित 'सिक्किम हेराल्ड'को प्रकाशन सुरु भएको पनि पाइन्छ ।[१३]

सन् १९७० देखि सिक्किममा राजनीति उथलपुथल आरम्भ भएको देखिन्छ । सामूहिक संस्था तथा साङ्गठनिक रूपमा साहित्यिक विकासका क्रियाकलापहरू ठप्प भएको

---

[९] केदार गुरुङ, 'नेपाली भाषा र साहित्यको योगदानमा सिक्किम', **स्थापना** (सिक्किमः प्रक्रिया प्रकाशन, १९५० ई.), पृ.१५८ ।

[१०] ऐजन ।

[११] ऐजन ।

[१२] उदय छेत्री, पूर्ववत्, पृ.८४ ।

[१३] विजय वान्तवा, 'सिक्किमेली साहित्य पृष्ठभूमि र पत्रकारिताः वर्तमान परिप्रेक्षयमा', **दायित्व** (वर्ष ७, अङ्क २१, १९९३ ई.), पृ.४९ ।

देखिन्छ । तथापि व्यक्तिगत प्रयासमा भने पुस्तक, पत्रपत्रिका आदिको प्रकाशन भइरहेको देखिन्छ । सन् १९७० मा पुरुषोत्तम प्रधानको ‘मुटुभित्रका आवाजहरू’ कवितासङ्ग्रह र गंगा कप्तानको ‘जिउँदो लाश’ उपन्यास, पदमलाल शर्माको ‘३८ सालको सवाई’, केदार गुरुङको ‘आज फेरि एउटा सम्झना र नयाँ दिनहरू’ आदि कविता सङ्ग्रहहरू प्रकाशित भएको पाइन्छ ।[१४]

सन् १९७१ को चुनाउपछि सिक्किममा जनक्रान्ति सुरु भएको पाइन्छ । जनक्रान्तिको फलस्वरूप राज्यको राजनीतिमा नयाँ आन्दोलनको सिर्जना भएको देखिन्छ ।[१५] सन् १९७५ मा पवन चामलिङले याङयाङस्थित उनकै घरमा ‘मानव पुस्तकालय’को स्थापना गरेको पाइन्छ । सन् १९७५ देखि १९७७ सम्म चामलिङकै अगुवाइमा ‘निर्माण-परिवार’ नामक साहित्यिक-सांस्कृतिक संस्थाको गठन गरी याङयाङमा एउटा हस्तलिखित पत्रिका पनि निकालेको पाइन्छ । सन् १९७७ मा ‘निर्माण-परिवार’का सदस्य-सदस्याहरूले दीपावलीको उपालक्ष्यमा देउसी-भैली खेली, चन्दा सङ्ग्रह गरी ‘निर्माण प्रकाशन’ संस्थाको स्थापना गरेर ‘निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन’को प्रकाशन सुरु गरेका हुन् । सन् १९८१ मा साहित्यिक, सांस्कृतिक एवं सामाजिक कार्यहरूलाई अझ व्यापक पार्ने उद्देश्यले राजनैतिक प्रभावबाट अलग रही ‘निर्माण परिवार’लाई ‘प्रगतिशील निर्माण परिवार’ नामकरण गरी याङयाङमा नाटक,सांस्कृतिक कार्यक्रम, भाषा आन्दोलन, भानु जयन्ती आदिजस्ता कार्यक्रमहरू गर्दै ‘निर्माण प्रकाशन’लाई अझ विशिष्ट बनाएको पाइन्छ । सन् १९८६ देखि ‘निर्माण प्रकाशन’ले पवन चामलिङको ‘अन्तहीन सपनाः मेरो विपना’, ‘म को हुँ’, ‘प्रारम्भिक कविताहरू’, प्रवीण राई ‘जुमेली’को ‘घाउका आवर्तहरू’, केदार गुरुङको ‘उर्लन्छन् छालहरू’, समीरण छेत्री ‘प्रियदर्शी’को ‘निर्वाणको रात’, विजय वान्तवाको ‘पत्रकारिताका पक्षहरू’, रामलाल अधिकारीको ‘लिलाम छन् मेरा कविता’ आदिजस्ता कृतिहरू प्रकाशित गर्दै आएको पाइन्छ ।[१६]

सन् १९७८ मा स्थापित ‘पश्चिम सिक्किम साहित्य प्रकाशन’ संस्थाले पनि नेपाली साहित्यमा मह□वपूर्ण योगदान दिएको पाइन्छ । सन् १९८१ सालमा राज के. श्रेष्ठ, भूपेन्द्र अधिकारी आदिको प्रयासमा ‘नेपाली साहित्य सम्मेलन’ सिक्किम भन्ने संस्थाको गठन भएको पाइन्छ ।

सन् १९८० को दशकमा देखा परेका संस्थाहरूमा ‘सिक्किम साहित्य प्रतिष्ठान’, ‘हिमाली लेखक संघ’ (गान्तोक), ‘दक्षिण सिक्किम साहित्य प्रतिष्ठान’ (नाम्ची), ‘अखिल

---

[१४] ऐजन, पृ.५० ।

[१५] उदय छेत्री, पूर्ववत्, पृ.९० ।

[१६] सानो लामा, ‘सिक्किममा नेपाली साहित्यको गतिविधि’, **निर्माण** (वर्ष २५, अङ्क ३७, २००२ ई.), पृ.३६३ ।

सिक्किम प्रतिभा संघ' (गान्तोक), 'युवा साहित्य प्रतिष्ठान' (गान्तोक), 'डा. शोभाकान्ति थेगिम स्मृति गुठी' (गान्तोक), 'सिक्किम लेखक समिति' (गेजिङ) आदि संस्थाहरूले पनि समयसमयमा पुस्तकहरू प्रकाशित गर्दै आएको पाइन्छ ।[१७]

सन् १९९० को दशकमा 'जनपक्ष प्रकाशन'ले पनि एक सयभन्दा बढी कृति साथै पत्रपत्रिकाहरू प्रकाशित गरेको पाइन्छ । 'आकाशदीप प्रकाशन', 'गान्तोक प्रकाशन' आदि प्रकाशन संस्थाहरूले पनि साहित्यमा मह▯वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको देखिन्छ ।[१८] सन् १९७७ मा 'निर्माण-परिवार'ले पत्रिका प्रकाशन गर्ने उद्देश्यले स्थापना गरेको 'निर्माण प्रकाशन'बाट हालसम्ममा दुई सयभन्दा बढी कृतिहरूका साथै पत्रिका पनि निरन्तर रूपमा प्रकाशित गरेर अरू प्रकाशन संस्थाहरूभन्दा नेपाली साहित्यमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ ।

२.४ निर्माण प्रकाशन संस्थाको चिनारी

सन् १९७७ मा दक्षिण सिक्किमको सुदूर गाउँमा केही युवाहरूको सक्रियतामा 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाको स्थापना भएको पाइन्छ ।[१९] चार दिनसम्म देउसी-भैलो खेलेर जम्मा पारिएको एक हजार चौसठी रुपियाँ, चालीस पैसा सङ्कलन गरी सिक्किमको याङयाङ भन्ने ठाउँमा पवन चामलिङको अगुवाइमा यस प्रकाशन संस्थाको स्थापना भएको हो ।[२०] सामाजिक, साहित्यिक, साङ्गीतिक, सांस्कृतिक, चित्रकला आदिका क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान दिनु यस प्रकाशन संस्थाको उद्देश्य रहेको देखिन्छ । अविकसित, अशिक्षित ठाउँमा साहित्यिक जागरण ल्याई युवावर्गमा साहित्यक सामाजिक, सांस्कृतिक चेतनामा अभिवृद्धि गरी सचेत तुल्याउनु यस संस्थाको विशेष कार्य रहेको छ । विशिष्ट साहित्यसेवी, संस्कृतिसेवीहरूलाई सम्मान गर्नु, उत्कृष्ट रचना तथा रचनाकारहरूलाई पुरस्कृत गरी अझ विशिष्ट कृतिहरूको रचानामा सहयोग पुऱ्याउनु जस्ता उद्देश्यहरू लिएर यस प्रकाशन संस्थाको स्थापना भएको पाइन्छ । यस प्रकाशन संस्थाले आफ्नो स्थापना कालदेखि 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' त्रैमासिक पत्रिकाको प्रकाशन गर्दै आएको छ । यो पत्रिका हालसम्म अङ्क/विशेषाङ्क गरी अठ्चालीस (४८) अङ्कसम्म प्रकाशित भइसकेको देखिन्छ ।[२१] यसले सांस्कृतिक विशेषाङ्कजस्ता समग्र भाषाभाषीहरूको संस्कृतिको बारेमा लेखिएका रचनाहरूको सङ्कलनस्वरूप ठूलै कृतिका रूपमा प्रकाशित गरेको पनि पाइन्छ ।[२२] 'निर्माण प्रकाशन'

---

[१७] ऐजन, पृ.३६२ ।

[१८] ऐजन, ३६२-३६३ ।

[१९] पुण्यप्रसाद शर्माले दिएको मौखिक जानकारीअनुसार ।

[२०] जीवनलावर, **डा. पवन चामलिङ : स्रष्टा र द्रष्टाका दृष्टिमा** (गान्तोक : जनपक्ष प्रकाशन, २००४ ई.) पृ.५५ ।

[२१] **निर्माण** सामयिक साहित्यिक सङ्कलन (सिक्किम : निर्माण प्रकाशन, २००८) ।

[२२] गोपीकृष्ण शर्मा, 'निर्माण-संस्कृति विशेषांक विशेष सङ्ग्रहणीय कृति', **साथी** (वर्ष १५, अङ्क ३६, वि.सं. २०५६), पृ.१० ।

संस्थाले 'अन्तहीन सपना मेरो विपना', 'प्रारम्भिक कविताहरू', 'म को हुँ ?', 'क्रान्तिको प्रवेश', 'उर्लिन्छन् छालहरू', 'आत्म मिथक', 'समृद्ध व्यथा', 'सफलता', 'रगतको हस्ताक्षर', 'वैशाख', 'सफलता' जस्ता कवितात्मक कृतिहरू, 'सल्बलाउने मन', 'बक्ररेखाहरू', 'निर्वाणको रात', 'बाको घरती', 'धुन एकः तरङ्गहरू अनेक'जस्ता कथात्मक कृतिहरू, 'सोझो वाङ्गो हस्ताक्षर', 'मेरो प्रेतात्मा'जस्ता व्याङ्ग्यात्मक कृति, 'उहिले नै एउटा देशमा', 'पत्रकारिताका पक्षहरू'जस्ता लेख/निबन्धात्मक कृतिहरू, 'रीमा', 'दु:खेको चोट', 'इन्दु', 'कुल्चिएको अस्तित्व', 'निर्गमन', 'लक्ष्यतिर'जस्ता औपन्यासिक कृतिहरू, 'भारतीय नेपाली साहित्य र साहित्यकारहरू', 'भारतीय नेपाली कविताको परिप्रेक्षमा'जस्ता समालोचनात्मक कृतिहरू, 'हाम्रो पहाड', 'उदघोषणा', 'नौलो विहानी' आदिजस्ता सङ्कलनहरू, 'पारिजातका सङ्कलित रचनाहरू', 'अगमसिंह गिरी रचनावली', 'इन्द्र सम्पूर्ण'जस्ता विशिष्ट विभिन्न भागमा प्रकाशित कृतिहरू, 'अभिषेक', 'कर्फ्यू', 'लीला-अलीला'जस्ता नाट्यकृतिहरू, 'युरोप भ्रमण केही संस्मरण'जस्ता संस्मरणात्मक कृति आदिजस्ता दुई सयभन्दा बढी कृतिहरूको प्रकाशन गरिसकेको छ ।[२३] यस संस्थाबाट चित्रकला र समाजसेवाको क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउनु हुने स्रष्टा महानुभावहरूलाई सम्मान तथा कदर गर्दै आएको पनि पाइन्छ ।[२४] यस संस्थाले विभिन्न कृतिहरूको विभिन्न समारोहहरूमा विमोचन पनि गर्दै आएको देखिन्छ ।

भारतीय भूमिमा नेपाली साहित्यको विकास, विस्तार तथा संवर्द्धनमा लागेको यस प्रकाशन संस्थाका विभिन्न गतिविधि रहेका छन् । यस संस्थाका विभिन्न साहित्यिक कृतिहरूको प्रकाशन गरी प्रचारप्रसार गर्नु साहित्य, संस्कृति, कला, सङ्गीत तथा समाजका क्षेत्रमा उल्लेखनीय कार्य गर्ने विशिष्ट प्रतिभाहरूलाई सम्मानित गर्नु, उत्कृष्ट रचनाकारहरूलाई पुरस्कृत गर्नुजस्ता उल्लेख्य कार्य रहेका छन् । भारतीय र नेपाली सबै साहित्यकार, कलाकारसँग भेटघाट, वार्ता, गोष्ठी आदि गरी आआफ्ना विचारको आदानप्रदान गर्ने वातावरणको सिर्जना गर्नु, कृतिहरूको विमोचन गर्नु, साहित्यिक प्रवचन कार्यक्रमको आयोजना गर्नुजस्ता उद्देश्य 'निर्माण प्रकाशन'को रहेको देखिन्छ । यस प्रकाशनले भाषा, साहित्य, संस्कृति, कला, सङ्गीत तथा समाजसेवामा लागेका व्यक्तिहरूलाई अझ त्यस कार्यप्रति उत्साहित तुल्याई समग्र नेपाली भाषा, साहित्य, कला, संस्कृतिको विकास, विस्तार र संवर्द्धन तथा संरक्षणमा अतुलनीय योगदान पुऱ्याउँदै आएको देखिन्छ ।

---

[२३] पुण्यप्रसाद शर्मा, 'नेपाली भाषा र साहित्यको विकासमा निर्माण प्रकाशनको भूमिका', **परिवर्तन** (वर्ष १५, अङ्क १३५, २००७ ई.), पृ.१२९-१३० ।

[२४] **निर्माण** रजतजयन्ती अङ्क (सिक्किमः निर्माण प्रकाशन, २००२ ई.) ।

२.५ निर्माण प्रकाशनको उद्देश्य

निर्माण प्रकाशनका विभिन्न उद्देश्यहरु रहेका छन् । यस संस्थाका उद्देश्यहरू बुँदागत रूपमा यस प्रकार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

(१) नयाँ र पुराना लेखक तथा साहित्त्यकारहरूलाई सम्भाव्य सहयोग गर्नु,
(२) भाषा, साहित्य तथा ज्ञानविज्ञानका पुस्तकहरूको विकास गर्नु,
(३) नेपाली भाषा र साहित्यको विकासमा सक्रिय योगदान दिनु,
(४) पत्रकारिताको विकासमा सहयोग पुऱ्याउने,
(५) पुस्तक व्यवसायको विकास र पढ्ने बानीको अभिवृद्धि गर्ने, तालिम तथा गोष्ठीहरूको आयोजना गर्ने, गराउने,
(६) देशका ज्यादै विकट जिल्लाहरूमा शिक्षा फैलाउने,
(७) व्यवसायका दृष्टिले मह□वपूर्ण नभएका तर देशको संस्कृतिको संरक्षण गर्ने किसिमका सामग्रीहरूको समेत प्रकाशन गरी राष्ट्रिय संस्कृतिको संरक्षण गर्ने,
(८) नेपाली साहित्यमा योगदान पुऱ्याउने उद्देश्यले अरू भाषाका पुस्तकहरू नेपालीमा र नेपाली भाषाका पुस्तकहरू अरू भाषामा अनुवाद गरी प्रकाशन गर्नु,
(९) राज्य एवं राज्यबाहिरका प्रसिद्ध लोककलाकार, चित्रकार र साहित्यकारहरूलाई सम्वर्द्धन गर्ने,
१०. साहित्य, कला, सङ्गीत, पत्रकारिता तथा चित्रकला र समाजसेवाको क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउने महानुभावहरूलाई सम्मान तथा कदर गर्ने ।[२५]

२.६ निर्माण प्रकाशनका कार्य

नेपाली भाषा र साहित्यको विकासमा लामो समयदेखि सक्रिय भूमिका पूरा गर्दै आएको निर्माण प्रकाशन सिक्किमको मह□वपूर्ण सहकारी संस्था हो । भाषा, साहित्य र शिक्षाको विकासमा विशिष्ट सहयोग दिने उद्देश्यले स्थापित यस प्रकाशनले नेपाली साहित्यका विभिन्न क्षेत्रमा देखिएका सिर्जनात्मक कृतिहरू भाषा सम्बन्धी लेखिएका पुस्तकहरू, संस्कृतिमा आधारित पुस्तकहरू साथै ज्ञानविज्ञानका विविध क्षेत्रमा मह□वपूर्ण ग्रन्थहरू प्रकाशित गरी भाषा, साहित्य र शिक्षाका विकासमा मह□वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको देखिन्छ । यस प्रकाशन संस्थाले आफ्नो स्थापना कालदेखि नै 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' त्रैमासिक पत्रिका पनि प्रकाशन गर्दै आएको छ । सन् १९९९ देखि 'निर्माण प्रकाशन'ले नेपाली साहित्यमा विशिष्ट

---

[२५] **निर्माण** रजत जयन्ती महोत्सव अङ्क (सिक्किम : निर्माण प्रकाशन, २००२ ई.), पृ. २०७ ।

योगदान पुऱ्याउने स्रष्टा महानुभावहरूलाई सम्मान गर्दै आएको पाइन्छ । यस प्रकाशन संस्थाले गरेका मह□वपूर्ण कार्यहरूलाई निम्नलिखित प्रस्तुत गर्न सकिन्छ :

१. 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन'को प्रकाशन

२. 'निर्माण प्रकाशन'द्वारा प्रकाशित कृतिहरू ।

३. 'निर्माण प्रकाशन'बाट स्थापित सम्मानहरू ।

२.६.१ निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलनको प्रकाशन

भाषासाहित्यका क्षेत्रमा मह□वपूर्ण सहयोग पुऱ्याएर यसको विकास, संवर्द्धन तथा संरक्षणमा सहायता गर्ने प्रकाशन संस्थाहरूको पनि ठूलो भूमिका रहेको हुन्छ । प्रकाशन संस्थाको सहयोग विना साहित्यका गतिविधिमा धेरै अवरोधहरू खडा हुन्छन् । सन् १९७० को दशकदेखि सिक्किमका प्रकाशन संस्थाहरूले धेरै कृति, पत्रपत्रिकाहरू प्रकाशित गरेका छन् । यस क्षेत्रमा 'निर्माण प्रकाशन', नाम्चीको नाउँ सबैभन्दा अग्रिम पङ्क्तिमा आएको पाइन्छ ।[२६] नेपाली साहित्यको विकास गर्ने उद्देश्यले पवन चामलिङको सक्रियतामा 'निर्माण प्रकाशन' को त्रैमासिक प्रकाशनस्वरूप सन् १९७७ सालदेखि 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाको प्रकाशन कार्य आरम्भ भएको पाइन्छ । 'निर्माण प्रकाशन'बाट सुरु भएको 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन'को पहिलो अङ्क सन् १९७८ मा प्रकाशित भई दोस्रो अङ्क सात वर्षको विश्रान्ति लिएर सन् १९८५ मा मात्र प्रकाशित भएको पाइन्छ ।

'निर्माण प्रकाशन'द्वारा प्रकाशनारम्भ भएको 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन'मा आफ्नो स्थापना कालदेखि नै कविता, कथा, लेखनिबन्ध, समालोचना, एकाङ्की, संस्मरण लगायत भाषाव्याकरण सम्बन्धी विधाहरूलाई निरन्तर रूपमा प्रकाशित गर्दै आएको देखिन्छ । 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन'मा साहित्यका विविध विधाहरूका अतिरिक्त इतिहास, संस्कृति, व्यक्ति-व्यक्तित्व, वातावरण, स्वस्थ्य, दर्शन विविध अनुसन्धात्मक लेखहरू आदिजस्ता विधाहरू समेत समाहित हुन पुगेको पाइन्छ । यस पत्रिकाले आफ्नो ऐतिहासिक यात्राक्रममा वर्ष ३०, जुन-अगस्त, सन् २००९ सम्ममा ४१ ओटा सामान्य अङ्कका साथै ७ वटा विशेषाङ्कहरू समेट्दै आएको बुझिन्छ । सुरुका वर्षहरूमा निरन्तरताको अभाव भएको पाइए पनि हालमा आएर 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन'ले निरन्तरताका साथ अघि बढ्दै अझ नेपाली साहित्यको योगदानमा सक्रिय भएको पाइन्छ ।

२.६.२ निर्माण प्रकाशनबाट प्रकाशित साहित्यिक विधा

सन् १९७७ मा स्थापित 'निर्माण प्रकाशन'ले साहित्यिक तथा साहित्येतर दुवै विधामा आफूलाई संलग्न गराउँदै आएको पाइन्छ । कविता, कथा, उपन्यास, नाटक/एकाङ्की, निबन्ध,

---

[२६] सानु लामा, 'सिक्किममा नेपाली साहित्यको गतिविधि', पूर्ववत्, पृ. ३६३ ।

समालोचना, हास्यव्याङ्ग्य, जीवनी आदिजस्ता साहित्यिक विधाहरू, अर्थशास्त्र, राजनीति, इतिहास, ऐन, कानुन, दर्शन, धार्मिक ग्रन्थ, विज्ञान तथा प्रविधि, कृषिजस्ता साहित्येतर विधाहरूलाई सार्वजनिक गर्न 'निर्माण प्रकाशन' सफल भएको देखिन्छ । यसले विश्वसाहित्यका कृतिहरूलाई अनूदित कृतिका रूपमा प्रकाशन पनि गर्दै आएको देखिन्छ । 'निर्माण प्रकाशन'ले सन् १९७७ देखि 'निर्माण' सामयिक साहित्यिक सङ्कलन त्रैमासिक पत्रिका प्रकाशन गर्दै आएको भएपनि साहित्यिक कृतिहरू सन् १९८६ मा प्रकाशित पवन चामलिङको 'अन्तहीन सपनाः मेरो विपना' (कवितासङ्ग्रह) प्रकाशित गरी कृतिहरूको प्रकाशनारम्भ भएको पाइन्छ ।[२७] यस प्रकाशन संस्थाले हालसम्म साहित्यिक र साहित्येतर गरी दुई सयभन्दा बढी कृतिहरू प्रकाशित गरेर मह□वपूर्ण कार्य गरेको पाइन्छ ।

२.६.३ निर्माण प्रकाशनद्वारा स्थापित पुरस्कार

'निर्माण प्रकाशन'ले 'आशारानी निर्माण पुरस्कार' (सन् १९९९), 'आशबहादुर निर्माण पुरस्कार' (सन् २००३), 'गोपाल गाउँले निर्माण पुरस्कार' (सन् २००३) आदि पुरस्कारहरूको स्थापना गरेको पाइन्छ ।[२८] सन् १९९९ देखि यस प्रकाशनले प्रत्येक वर्ष साहित्य, कला, सङ्गीत, पत्रकारिता तथा चित्रकला र समाजसेवाको क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउनु हुने स्रष्टा महानुभावहरूलाई सम्मान, अभिनन्दन तथा अलङ्करण गर्दै आएको देखिन्छ । 'निर्माण प्रकाशन'बाट प्रकाशित भएका उत्कृष्ट कृतिहरूलाई 'आशारानी निर्माण पुरस्कार', 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा प्रकाशित भएका उत्कृष्ट लेखलाई 'गोपाल गाउँले निर्माण पुरस्कार' अनि साहित्यमा दीर्घ सेवा गरेवापत् 'आशबहादुर निर्माण पुरस्कार' प्रदान गरेर निर्माण प्रकाशनले मह□वपूर्ण कार्य गरेको पाइन्छ ।[२९]

पुरस्कारको स्थापनादेखि हालसम्म 'आशारानी निर्माण पुरस्कार', 'आशबहादुर निर्माण पुरस्कार' र 'गोपाल गाउँले निर्माण पुरस्कार' गरी नेपाली भाषा, साहित्य, कला, सङ्गीत, पत्रकारिता तथा चित्रकला र समाजसेवाका क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउनु हुने भारत तथा नेपालमा रहेका स्रष्टा महानुभावहरूलाई अलङ्करण र अभिनन्दन गरेको पाइन्छ । हालसम्म निर्माण पुरस्कारले पन्ध्र जनालाई अलङ्करण र एक सयभन्दा बढी स्रष्टाहरूलाई अभिनन्दन गरेको पनि पाइन्छ ।[३०]

---

[२७] निर्माण प्रकाशनको सूचीपत्र, २००८ ।

[२८] **निर्माण** रजत जयन्ती महोत्सव अङ्क, पूर्ववत्, पृ. २०७ ।

[२९] पुण्यप्रसाद शर्मा, पूर्ववत्, पृ. १२७ ।

[३०] विरु बाङ्देल र अन्य (सम्पा.), इन्द्रेणीका रङ्गहरू : सिर्जनाका फूलहरू, (सिक्किम : निर्माण प्रकाशन, २००८ ई.) ।

@=^=$ lgdf{0f k|sfzgåf/f :yflkt k'/:sf/sf] ;"rL

सन् १९७७ मा स्थापित 'निर्माण प्रकाशन'ले नेपाली भाषा, साहित्य, कला, सङ्गीत, पत्रकारिता तथा चित्रकला र समाजसेवाको क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याएका महानुभावहरूलाई हरेक वर्ष सम्मान, अलङ्करण र अभिनन्दन गर्दै आएको पाइन्छ । सर्जकहरूलाई विशेष प्रोत्साहन गरी मूल्यवत्ताका दृष्टिले उत्कृष्ट साहित्यिक कृतिहरूको सिर्जना होस् भन्ने ध्येयले 'निर्माण प्रकाशन'ले 'आशबहादुर निर्माण पुरस्कार'को स्थापना गरेको पाइन्छ । यस प्रकाशनले 'आशबहादुर निर्माण पुरस्कार' दीर्घ समयदेखि नेपाली साहित्यका क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउने प्रतिष्ठित साहित्य सर्जकलाई प्रदान गर्दै आएको छ । यस पुरस्कारका लागि रु. पच्चीस हजार एक, स्मृतिचिह्न, प्रशस्ति पत्र तथा अङ्गवस्त्र प्रदान गरिएको देखिन्छ ।[३१]

'निर्माण प्रकाशन' संस्थाले लेखक साहित्यकारहरूलाई प्रेरणा र प्रोत्साहन प्रदान गर्ने उद्देश्यले 'आशारानी निर्माण पुरस्कार'को स्थापना सन् १९९९ मा गरेको पाइन्छ । यस प्रकाशनले प्रस्तुत पुरस्कार आफ्नै प्रकाशनबाट वर्षभरिमा प्रकाशित नयाँ कृतिहरूमध्ये सर्वोत्कृष्ट एक मौलिक कृतिलाई प्रत्येक वर्ष प्रदान गर्दै आइरहेको देखिन्छ । यस पुरस्कारका लागि रु. एक्काईस हजार एक नगदराशि, स्मृतिचिह्न, प्रशस्ति-पत्र अनि अङ्गवस्त्र प्रदान गरिएको पाइन्छ ।[३२]

यसै प्रकारले 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' त्रैमासिक पत्रिकाका विभिन्न अङ्कहरूमा प्रकाशित उत्कृष्ट रचनालाई 'गोपाल गाउँले निर्माण पुस्कार' प्रदान गर्दै आएको पाइन्छ । यस पुरस्कारको निम्ति रु.एघार हजार एक नगदराशि, स्मृतिचिन्ह, प्रशस्ति पत्र अनि अङ्गवस्त्र प्रदान गरिएको देखिन्छ ।[३३] 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाका संस्थापक पवन चामलिङको आमा श्रीमती आशारानी चामलिङको नाउँमा राखिएको 'आशारानी निर्माण पुरस्कार'ले सन् १९९९ मा पहिलोपल्ट कथाकार श्री समीरण क्षेत्री 'प्रियदर्शी'लाई उहाँको कथा 'आत्मनिर्णय, क्रान्ति र बलिदान'को निम्ति प्रदान गरिएको पाइन्छ ।[३४]

सन् २००० सालको 'आशारानी चामलिङ निर्माण पुरस्कार' वरिष्ठ साहित्यकार श्री इन्द्रबहादुर राईको 'परिप्रेक्ष्यमा भारतीय नेपाली संस्कृति' लेखलाई प्रदान गरिएको हो । उनलाई

---

[३१] निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन (वर्ष २८, अङ्क ४५, २००७ ई.), पृ. १०६ ।

[३२] ऐजन ।

[३३] ऐजन ।

[३४] निर्माण रजतजयन्ती, अंक, पूर्ववत्, पृ. ३६७ ।

सो पुरस्कार गान्तोकमा आयोजित एउटा भव्य कार्यक्रममा तत्कालीन सिक्किमका राज्यपाल चौधरी रणधीर सिंहज्यूको बाहुलीबाट प्रदान गरिएको हो । 'आशारानी चामलिङ निर्माण पुरस्कार' **निर्माण** पत्रिकामा प्रकाशित वर्षभरिका रचनाहरूमध्येबाट चुनिएको उत्कृष्ट रचनालाई दिइने गरिन्छ । पुरस्कारसँगसँगै प्रकाशनले साहित्य, कला, सङ्गीत, संस्कृति तथा सामाजिक क्षेत्रमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याएका महानुभावहरूलाई अभिनन्दन जनाउने काम पनि बर्सेनि गर्ने परम्पराको थालनी गरेको छ । विभिन्न सिर्जनात्मक क्षेत्रहरूमा कार्यरत व्यक्तित्वहरूलाई अङ्गवस्त्र, स्मारक तथा मानपत्र दिएर जनाइने अभिनन्दन सन् २००० सालदेखि सुरु गरिएको पाइन्छ । पहिलेपल्ट साहित्यकार, कलाकार, गायक, सङ्गीतकार, समाजसेवी, पत्रकार आदि गरी जम्मा सत्ताइस व्यक्तित्वहरूलाई अभिनन्दन गरिएको सूचना पाइन्छ ।[३५] 'निर्माण प्रकाशन'ले सन् १९९८ सालदेखि हालसम्म सम्मानित गरेका स्रष्टा महानुभाव साथै तिनका परिचय, सम्मानको क्षेत्र, सम्मान र वर्षलाई निम्नानुसार देखाउन सकिन्छ -

क्र.सं.	स्रष्टा	स्रष्टाको परिचय	सम्मानको क्षेत्र	सम्मान	वर्ष (सन्)
१.	समीरण क्षेत्री 'प्रियदर्शी'	दार्जिलिङ	साहित्यकार	अलङ्करण	१९९९
२.	इन्द्रबहादुर राई	दार्जिलिङ	साहित्य	अलङ्करण	२०००
३.	डा. रत्नकमल देवान	नाम्ची, सिक्किम	समाजसेवा	अलङ्करण	२०००
४.	बद्रीनारायण प्रधान	डुर्वस	लेखक	अलङ्करण	२०००
५.	प्रा. एस.नोर्बू	दार्जिलिङ	लेखक	अभिनन्दन	२०००
६.	चन्द्रदास राई	सिक्किम	पत्रकार, समाजसेवी	अभिनन्दन	२०००
७.	डा. मोतीवीर राई	दार्जिलिङ	लेखक, दर्शनशास्त्री	अभिनन्दन	२०००
८.	मे. कृष्णप्रसाद मल्ल	दार्जिलिङ	लेखक, समाजसेवी	अभिनन्दन	२०००
९.	सोनाम छिरीङ लेप्चा	कालेबुङ	लोक कलाकार	अभिनन्दन	२०००
१०.	पदमसिंह सुब्बा अपतन	सिक्किम	साहित्य	अभिनन्दन	२०००
११.	सानु लामा	सिक्किम	साहित्य	अभिनन्दन	२०००
१२.	गगन गुरुङ	दार्जिलिङ	गायक, सङ्गीत	अभिनन्दन	२०००
१३.	अशोक राई	दार्जिलिङ	गायक, सङ्गीत	अभिनन्दन	२०००
१४.	पदम क्षेत्री	तुरा, मेघालय	कवि	अभिनन्दन	२०००
१५.	केदार गुरुङ	सिक्किम	कवि, लेखक	अभिनन्दन	२०००
१६.	हेमु राई	दार्जिलिङ	चित्रकार	अभिनन्दन	२०००
१७.	बी.बी. सुब्बा	सिक्किम	समाजसेवी	अभिनन्दन	२०००
१८.	सुवास दीपक	सिक्किम	लेखक, चित्रकार	अभिनन्दन	२०००
१९.	कुवेरचन्द्र दाहाल	सिक्किम	समाजसेवी	अभिनन्दन	२०००

[३५] ऐजन ।

२०.	सुश्री शान्ति ठटाल	दार्जिलिङ	गायिका	अभिनन्दन	२०००
२१.	गुमानसिंह चामलिङ	दार्जिलिङ	कवि, समालोचक	अभिनन्दन	२०००
२२.	वेञ्जामिन राई	दार्जिलिङ	लोक कलाकार	अभिनन्दन	२०००
२३.	याप्चुङ काजी	सिक्किम	समाजसेवी	अभिनन्दन	२०००
२४.	श्रीमती समपूर्णा राई	कालेबुङ	कवि, लेखक	अभिनन्दन	२०००
२५.	कुमार सुब्बा	दार्जिलिङ	गायक	अभिनन्दन	२०००
२६.	हरिप्रसाद 'गोर्खा' राई	नागाल्याण्ड	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
२७.	लीलबहादुर क्षेत्री	असम	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
२८.	छविलाल उपाध्याय	असम	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
२९.	नरबहादुर दाहाल	कालेबुङ	साहित्य	अलङ्करण	२००२
३०.	एम.एम. गुरुङ	दार्जिलिङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
३१.	डा. लक्खी देवी सुन्दास	कलकत्ता	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
३२.	मनप्रसाद सुब्बा	दार्जिलिङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
३३.	मनबहादुर गुरुङ	दार्जिलिङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
३४.	गोपीनारायण प्रधान	डुर्वस	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
३५.	आशारानी राई	मणिपुर	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
३६.	सुश्री मटिल्डा राई	खरसाङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
३७.	डा. जीवन नामदुङ	दार्जिलिङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
३८.	डा.जस योञ्जन 'प्यासी'	दार्जिलिङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
३९.	भाइचन्द्र प्रधान	कालेबुङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
४०.	सी. कामलोवा	मिजोराम	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
४१.	श्रीमती विन्धा सुब्बा	दार्जिलिङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
४२.	नन्द हाङखिम	दार्जिलिङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
४३.	सुरेश राई	खरसाङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
४४.	गंगा कप्तान	सिक्किम		अभिनन्दन	२००२
४५.	कुन्ती मोक्तान	नेपाल	गायन	अभिनन्दन	२००२
४६.	जनकविकेशरी धर्मराज थापा	पोखरा	साहित्य, लोकसाहित्य	अभिनन्दन	२००२
४७.	डा. तुलसी भट्टराई	ताप्लेजुङ	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
४८.	किताबसिंह राई	डुर्वस	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
४९.	बी.बी. गुरुङ	सिक्किम	समाजसेवी	अभिनन्दन	२००२
५०.	महेन्द्र पी. लामा	दार्जिलिङ	अर्थशास्त्र	अभिनन्दन	२००२
५१.	के.बी. राई	सिक्किम	साहित्य	अभिनन्दन	२००२

५२.	कर्म योञ्जन	दार्जिलिङ	सङ्गीत	अभिनन्दन	२००२
५३.	प्रेम थुलुङ	सिक्किम	साहित्य	अभिनन्दन	२००२
५४.	फत्तेमान राजभण्डारी	काठमाडौं	गायन	अभिनन्दन	२००२
५५.	सूर्यवीर तुलाधर	दार्जिलिङ	नृत्य	अभिनन्दन	२००२
५६.	भोटु प्रधान	दार्जिलिङ	चित्रकला	अभिनन्दन	२००२
५७.	ग्यान्देन ल्हारिप्पा	-	लोक-चित्रकला	अभिनन्दन	२००२
५८.	हरिवंश किरात	भोजपुर	फोटोग्राफी, पत्रकारिता	अभिनन्दन	२००२
५९.	सन्तोष निराश	दोदनखान	पत्रकारिता	अभिनन्दन	२००२
६०.	तुलसी घिमिरे	कालेबुङ	चलचित्र कर्मी	अभिनन्दन	२००२
६१.	तारानाथ दाहाल	नेपाल	पत्रकारिता	अभिनन्दन	२००२
६२.	पुण्यप्रसाद शर्मा	सिक्किम	भाषा-साहित्य	अभिनन्दन	२००२
६३.	गंगाबहादुर राई	कालेबुङ	पत्रकारिता	अभिनन्दन	२००२
६४.	विजय वान्तवा	दार्जिलिङ	पत्रकारिता	अभिनन्दन	२००२
६५.	जेभियर सुब्बा	कालेबुङ	पत्रकारिता	अभिनन्दन	२००२
६६.	भीम दाहाल	सिक्किम	साहित्य	अलङ्करण	२००३
६७.	आर.पी. लामा	दार्जिलिङ	समाजसेवा, साहित्यकार	अलङ्करण	२००३
६८.	पेम्पा तामाङ	सिक्किम	लेखन	अलङ्करण	२००३
६९.	अम्बर गुरुङ	काठमाडौं	गायक, सङ्गीत	अभिनन्दन	२००३
७०.	कृष्णसिंह मोक्तान	दार्जिलिङ	लेखक	अभिनन्दन	२००३
७१.	डा. घनश्याम नेपाल	सिक्किम	लेखक, समालोचक	अभिनन्दन	२००३
७२.	टीकाप्रसाद राई	दार्जिलिङ	लेखक	अभिनन्दन	२००३
७३.	डा. तुलसी बहादुर क्षेत्री 'अपतन'	काठमाडौं	कवि, नाटककार	अभिनन्दन	२००३
७४.	दानियल खालिङ	विर्तामोड	कवि, समालोचक	अभिनन्दन	२००३
७५.	डा. बालकृष्ण पोखेल	विराटनगर	लेखक	अभिनन्दन	२००३
७६.	श्रीमती मीरा राणा	काठमाडौं	गायिका	अभिनन्दन	२००३
७७.	रमेश विकल	काठमाडौं	कथाकार	अभिनन्दन	२००३
७८.	प्रा. रामलाल अधिकारी	दार्जिलिङ	लेखक, निबन्धकार	अभिनन्दन	२००३
७९.	शिलाबहादुर मोक्तान	काठमाडौं	सङ्गीतकार	अभिनन्दन	२००३
८०.	शिवराज शर्मा	दार्जिलिङ	लेखक	अभिनन्दन	२००३
८१.	डा. स्वामी प्रपन्नाचार्य	काठमाडौं	संस्कृतबिद्	अभिनन्दन	२००३
८२.	हायमनदास राई किरात	गोरुबथान	कथाकार	अभिनन्दन	२००३

८३.	केदार गुरुङ	सिक्किम	कवि, लेखक	अलङ्करण	२००६
८४.	टी.बी. राई	सिक्किम	लेखक	अलङ्करण	२००६
८५.	नोर्जाङ स्याङ्देन	दार्जिलिङ	लेखक	अलङ्करण	२००६
८६.	तेजेन्द्र गुरुङ	दार्जिलिङ	नृत्यकला	अभिनन्दन	२००६
८७.	भरतप्रकाश राई	दार्जिलिङ	पर्वतारोहन	अभिनन्दन	२००६
८८.	पेम्पा बम्जन	दार्जिलिङ	समाजसेवी	अभिनन्दन	२००६
८९.	चन्द्र शर्मा	दार्जिलिङ	सम्पादन	अभिनन्दन	२००६
९०.	सन्तोष राई	सिक्किम	लेखक	अभिनन्दन	२००६
९१.	कालूसिंह रनपहेंली	खरसाङ	कवि, लेखक	अभिनन्दन	२००६
९२.	गणेश शर्मा	दार्जिलिङ	बाद्यवादक, नाटककार	अभिनन्दन	२००६
९३.	डा. मोहन पी. दाहाल	जम्मु-कश्मिर	लेखक	अभिनन्दन	२००६
९४.	काशीनाथ शर्मा	दार्जिलिङ	समाजसेवी	अभिनन्दन	२००६
९५.	डा. गोपालप्रसाद दाहाल	सिक्किम	लेखक, सम्पादक	अभिनन्दन	२००६
९६.	राजेन्द्र भण्डारी	कालेबुङ	कवि, लेखक	अभिनन्दन	२००६
९७.	नयनप्रकाशन सुब्बा	दार्जिलिङ	सङ्गीतकार	अभिनन्दन	२००६
९८.	विजयमणि थुलुङ	सिक्किम	सङ्गीतकर्मी, चित्रकार	अभिनन्दन	२००६
९९.	प्रेम थुलुङ	दार्जिलिङ	कवि, सम्पादक	अभिनन्दन	२००६
१००.	गीता शर्मा	सिक्किम	लेखिका, समपादन	अभिनन्दन	२००६
१०१.	भक्त परियार	दार्जिलिङ	चित्रकला, हस्तकला	अभिनन्दन	२००६
१०२.	आई.के. सिंह	खरसाङ	लेखक, अभिनेता	अभिनन्दन	२००६
१०३.	गहर उदासी	सिक्किम	लेखक, सम्पादन	अभिनन्दन	२००६
१०४.	गोपीनारायण प्रधान	दार्जिलिङ	कवि, लेखक	अलङ्करण	२००८
१०५.	प्रकाश भट्टराई	सिक्किम	साहित्य सर्जक	अलङ्करण	२००८
१०६.	प्रवीण राई 'जुमेली'	सिक्किम	कवि	अलङ्करण	२००८
१०७.	ले.क. पुरणबहादुर थापा	शिलाङ	फुटबल खेलाडी	अभिनन्दन	२००८
१०८.	दावा योल्मो	दार्जिलिङ	लोकसंस्कृति	अभिनन्दन	२००८
१०९.	त्रिलोक कुमार देवान	दार्जिलिङ	प्रशासनिक सेवा	अभिनन्दन	२००८
११०.	केशवचन्द्र प्रधान	सिक्किम	वागवाणी संरक्षक	अभिनन्दन	२००८
१११.	एन.पी. थापा	कालेबुङ	लेखक, समालोचक	अभिनन्दन	२००८
११२.	ललित दुतराज	दार्जिलिङ	पुलिस अधिक्षक	अभिनन्दन	२००८
११३.	उषा एम राई		टेलिफिल्म कर्मी	अभिनन्दन	२००८
११४.	एन.डी.न लामा	दार्जिलिङ	समाजसेवी	अभिनन्दन	२००८
११५.	डा. एनोशदास प्रधान	दार्जिलिङ	समाजसेवी	अभिनन्दन	२००८

११६.	सुश्री फूलमाया तामाङ	सिक्किम	सगरमाथा आरोहन	अभिनन्दन	२००८
११७.	सुखनम लेप्चा	सिक्किम	लेखक, सम्पादक	अभिनन्दन	२००८
११८.	श्री विरेन्द्र	दार्जिलिङ	कवि	अभिनन्दन	२००८
११९.	डा. कुमार भण्डारी	सिक्किम	हृदयरोग विशेषज्ञ	अभिनन्दन	२००८
१२०.	डा. सिद्धार्थ शर्मा	सिक्किम	न्यूरो विशेषज्ञ	अभिनन्दन	२००८
१२१.	टङ्क बी. सुब्बा	कालेबुङ	समाजशास्त्री	अभिनन्दन	२००८
१२२.	डा. डिकबहादुर देवान	दार्जिलिङ	शिक्षण	अभिनन्दन	२००८
१२३.	डा. सुनिता प्रधान	दार्जिलिङ	वैज्ञानिक अधिकृत	अभिनन्दन	२००८
१२४.	ले. कर्णल एस.सुब्बा	दार्जिलिङ	सैनिक, सम्पादन	अभिनन्दन	२००८
१२५.	ले. कर्णल डी.के. राई	दार्जिलिङ	समाजसेवी, देशभक्ति	अभिनन्दन	२००८
१२६.	जोएल राई		सञ्चार प्रतिभा	अभिनन्दन	२००८
१२७.	स्वराज थापा	दार्जिलिङ	पत्रकारिता	अभिनन्दन	२००८[३६]

@=& lgdf{0f k|sfzgåf/f :yfkgf ul/Psf sfof{nox¿

कुनै उत्पादित वस्तुको उपयोगिताको प्रभावकारिता त्यसकै वितरण वा प्रचार-प्रसारबाट निर्धारित हुन्छ । उत्पादित सामग्रीलाई समुचित ढङ्गले प्रचारप्रसार नगरेमा त्यसको मह□व र उपयोगिता न्यून हुन जान्छ र उत्पादक संस्था पनि अपाङ्ग भई निष्क्रिय हुन सक्छ । 'निर्माण प्रकाशन'ले आफूले प्रकाशन गरेका समग्र सामग्रीहरूलाई राज्यको सम्पूर्ण कुनाकाप्चामा पुऱ्याई समग्र राज्यबासीहरूलाई शिक्षितदीक्षित पार्ने उद्देश्यअनुरूप केही ठाउँमा शाखा, उपशाखाहरूको स्थापना गरेको पाइन्छ । 'निर्माण प्रकाशन'द्वारा प्रकाशित सामग्रीहरू भारतमा मात्रै नभएर नेपालको 'साझा प्रकाशन' संस्थाले पनि बिक्री वितरण साथै प्रचारप्रसारमा सहयोग गर्दै आएको पाइन्छ । 'निर्माण प्रकाशन'ले आफ्नो बिक्री वितरणको संरचनालाई व्यवस्थित तुल्याउने साथै प्रकाशनलाई अझ विशिष्ट बनाउने हेतुले सन् २००१ देखि 'एसडीएफ भवन, इन्दिरा बाइपास, गान्तोकमा यस प्रकाशन संस्थाको उपशाखा खोलेको पाइन्छ ।[३७] 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाले 'जनपक्ष प्रकाशन' साथै अन्य प्रकाशनद्वारा उत्पादित साहित्यिक कृति, पत्रपत्रिकाहरूको विक्रीवितरणमा पनि सहयोग पुऱ्याएको पाइन्छ । 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाले स्थापना गरेका शाखा उपशाखाहरूलाई निम्नानुसार देखाउन सकिन्छ :

(क) केन्द्रीय कार्यालयः गुम्पा धुर्विसे, नाम्चो, सिक्किम,

---

[३६] इन्द्रेणी रङ्गहरू : सृजनाका फूलहरू (निर्माण प्रकाशन : २००८) ।

[३७] पुण्यप्रसाद शर्माले दिएको मौखिक जानकारीअनुसार ।

(ख) शाखा कार्यालयः

(१) राङराङ वस्ती, याङयाङ बजार, सिक्किम,

(२) एसडीएफ भवन, इन्दिरा बाइपास, सिक्किम,

'निर्माण प्रकाशन' संस्थाले पुस्तक व्यवसायीहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने लक्ष्यअनुरूप विभिन्न क्षेत्रका पुस्तक व्यवसायीहरूलाई एजेन्टका रूपमा ग्रहण गरी आफ्नो उद्देश्यलाई पुरा गरेको पाइन्छ । 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाले एजेन्टका रूपमा ग्रहण गरेका मुख्य एजेन्टहरू यसरी प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

(१) जनपक्ष प्रकाशन, सुपरमार्केट, गान्तोक, सिक्किम,

(२) श्याम ब्रदर्श, दार्जिलिङ,

(३) डी.पी. उपासक एण्ड सनस, कालिम्पोङ,

(४) साझा प्रकाशन, पुल्चोक, काठमाडौं, नेपाल[३८]

'निर्माण प्रकाशन'बाट प्रकाशित सामग्रीहरूलाई विक्रीवितरणमा सहयोग पुऱ्याउने अन्य एजेन्ट तथा संस्थाहरू देशका विभिन्न ठाउँमा रहेको सूचना प्राप्त छ ।[३९]

@=* ljleGg k|sfzg ;+:yfsf s[ltx¿sf] ljqmLljt/0fdf lgdf{0f

'निर्माण प्रकाशन' संस्थाको विक्रीवितरण प्रणाली अत्यन्त व्यवस्थित रहेको देखिन्छ । राष्ट्रव्यापी रूपमा कृतिहरूको वितरण गर्न सक्षम बनेको 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाले नेपाली वाङमय र साहित्य कृतिहरूलाई देश तथा विदेशमा समेत प्रचारप्रसार गरेर नेपाली साहित्यको विकास र विस्तारमा मह□वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको पाइन्छ । 'निर्माण प्रकाशन'को यही विक्रीवितरणको व्यवस्थित प्रक्रिया देखेर भारतका अरू प्रकाशन संस्थाहरूले प्रकाशन गरेका पुस्तकहरूको वितरण गर्ने कार्य 'निर्माण प्रकाशन'लाई लगाएको पाइन्छ । भारत तथा नेपालका विभिन्न साहित्यिक संस्थाहरूले पनि आफ्ना प्रकाशित साहित्यिक तथा साहित्येतर दुवै किसिमका रचनाकृतिहरूको विक्रीवितरण, प्रचारप्रसार साथै प्रकाशन कार्य 'निर्माण प्रकाशन'द्वारा गरेको देखिन्छ ।

@=(lgdf{0f k|sfzgsf cf/Deb]lv xfn;Ddsf ;+rfns kbflwsf/L

---

[३८] ऐजन ।

[३९] ऐजन ।

'निर्माण प्रकाशन' संस्थाको संचालक समितिमा रहेर काम गर्ने पदाधिकारीहरूलाई यसरी प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

सन् १९७७ मा याङयाङमा 'निर्माण-परिवार' नामक कमिटीको गठन गरेको पाइन्छ । यस कमिटीले 'निर्माण पत्रिका' प्रकाशन गर्ने उद्देश्यले दीपावलीको उपलक्ष्यमा देउसी-भैली खेलेर एक हजार, चौंसठी रुपियाँ, चालिस पैसा सङ्ग्रह गरी 'निर्माण पत्रिका'को प्रथम अङ्क सन् १९७८ मा प्रकाशित गरेको पाइन्छ । 'निर्माण परिवार' कमिटीका पदाधिकारीहरूलाई यसरी प्रस्तुत गर्न सकिन्छः

श्री पञ्चलाल राई	सल्लाहकार
श्री जे.एम. राई	सभापति
श्री तोपछिरिङ	कोषाध्यक्ष
श्री पवन चामलिङ 'किरण'	सचिव
श्री एल.बी. बस्नेत	अर्थ सङ्ग्रहकर्ता
श्री आर ओङ्दी	सदस्य
श्री चुनिलाल नागरमल	सदस्य[४०]

सन् १९८१ सालमा साहित्यिक सांस्कृतिक एवं सामाजिक कार्यलाई अझ व्यापक तुल्याउने उद्देश्यले 'प्रगतिशील निर्माण परिवार' नामकरण गरी एउटा कमिटी याङयाङमा गठन भएको पाइन्छ । यस कमिटीले याङयाङमा नाटक, सांस्कृतिक कार्यक्रम, भाषा आन्दोलन, भानु जन्मजयन्ती आदि आयोजना गरी 'निर्माण पत्रिका' प्रकाशन गरेको पाइन्छ । यस कमिटीका पदाधिकारीहरूलाई यसरी प्रस्तुत गर्न सकिन्छ -

श्री पवन चामलिङ किरण	सभापति
श्री रिन्छेन वाङ्दी भोटिया	उपसभापति
श्री बी.एम. रामुदामु	महासचिव
श्री डी.के. दुङमाली	सहसचिव
श्री दुर्गाबहादुर प्रधान	कोषाध्यष
श्री सोनाम ग्याल्छेन	सल्लाहकार
श्री धनबहादुर गुरुङ	सदस्य
श्री एल.बी. बस्नेत	सदस्य
श्री प्रेमकुमार बस्नेत	सदस्य
श्री कालुदास राई	सदस्य आदि[४१]

[४०] निर्माणको बैठक बहीबाट प्राप्त लिखित जानकारीअनुसार ।

[४१] ऐजन ।

सन् १९८६ देखि हालसम्म 'निर्माण प्रकाशन' संस्थालाई संचालन गर्ने पदाधिकारीहरूलाई यसरी प्रस्तुत गर्न सकिन्छः

सल्लाहकार मण्डल

(१) श्री इन्द्रबहादुर राई, दार्जिलिङ

(२) श्री हरिप्रसाद गोर्खा राई, कोहिमा,

(३) श्री बद्रीनारायण प्रधान, डुर्वस,

(४) श्री मोहन पी.लामा, नयाँ दिल्ली,

(५) श्री केदार गुरुङ, गेजिङ ।[४२]

कार्यकारिणी समिति -

क्र.सं.	नामथर	पद	पदाधिकारी
१	पवन चामलिङ 'किरण'	प्रधान सम्पादक	सुरु-हालसम्म
२	रूपेन चामलिङ	कार्यकारी सम्पादक	सन् १९८६-१९८७
३	गोपाल गाउँले	कार्यकारी सम्पादक	सन् १९८७-१९९९
४	विरु वाङ्देल	कार्यकारी सम्पादक	सन् २०००-हालसम्म
५	आइ.एल.शर्मा	सह-सम्पादक	सन् १९९८-१९९९
६	पुण्यप्रसाद शर्मा	सह-सम्पादक	सन् २०००-हालसम्म
७	सी.बी. कार्की	व्यवस्थापक	सन् १९८६-हालसम्म[४३]

प्रतिनिधि सम्पादक -

(१) विजयकुमार राई, दार्जिलिङ

(२) पदम क्षेत्री, सिलगढी

(३) सुदर्शन श्रेष्ठ, काठमाडौं[४४]

@=!) lgdf{0f k|sfzg ;+:yfsf] ultljlw

नेपाली भाषा र साहित्यको विकास र विस्तारमा मह□वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको 'निर्माण प्रकाशन'ले विभिन्न समयमा साहित्यिक गोष्ठी/सेमिनार साथै विशिष्ट स्रष्टाहरूसँग वार्ताको आयोजना गर्दै आएको देखिन्छ । यसले सन् १९९४ नोभेम्बरमा भाषा मान्यताको अवसरमा डा. घनश्याम नेपाल, प्रा. मोहन, पी. दाहाल, डा. हर्कबहादुर छेत्री र श्री निनु चापागाई आदि स्रष्टाहरूसँग वार्ता पनि आयोजना गरेको छ । 'निर्माण प्रकाशन'ले

---

[४२] निर्माण रजतजयन्ती अङ्क (वर्ष २५, अङ्क ३७, २००२ ई) ।

[४३] ऐजन ।

[४४] 'निर्माण' (वर्ष २९, अङ्क ४६, २००ड ई) ।

सन् २०००, अगस्टमा स्रष्टाहरू श्री इन्द्रबहादुर राई, श्री वैरागी काइँला, श्री ईश्वर बराल र श्री गुमानसिंह चामलिङसँग उत्तरआधुनिकतावादका सन्दर्भमा वार्ताको आयोजना गरेको पाइन्छ । 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाले साहित्यिक वार्ता र गोष्ठीको आयोजना स्रष्टाहरूलाई अलङ्करण एवं अभिनन्दन गरेको समयमा गर्ने गरेको पनि देखिन्छ ।[४५] हालसम्म 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाद्वारा आयोजना गरिएका साहित्यिक गोष्ठी भएका वर्ष र स्थान निम्नलिखित रूपमा प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

क्र.सं.	साहित्यिक गोष्ठी	वर्ष (सन्)	स्थान
१	पहिलो गोष्ठी	१९९८	सरमसा सभा कक्षा
२	दोस्रो गोष्ठी	२०००	संचार केन्द्र, भवन
३	तेस्रो गोष्ठी	२००२	संचार केन्द्र, भवन
४	चौथों गोष्ठी	२००३	चिन्तन भवन
५	पाँचौं गोष्ठी	२००६	चिन्तन भवन
६	छैटौं गोष्ठी	२००८	चिन्तन भवन[४६]

निजीक्षेत्रबाट सञ्चालित 'निर्माण प्रकाशन'ले भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति आदिको विकास गर्ने उद्देश्यले विभिन्न गोष्ठी/सेमिनार साथै वार्ताहरूको माध्यमबाट जनशक्तिको विकासमा मह□वपूर्ण योगदान पुऱ्याउँदै आएको देखिन्छ ।

@=!! lgisif{

नेपाली भाषा, साहित्य, कला र संस्कृतिको विकास र विस्तारमा सक्रिय भूमिका पूरा गर्ने उद्देश्यनुसार स्थापित भएको 'निर्माण प्रकाशन' सन् १९७७ देखि निजीस्तरबाट प्रकाशन आरम्भ गरेको हो । यो प्रकाशन संस्था सिक्किमेली प्रतिनिधि प्रकाशन संस्थाका रूपमा पनि परिचित छ । 'निर्माण प्रकाशन'ले नेपाली साहित्यिक पत्रकारिताका क्षेत्रमा एउटा स्वस्थ वातावरणको सिर्जना गराउनका लागि सन् १९७८ देखि **निर्माण** पत्रिकाको प्रकाशन आरम्भ गरेको छ । 'निर्माण प्रकाशन'ले 'आशारानी निर्माण पुरस्कार', 'आशबहादुर निर्माण पुरस्कार' र 'गोपाल गाउँले निर्माण पुरस्कार'को स्थापना पनि गरेको देखिन्छ । यस प्रकाशनबाट पुस्तक, सङ्कलित रचनाहरूको पनि प्रकाशन भएको पाइन्छ । यसै गरी यस प्रकाशनले विभिन्न ठाउँमा रहेका पुस्तक व्यवसायीहरूलाई पनि प्रोत्साहन तुल्याउने उद्देश्यले एजेन्टका रूपमा चयन गरी अर्को उल्लेखनीय कार्य गर्दै आएको छ । नेपाली साहित्यिक रचनाकृतिहरूलाई प्रचारप्रसार गर्न विभिन्न कार्यशाला गोष्ठी/सेमिनार, पुस्तक

---

[४५] पुण्यप्रसाद शर्माले दिएको मौखिक जानकारीअनुसार ।

[४६] इन्द्रेणीका रङ्गहरू : सिर्जनाका फूलहरू, पूर्ववत्, पृ. ५ ।

प्रदर्शनीहरूको आयोजना साथै साहित्यिक वार्ताआदि क्रियाकलापहरूको आयोजना गरी नेपाली साहित्यको विकास र विस्तारमा यस प्रकाशन संस्थाले उल्लेखनीय योगदान गरेको छ ।

t];|f] kl/R5]b

lgdf{0f ;fdlos–;flxlTos ;ª\sng klqsf k|sfzg / of]ubfg

#=! lgdf{0f klqsfsf] k[i7e"ld

साहित्यका विधाहरूको विकास र विस्तारमा साहित्यिक पत्रपत्रिकाको योगदान महŒवपूर्ण हुन्छ । सिक्किममा पत्रपत्रिकाको प्रकाशन आरम्भ सन् १९४८ मा तुलसीबहादुर क्षेत्रीका सम्पादनमा प्रकाशित 'अमूल्य रत्न' र 'फूलबारी' हस्तलिखित पत्रिकाबाट भएको हो । यी पत्रिकाको प्रकाशन सिक्किममा पत्रकारिताको आरम्भ पनि हो ।[४७] सन् १९५२ मा नाम्ची, दक्षिण सिक्किमबाट गणेशमान राईका सम्पादनमा 'मानव-निर्बोध' हस्तलिखित पत्रिका प्रकाशित भएको सूचना पनि पाइन्छ ।

सिक्किममा मुद्रित र प्रकाशित पत्रिका भने 'कञ्चङ्जङ्घा' (सन् १९५०) हो । यो पत्रिका आरम्भमा नहकुल प्रधान र पछि काशीराज प्रधानका सम्पादनमा प्रकाशित भएको पाइन्छ । यो पत्रिका नै सिक्किमको पहिलो समाचारमूलक र साहित्यिक पत्रिका हो ।[४८] यस पत्रिकाले नेपालमा 'शारदा' र दार्जिलिङमा 'भारती' पत्रिकाले जुन भूमिका निभाएको थियो त्यही भूमिका यस पत्रिकाले सिक्किममा आफ्नो कार्यकालमा निभाएको पाइन्छ ।[४९] सन् १९५० मा 'अखिल सिक्किम विद्यार्थी संगठन' संस्थाले 'द पोल स्टार', महानन्द पौड्यालको सम्पादनमा प्रकाशित गऱ्यो साथै यसै संगठनले 'त्रिवेणी' पत्रिका पनि प्रकाशित गरेको सूचना प्राप्त छ ।[५०]

सन् १९६३-१९६४ तिर गठन भएको 'सिक्किम साहित्यकार सम्पर्क समिति'ले आफ्नो कार्यकालमा चार अङ्क 'सुनाखरी' पत्रिका प्रकाशनमा ल्याएको देखिन्छ । सन् १९६३ मा नरबहादुर भण्डारीका सम्पादनमा 'हाम्रो पुकार' पत्रिका प्रकाशित भएको पनि पाइन्छ ।[५१] सन् १९६४ मा पेलिङ उच्च विद्यालय पश्चिम सिक्किमबाट गिर्मी सेर्पा, मंगल खाम्याक,

---

[४७] वत्सोगोपाल, 'सिक्किममा नेपाली भाषा-साहित्यको विकासका क्रममा बीसौं शताब्दीको योगदानः संक्षिप्त सर्वेक्षण', **'निर्माण'**, (वर्ष २५, अङ्क २७, २००२ ई.), पृ. ३३१ ।

[४८] केदार गुरुङ, **सामुन्द्रको पानी र बगरका बालुवाहरू**, (सिक्किम : निर्माण प्रकाशन, २००१ ई.), पृ.१०५-१०६ ।

[४९] गोपालप्रसाद दाहाल, 'सिक्किमको नेपाली साहित्यमा कविता विधा एक सर्वेक्षण', **'स्रष्टा'**, (वर्ष ६, अङ्क १८, १९८५ ई.),पृ.१४ ।

[५०] केदार गुरुङ, पूर्ववत् ।

[५१] उदय छेत्री, 'नेपाली साहित्यको विकासमा सिक्किमका संघ-संस्थाहरूको योगदान' (अप्रकाशित एम.ए. शोधग्रन्थ, त्रि.वि. कीर्तिपुर, वि.सं. २०५५), पृ. ५३ ।

दिलबहादुर सुब्बा, सी.बी. सुब्बा आदिका सम्पादनमा 'मुक्त-स्वर' साहित्यिक पत्रिका प्रकाशित भएको पाइन्छ । यसै साल सोरेङ, पश्चिम सिक्किमबाट बेनसिंह राई र गहर सुब्बा 'उदासी'का सम्पादनमा 'बिनायो' हस्तलिखित पत्रिका प्रकाशित भएको देखिन्छ । सन् १९६५ मा पूर्व सिक्किम गान्तोकबाट किरण रसाइलीका सम्पादनमा 'मुनाल' पत्रिका प्रकाशित भएको सूचना प्राप्त छ ।[५२]

सन् १९६६ देखि गान्तोकबाट सन्तोष बर्देवा, कर्ण बस्नेत, सुकुमार प्रधान र शान्ती प्रधानका सम्पादनमा 'नवज्योति' त्रैमासिक पत्रिकाको प्रकाशन सुरु भएको पाइन्छ । यस पत्रिकाले सिक्किमका धेरै साहित्यकारहरूलाई जम्मने तथा हुर्कने मौका प्रदान गरेको देखिन्छ । यसै समय शोभाकान्ति थेगिमका सम्पादनमा 'उषा' नामक द्वैमाषिक पत्रिका पनि प्रकाशनमा आएको देखिन्छ ।[५३]

सन् १९७० मा 'भारत सूचना एवं प्रसार विभाग'बाट त्रैमासिक नेपाली पत्रिका 'प्रगति' र पाक्षिक 'हिमालयन सन्देश' पत्रिका प्रकाशन भएको सूचना पाइन्छ ।[५४] सन् १९७१ मा गान्तोकबाट गिर्मी शेर्पा, देवकुमार राई 'जुमेली', मणिराम, पृथ्वीराज सुब्बा, केदार गुरुङ आदिका सम्पादनमा 'नयाँ धरती' हस्तलिखित पत्रिका प्रकाशित गरिएको पाइन्छ । यसै वर्ष कैजरबहादुर थापाको सम्पादनमा 'सिक्किम' नामक पत्रिका प्रकाशित भएको देखिन्छ ।[५५] सन् १९७३ देखि केदार गुरुङका सम्पादनमा 'बिष्फोट', सुम्बुक दक्षिण सिक्किमबाट शैलेशचन्द्र प्रधानका सम्पादनमा त्रैमासिक पत्रिका 'चाँप-गुराँस', नाम्ची दक्षिण सिक्किमबाट नरबहादुर भण्डारीका सम्पादनमा 'अर्चना' पत्रिका प्रकाशित भएको देखिन्छ ।[५६]

सन् १९७५ देखि 'पश्चिम सिक्किम साहित्य प्रकाशन'को स्थापना भई सन् १९७८ देखि यस संस्थाले साहित्यिक एवं सांस्कृतिक द्वैमासिक 'स्रष्टा' पत्रिका प्रकाशित गर्दै आएको पाइन्छ ।[५७] सन् १९७६ मा गान्तोकबाट सन्तोष बर्देवा र गिर्मी शेर्पाका सम्पादनमा 'प्रतिबिम्ब' त्रैमासिक साहित्यिक पत्रिकाको प्रकाशन सुरु भएको देखिन्छ ।[५८] सन् १९७८ देखि 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' त्रैमासिक पत्रिका सम्पादक तथा सिक्किमका

---

[५२] केदार गुरुङ, पूर्ववत् ।

[५३] उदय छेत्री, पूर्ववत्, पृ.८४ ।

[५४] केदार गुरुङ, समुन्द्रको पानी र बगरका बालुवाहरू, पूर्ववत्, पृ.१०७ ।

[५५] ऐजन ।

[५६] ऐजन ।

[५७] सानु लामा, 'सिक्किममा नेपाली साहित्यको गतिविधि', पूर्ववत्, पृ.३६० ।

[५८] विजय वान्तवा, 'सिक्किमको साहित्यिक र पत्रकारिताको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि : एक अवलोकन', **प्रक्रिया** (वर्ष १२, अङ्क २१, १९८९ ई.), पृ.१६९ ।

वर्तमान मुख्यमन्त्री पवन चामलिङ 'किरण'का सम्पादनमा भएको पाइन्छ ।[५९] यसै समयदेखि विनोद अग्रवाल, जीवन थीङका क्रमशः सम्पादनमा 'सुधा' पत्रिका प्रकाशित भई विशिष्ट रचनाहरू प्रकाशित गर्दै आएको पाइन्छ ।[६०] सन् १९८१ देखि प्रधुम्न श्रेष्ठका सम्पादनमा 'सिद्धि' पत्रिकाले पनि प्रशंसनीय कार्य गरेको पाइन्छ । सन् १९८२ देखि महानन्द पौड्यालका सम्पादनमा प्रथम अङ्क 'डाइजेस्ट'को रूपमा अनि द्वितीय अङ्क सन् १९८७ मा 'रामकृष्ण स्मृति अङ्क' र तृतीय अङ्क 'भानुजयन्ती अङ्क'का रूपमा प्रकाशित भएको सूचना प्राप्त छ ।[६१]

सन् १९८१ देखि भानुजयन्तीका उपलक्ष्यमा मंगल उत्तर सिक्किमबाट भानुप्रकाश 'मार्मिक'का सम्पादनमा 'भानु स्मारिका', रिञ्चेनपोङ, पश्चिम सिक्किमबाट भरत शर्माका सम्पादनमा 'विखमा', देन्तान, पश्चिम सिक्किमबाट डम्बर राहुलका सम्पादनमा 'सिद्धि', सोरेङ पश्चिम सिक्किमबाट गहर 'उदासी'का सम्पादनमा 'गाउँले' गान्तोक पूर्व सिक्किमबाट रस्तामान राईका सम्पादनमा 'डड़ेलो' आदि साहित्यिक पत्रिका प्रकाशित भएको पाइन्छ ।[६२] उक्त पत्रिकाहरूका बिचमा रहेर 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' त्रैमासिक पत्रिकाले आजसम्म उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्दै आएको देखिन्छ । कवि पवन चामलिङ 'किरण'का सम्पादकत्वमा प्रकाशित हुँदै आएको यस पत्रिकाले सिक्किममा मात्र नभएर भारत र नेपालमा समेत ख्याति कमाएको पाइन्छ । यस पत्रिकाले नेपाली भाषा र साहित्यका क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याएको देखिन्छ ।

#=@ lgdf{0f ;fdlos ;flxlTos ;ª\sng klqsfsf] p2]Zo

विना प्रयोजन कसैले पनि कुनै कार्य गर्दैनन् । त्यसैले 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाको प्रकाशनारम्भ पनि सोद्देश्यमूलक कार्य हो, भन्नमा कुनै सन्देहास्पद हुँदैन । यस साहित्यिक पत्रिका प्रकाशनको प्रमुख उद्देश्य नेपाली भाषा र साहित्यका विकासमा यथासम्भव महŒवपूर्ण योगदान पुऱ्याउनमा प्रयास गर्नु रहेको देखिन्छ । साहित्यका बहुआयमिक पक्षको विकास गर्नु, साहित्यका अतिरिक्त साहित्येतर ज्ञानविज्ञानका विविध क्षेत्रलाई समेत आफूभित्र समाहित गरी नेपाली आम पाठकवर्गमा साहित्यिक रसास्वादन निरन्तर गराउनु, साथै नेपाली भाषा र साहित्यमा रचनात्मक साहित्यिक रचनाको प्रकाशन गरेर नेपाली साहित्यको विकासमा 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक

---

[५९] उदय छेत्री, पूर्ववत्, पृ.९० ।

[६०] थीरूप्रसाद नेपाल, 'सन्दर्भ प्रक्रिया विराट संगोष्टीका कुराहरू', **प्रक्रिया** (वर्ष १२, अङ्क २१, १९९८ ई.), पृ.२०१ ।

[६१] पुष्प शर्मा, 'सिक्किममा नेपाली साहित्यिक पत्रकारिताको विकास', **बृहत् समालोचना**, (सिक्किमः गान्तोक प्रकाशन, १९८९ ई.), पृ. ८१३ ।

[६२] केदार गुरुङ, **समुन्द्रको पानी र बगरका बालुवाहरू**, पूर्ववत्, पृ.१०७-१०८ ।

सङ्कलन' पत्रिकाले उल्लेखनीय भूमिका पूरा गरेको पाइन्छ । साहित्यिक एवं सांस्कृतिक कार्यहरूद्वारा सामाजिक जागृति ल्याउने उद्देश्यले यस पत्रिकाको प्रकाशन सुरु भएको देखिन्छ । नवोदित सांस्कृतिक तथा साहित्यिक प्रतिभाहरूलाई प्रोत्साहित गर्ने र लेखनको अवसर प्रदान गर्ने उद्देश्य पनि यस पत्रिकाले स्थापना कालदेखि नै लिँदै आएको देखिन्छ ।[६३] यसरी 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' त्रैमासिक पत्रिकाले 'निर्माण प्रकाशन'लाई आर्थिक रूपमा पनि लाभान्वित तुल्याउनु तथा नेपाली साहित्यका भावकहरूलाई साहित्यप्रति रुचि जगाउनुजस्ता उद्देश्यहरूलाई यस पत्रिकाले स्थापना कालदेखि हालसम्म लिँदै आएको पाइन्छ ।

#=# ;flxlTos klqsfsf ¿kdf lgdf{0f ;fdlos–;flxlTos ;ª\sng

भाषा साहित्यको क्षेत्रमा महŒवपूर्ण सहयोग पुऱ्याएर यसको विकास, संवर्द्धन तथा संरक्षणमा सहायता गर्ने प्रकाशन संस्थाहरूको पनि ठूलो भूमिका रहेको हुन्छ । प्रकाशन संस्थाको सहयोगविना साहित्यको गतिविधिमा धेरै अवरोध खडा हुन्छ । विगत बीस-बाइस वर्षको अवधिभित्र सिक्किमका प्रकाशन संस्थाहरूले धेरै पुस्तकहरू प्रकाशन गरेर एउटा कीर्तिमान नै बसालेको पाइन्छ । यस क्षेत्रमा 'निर्माण प्रकाशन' नाम्ची, दक्षिण सिक्किमको नाम अग्रपङ्क्तिमा रहेको देखिन्छ ।[६४] नेपाली साहित्यको विकास 'निर्माण प्रकाशन'द्वारा सुरु हुँदै आएको 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाको पहिलो अङ्क सन् १९७८ मा प्रकाशित भई यसको दोस्रो अङ्क ७ वर्षको विश्रान्ति लिएर पछि सन् १९८५ मा मात्र प्रकाशित भएको पाइन्छ ।

'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाले आफ्नो स्थापना कालदेखि नै साहित्यका कविता, कथा, लेख, समालोचना, निबन्ध, एकाङ्की, व्यङ्ग्य, संस्मरण लगायत भाषा-व्याकरणसम्बन्धी विधाहरूलाई निरन्तर रूपमा आफूमा प्रकाशित गर्दै आएको देखिन्छ । यस पत्रिकामा साहित्यका विविध विधाहरूका अतिरिक्त इतिहास, संस्कृति, व्यक्ति-व्यक्तित्व, वातावरण, सवस्थ्य, दर्शन, लोकसंस्कृति, विविध अनुसन्धानात्मक लेखहरू आदिजस्ता सामग्रीहरू समेत समाहित हुन पुगेको पाइन्छ । 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाले आफ्नो यात्राक्रममा वर्ष ३०, जुन-अगस्त २००९ सम्ममा ४८ ओटा अङ्कहरू सार्वजनिक गरेको छ । यस प्रकाशनले वर्ष २५, अङ्क ३७, जून २००२ लाई आफ्नो स्थापनाको २५ वर्ष पुगेको अवसरमा रजतजयन्ती अङ्क प्रकाशित गरेर भव्य रूपले

---

[६३] टीकामाया चामलिङ, 'निर्माण पुरस्कार र निर्माणको अभिनन्दन', **निर्माण** (वर्ष २५, अङ्क ३७, २००२ ई.), पृ.३६६ ।

[६४] सानु लामा, 'सिक्किममा नेपाली साहित्यको गतिविधि', पूर्ववत्, पृ. ३६३ ।

कार्यक्रमको आयोजना गरेको छ । यस पत्रिकाको सुरुका वर्षहरूमा निरन्तरताको अभाव भए पनि हाल निरन्तरताका साथ अघि बढ्दै अझ नेपाली साहित्यको योगदानमा सक्रिय भएको पाइन्छ ।

#=$ lgdf{0f klqsfsf] /rgf 5gf]6 k|lqmof

'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाले देशविदेशका नेपाली स्थापित तथा नवोदित साहित्यकारहरूका रचनाहरू प्रकाशनमा सबैलाई प्रतिनिधित्व गराउने तर्फ उत्तिकै ध्यान पुऱ्याएको पाइन्छ । 'निर्माण प्रकाशन'द्वारा प्रकाशित भएका कृति तथा पत्रिकाहरू हेर्दा पन्चानब्बे प्रतिशत कृति र 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा समावेश भएका कथा, निबन्ध, कविता आदि रचनाहरू कहिले नाम नसुनेका नवोदित लेखक, साहित्यकारहरूका छन् । यस पत्रिकामा प्रकाशित भएका रचनाहरू साहित्यको योगदान गर्ने भावनाका रूपमा मात्र प्रकाशित गरिएको पाइन्छ ।[६५] 'निर्माण प्रकाशन'ले आफ्नो साहित्यिक सङ्कलन पत्रिकामा बढी नवोदित साहित्यकार, कविहरूलाई ध्यानमा राखेर साहित्य लेखनमा प्रोत्साहनसमेत दिएको पाइन्छ । यसरी 'निर्माण प्रकाशन'ले विभिन्न कुराहरूलाई ध्यान दिँदै रचनाहरूको प्रकाशन गर्दै नेपाली भाषा र साहित्यका क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउँदै आएको देखिन्छ ।

#=% lgdf{0f klqsfåf/f ;fj{hlgs ;fdfGo cÍx¿

साहित्यको विकास र विस्तारमा साहित्यिक पत्रपत्रिकाहरूको महŒवपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । जहिले पनि साहित्य समसामयिक सन्दर्भबाट पृथक् रहेको हुँदैन भने यस्ता साहित्यिक रचनाहरू साहित्यिक पत्रपत्रिकाहरूमा प्रकाशित हुँदै आइरहेका हुन्छन् । त्यसैले साहित्यका क्षेत्रमा देखापरेका विभिन्न प्रवृत्ति र विशेषताहरूलाई यस्ता साहित्यिक पत्रिकाहरूमा प्रकाशित रचनाहरूले प्रतिनिधित्व गर्दै आइरहेका हुन्छन् । नेपाली साहित्यको विकास गर्ने उद्देश्यले नेपाली साहित्यजगत्मा विभिन्न साहित्यिक पत्रिकाहरूको प्रकाशन भइरहेको परम्परामा सिक्किमको 'निर्माण प्रकाशन'द्वारा प्रकाशित 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाले साहित्यका केही विधाहरूको विशिष्ट प्रतिनिधित्व होस् भन्ने तथा साहित्यमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउने हेतुले हालसम्म (वर्ष ३०, अङ्क ४८, जुन-अगस्त २००९) सामान्य अङ्क ४२, अङ्कहरू प्रकाशित गरेको देखिन्छ । यस पत्रिकाले हालसम्म सार्वजनिक गरेका उपलब्ध अङ्कहरूलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

#=%=! lgdf{0f ;fdlos–;flxlTos ;ª\sng klqsfdf k|sflzt sljtfx¿

[६५] पुण्यप्रसाद शर्मा, 'नेपाली भाषा र साहित्यको विकासमा निर्माण प्रकाशनको भूमिका', पूर्ववत्, पृ. १२७ ।

नेपाली साहित्यको विकास, विस्तार, संवर्द्धन र योगदान गर्ने उद्देश्यले 'निर्माण प्रकाशन'ले सन् १९७८ देखि 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाको प्रकाशनारम्भ गरेको पाइन्छ । यस साहित्यिक पत्रिकाका सामान्य अङ्कहरूभित्र रहेका कविता विधाका रचनाहरूलाई हेर्दा कविताको लघु रूप मानिने फुटकर कविताको संख्या तुलनात्मक रूपमा अधिक रहेको देखिन्छ । यस पत्रिकामा कविताको लघुतम रूप मानिने मुक्तक, गीत, गजल रूपहरूको पनि प्रकाशन भएको पाइन्छ । यस साहित्यिक पत्रिकाले साहित्यका अन्यविधाहरका तुलनामा कविता विधालाई केन्द्रीयता प्रदान गरी पाठकहरू समक्ष प्रस्तुत गर्दै आएको देखिन्छ । नेपाली साहित्यको कविता विधामा देखापरेका समसामयिक धारालाई आफ्नो लक्ष्य ठानी कविताहरू प्रकाशन गरेको पाइन्छ । यस पत्रिकाका सामान्य अङ्कहरूमा प्रकाशित कविताहरू लयात्मकताका दृष्टिकोणले उच्च रहेका पाइन्छन् । यस्तै यसमा रहेका कविताहरूमा वार्णिक, मात्रिक र लोकलयको पनि प्रयोग भएको देखिन्छ । यस पत्रिकामा सार्वजनिक भएका कविताहरूले नेपाली साहित्यका विकास र विस्तारमा महŒवपूर्ण योगदान पुऱ्याएको देखिन्छ । यस पत्रिकामा प्रकाशित भएका कविता, गजल, मुक्तक र गीत आदि विधाहरूका रचनाहरूको सूची निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

क्र.सं.	वर्ष	अङ्क	कवि/अनु.	रचना
१	८	३	के.बी. नेपाली	विश्वासघात भएछ भने ...
२	१४	७	नोर्जाङ स्याङदेन	चीन पत्रिकामा एउटा तस्वीर सुन्दरी फौजी युवती
			चन्द्रकला नेवार	यात्रा : हिक्का : अन्धकार
			अनु. हर्कबहादुर छेत्री	मुक्तिबोध
			हिस्से वांग्येल 'प्रताप'	यसैले अपूर्व महायुद्ध लड्नुपर्छ
			भूपाल राई	सब्बोको आँशु
			रामकुमार पाण्डे	आफ्नै विरोधमा
३	१४	८	नरेश शाक्य	ससाना झोंका हावाले पनि
			अनु. भीम दाहाल	मेरो धरती
			सुदर्शन श्रेष्ठ	शिखर अनि चुचरोहरू
			गंगा सुवेदी	चाल मार्छन् हुँडारहरू
			उपमान बस्नेत	हामी
४	१४	९	भीम दाहाल	हे राम, येशु र बुद्ध ! ...
			गोविन्द विकल	माया अर्थात् मारिया
			डा. शान्ति छेत्री	छिमेकीको आँगन
			केदार गुरुङ	रणबहादुरको मृत्यु !
			शोभाकान्ति थेगिम	रहरहरू
			शन्तोष राई	म अझै जवान छु

५	१४	१०	पी. अधिकारी बेनु प्रसाद पनेरु नगेन्द्र थापा वीरु बाङ्देल	जिन्दगी पहिरोभित्रको गाउँको बाटो राहदानी हरायो टिक्दैनन् दस्यु दिनहरू
६	१४	११	दुर्गानारायण प्रधान शंकर शाह श्याम विरही बलि सुब्बा	अन्तिम युद्ध-जिन्दगीको विद्रोही मन त मन नै हो मान्छे
७	१४	१२	पी. अधिकारी पी. अधिकारी 'काँढ़ा' दील साहनी	परिवर्तन कलियुवको मान्छे दुस्वप्न भरिएको निद्रापछि अधिकारको निम्ति
८	१४	१३	पी. अधिकारी धर्मवीर रुम्बा धर्मलाल भूसाल एक कीङ	के यस्तै हो गाउँ घरको परिस्थिति दुई मुक्तक (मुक्तक) आक्रोश बोकेका जिन्दगीहरू तिम्रो सपनामा
९	१४	१४	भासकर बस्नेत पारसप्रकाश नेपाल एम.बी. राई 'काँढ़ा' भविलाल लामिछाने चन्द्रकला नेवार	यो आदेश पत्र गजल (गजल) विश्वास स्वर योग वसन्त : एउटा प्रतिक्रिया अनुरोध
१०	१५	१५	अविनाश श्रेष्ठ भविलाल श्रेष्ठ दिल साहनी अवीर खालिङ	हातमा कालो फूल लिएर उभिएको नायिकालाई ! दुईवटा सामयिक कविता अधिकारको निमित्त मान्छेलाई प्रशन ?
११	१५	१६	डा. शोभाकान्ति थेगिममा खेमनारायण सुब्बा वीरभद्र कार्कीढ़ोली वासु शशी काजीमान रुम्बा भास्कर बस्नेत	प्रीत-रीत संस्कारमाझ हाँसेको मेरो देश एउटा अभियानको प्रतिक्रिया यो निधार मेरो देशको पुस्तक जाग्ने दिन आएको छ बढ़ता केही भएन
१२	१५	१७	स्व. जीवन थीङ भास्कर बस्नेत	तिम्रो माया एउटै कथा एक टुक्रा (मुक्तक)

			नरेश शाक्य	प्रातः को गीत (गीत)
			बेणु आचार्य	मैले डुबुल्की लाउन खोजेको अथा गहिरा यी आँखाहरू
			गोविन्द शर्मा	सङ्गीत तिम्रो स्वरको हत्केला
			हीरा आकाश	घामको कुरा गरौं
१३	१५	१८	टेकध्वज जिम्बा 'आशा'	पहाड़को चुचुरामा
			रामबहादुर के.सी.	अंध्यारा रात र उज्याला दिन
			प्रवीण राई 'जुमेली'	मेरो मनको कुराः 'कार्नीवल' का कथाहरू
			राजेन्द्र भण्डारी	ती मेरा एक जोडी खुट्टा
			हरि प्र. राई	दुई मुक्तक (मुक्तक)
			बली सुब्बा 'बस्नेत'	सुस्केराहरू
१४	१५	१९	गोपालबहादुर नेपाली	व्यवस्था
			तीर्थ श्रेष्ठ	पोखरा
			नरबहादुर दाहाल	माटोको सृजना
			हिस्से वांग्येल	मसान बनेर बोल्न पर्दा
१५	१५	२०	केदार गुरुङ	भेड़ीगोठाला, आंकुसे र ऐंसेलुका गुच्चाहरू
			नोर्जाङ स्याङदेन	कुनै पनि नयाँ वर्षसित
			वीरभद्र कार्कीढ़ोली	यो मनको बतास तिम्रो मनमा पस्न सक्छ, कुनै दिन
			टेकध्वज जिम्बा 'आशा'	जब तिमी आँखा खोलेर हेर्नेछौं
१६	१५	२१	उदय थुलुङ	पहाड़पन
			कर्णबहादुर चामलिङ	इतिवृत्त
			केवलचन्द्र लामा	कोंपल
			कृष्ण प्रधान	म स्वयंलाई भन्न
१७	१६	२२	बलि सुब्बा	सायद : किरायाको चोकी
			बलि सुब्बा	तँ र म
			अनन्त श्रेष्ठ	आऊ ! हामी यसरी नै बगौं
			गुमानसिंह चामलिङ	यी आँखा, हिमाल र म : आत्मसम्मोहन
१८	१६	२३	केदार गुरुङ	तृष्णाहरूको मोह भंगअस्मिताको अपहरण
			वीरभद्र कार्कीढ़ोली	अचेल तिम्रोपन मेरो दृष्टिकोणमा
			अमर गिरी	भाँच्नु र भाँचिनुको इतिहास
			भीम दाहाल	अर्थहीन आक्रोशः कंगाल अभिव्यक्ति
१९	१६	२४	वासु शशी	अलिकति मृत्यु
			पदम छेत्री	अतीत

			नरेशचन्द्र खाती नव सापकोटा गोपाल गाउँले नकुल काजी मनप्रसाद सुब्बा शान्ति छेत्री लक्ष्मण श्रीमल जीवन नामदुङ	परेली परेलीमा भिजेर होश पोइल आइछ आऊ ! एउटा गीत लेखौं म अब 'मान्छे' रहिन मेरो हाल-खबर/मेरो परिचय बोल्छिन् आमा आज जस्तो प्रथम प्रक्षेप प्रेमको
२०	१६	२५	अच्छा राई रसिक खड्कसिंह काँढ़ा रूपनारायण सिंह पारिजात	गीत (गीत) फेरि एकाएक त्यो दिन असहाय परिकथाको स्वर्ग
२१	१६	२६	अभि सुवेदी किताबसिंह राई पदम छेत्री के.बी. नेपाली हिमांशु थापा	आफ्ना च्यातेका कविता कविता महोत्सव मोहभंग दुखेसो : मन्दाकिनीको दुई मुक्तक (मुक्तक)
२२	१६	२७-२८	पवन चामलिङ 'किरण' जीवन वान्तवा विजयकुमार सुब्बा पदम छेत्री पदम छेत्री नरेश शाक्य	नत्र यति पेवा हुने थियो मृत्यु/बाटो/म गर्भको शिशु बोल्दैछु मणिकणिका मन अहिले ठिही छ अचाक्लो क्राइसिस-जीवनको खोजमा
२३	१६	९	आहुति हीरा आकाश कर्ण थामी अनिल पौडेल गोविन्द विकल केदार गुरुङ वीरभद्र कार्कीढ़ोली अभिशप्त गन्धर्व नरेश शाक्य शरद् छेत्री कालूसिंह रनपहेंली	गहुगोरो अफ्रिका अक्टोपस अतिक्रमण हुँदैछ यहाँ शहर मेरो कविता प्रतिष्ठाहीन प्रतिष्ठान र प्रतिवेदनहरू फेरि एकपल्ट उत्रनै पर्छ हामीहरू यसैका विरुद्ध टिम्बुरबोङ : तृष्णा तिम्रो आगोसको डायरीको कविता स्वदेश गौरव ठिम्याउन खोजेर

			उपमान बस्नेत	छोरो रात निल्ने दिन होस्
			सन्तोष राई	खाली खुट्टको रात
			उमेश उपाध्याय	परिश्रमको पसीना र सगरमाथा
			दुर्गा दाहाल	शूली
			पदम छेत्री	यो कस्तो घर !
			आर मोक्तान	हामी निर्माणका गीत गाऊँ
२४	१७	३०	तुलसी 'कश्यप'	मालेसित
			विष्णु प्रभात	कुकुरलाई नमस्कार
			नव सापकोटा	अभिसार
			संजय बान्तवा	मेरो कविता
			संजय बान्तवा	रुख
			उदय निरौला	सार्क राष्ट्रहरूको शिखर सम्मेलन
			उदय निरौला	समयको कक्ष
			पाण्डवराज कार्की	हामी
			बली सुब्बा 'बस्न्त'	अब त्यसलाई फेरि के चाहियो ?
			ज्ञानेन्द्र खतिवड़ा	जब पानी पर्छ
२५	१७	३१	नोर्जाङ स्याङदेन	डिप्रेसनः एक स्केच
			नोर्जाङ स्याङदेन	गुड फ्राइडे : नसुनिएको सलिलकि
			मंजुल	गाउँको एकान्त
			भानुभक्त पोखरेल	जनतारामको महिमा गान
			केदार गुरुङ	दुई टुक्रा कवितामा झुण्डिएको मानिस
			अनिल पौडेल	परिवर्तन
			मेघनाथ दाहाल	तिमीलाई
			नम्रता गुरागाई	माटो
			एच.पी. ढकाल	अनि त्यो बुलन्द नारामा ...
			निशु निश्चल	पागलहरूको बस्तीबाट
			लावण्य सापकोटा	गाँजा नखाऊ गाजर खाऊ (गजल)
			राज के. श्रेष्ठ	ध्वाँसे अनुहार
			बली सुब्बा	तेन्जिङको तस्वीर : मेरो गफ
			विणाश्री खरेल	स्वागत-नयाँ-साललाई
२६	१८	३२	कृष्ण धरावासी	छोटो
			केबलचन्द्र लामा	रामलालको देश
			भीम दाहाल	यो बाध्यता हो कि विडम्बना प्रिय ?
			वीरभद्र कार्कीढ़ोली	आऊन गोदावरी

			कमल सेढ़ाई	जनभावना
			आई.बी. राई	यथार्थ
			मोहन दुखुन	गीताङ्गे डाँड़ामा गीत (गीत)
			आई.एल.शर्मा	शतशत नमन माँ
२७	१८	३३	पूर्ण विराम	काम गर
			कालूसिंह रनपहेंली	वृक्षरोपन
			कालूसिंह रनपहेंली	आस्थाको गीत (गीत)
			वीरु बाङ्देल	एक अन्धाको अभिव्यक्ति
			वीरु बाङ्देल	निरन्तरता
			पाण्डवराज कार्की	आज विदा छ
			विजय सुब्बा	म (गजल)
			खगेन्द्र सुब्बा	अरे ! नाम
			जयन्त शर्मा	नीतिका कुरा
			मातृका पोखरेल	ऊ र मेरो यात्रा
			मोहन ठकुरी	यस्तै अँजुलीभरि एकान्तमा
			केदार गुरुङ	एकीकृत भावनाहरूले सृजेका राष्ट्रिय धुनहरू
				मौनता
			विजय बान्तवा	शहरभित्रको क्षण, गाउँतिरको याद
			दिनेश 'प्रयासी' कार्की	श्रृंखला
			विमल राई	अभियोग सहन सकेन मनले
			प्रवीण राई 'जुमेली'	म परें विलखबन्द
			आई.एल.शर्मा	
२८	२४	३६	विनोद रसाइली	आत्मबोध
			प्रमोद स्नेही	सुकुलसँग जीवन बुनिरहेकी आइमाई
			चन्द्रकला नेवार	रमिता
			चन्द्रकला राई	मेरो सपनाको देश
			राजेश तामाङ 'शशी'	तीन कविता
			सन्तोष राई	सत्सर्ग
			नीर सेरमा	यात्रा जुत्रा हिँडेको
			आई.के. सिंह	निर्माण
			विष्णु प्रभात	जिन्दाबाद !
			मोदिनीप्रसाद शर्मा	छोरा घाम डुब्ने बेला यो होइन !
			राज के. श्रेष्ठ	हामीले हाम्रो युद्ध लड्नौं कहिल्यै
			भीम ठटाल	संग्लो मनस्थिति : अस्त-व्यस्त परिप्रेक्ष्यमा

			कर्णबहादुर चामलिङ	तीव्रता
			सुरेन्द्र थिङ	पीपलको पात र जलेको आँसु
			रामप्रसाद राई	वस्ती, शहर गएर फर्कदा
			पासाङ छिरिङ शेर्पा	उदाउनै छन् नयाँ बिहानीहरू
			कैलाश गुरुङ	कति हतार छ यो रातलाई
२९	२६	३९	भीम दाहाल	डबल अनुहार
			विवश पोखरेल	सौन्द र्य पीडा
			सुरज गुरुङ् 'धड्कन'	आत्मत्रास
			इन्द्रकुमार श्रेष्ठ 'सरित्'	सपनाहरू-कल्पनाहरू
			नेत्र बुढाथोकी 'सुस्केरा'	फ्लु पारिएका आँखाहरू
			चंकि श्रेष्ठ	सूर्यमुखी फूल र आगोका फूलहरू
			प्रमोद स्नेही	खर्पनमा अस्ताएको घाम
			लावण्य सापकोटा	जंगलको भाषा
			सुमन पोखरेल	जहाँ सून्यताले आकार बुन्छ
			चन्द्रकला नेवार	मेरो अँगालोभित्र आऊ
			चन्द्रकला नेवार	नियति
			सुरेन्द्र थिङ	पानी मलाई पानीमात्र होइन
			राजेन्द्र तामाङ 'शशी'	बालक काममा गइरहेको छ ।
३०	२७	४१	भीम दाहाल	रातको अन्तिम प्रहरमा खोज्नु मलाई
			पदम छेत्री	बिदा मित्र, अब अलमल नगर
			के.बी. नेपाली	सन्देश: परोपकारको
			कमल थुलुङ	कस्तो मनहरू
			केदार गुरुङ	हामी त सुनाखरी जस्तै फुलिदिन्छौ
			तारा साम्पाङ	खुशी
			दीपा राई	पलायन
			मनबहादुर राई	कविताभित्र गीत खोज्दै हिड्छु
३१	२७	४२	राजु पुनियानी	कोलाज
			सुधा राई	परितृप्त
			थीरूप्रसाद नेपाल	मलाई त सञ्चै छ ज्यानलाई कस्तो छ ?
			वीरभद्र कार्कीढोली	त्यसो र अधिक सम्झिएको हुन्छु
			वीणाश्री खरेल प्रधान	पर्खालभित्र/पर्खाल बाहिर
			शरद् छेत्री	अन्योलको शहरमा
			चन्द्रकला नेवार	अँध्यारो-उज्यालो
			विजय बान्तवा	सुन्दरता

			ज्ञानेन्द्र दाहाल	कात्रो
३२	२८	४३	अविनाश श्रेष्ठ	उनी
			अविनाश श्रेष्ठ	ऊ
			पवन चामलिङ 'किरण'	बिडम्बना, मान्छेको मन
			पवन चामलिङ 'किरण'	किनभने मान्छे रुख होइन
			पदम क्षेत्री	नदी
			कालुसिंह रनपहेंली	युद्धभूमि
			डिकु मुखिया	यस्तो किन ?
			मिलन नेम्बाङ	सूत्रधार : एउटा अर्कै विकल्पको
			डा. शान्ति छेत्री	आव्हान
			विचन्द्र 'बाबु'	बंगलादेश
			विचन्द्र 'बाबु'	कुन नाउँले बोलाऊँ
			विचन्द्र 'बाबु'	आर्शीवचन
			थीरूप्रसाद नेपाल	संज्ञाको सट्टमा प्रयोग हुने शब्दहरू
			अनु. वीरु बाङ्देल	सबैभन्द्र खतरनाक
			अनु. सुधा एम.राई	मुमताजका पीड़ाहरू
३३	२८	४५	मोहन ठकुरी	पहाडको के कुरा गर्नु तपाईलाई
			पदम क्षेत्री	वर्खायाम
			पदम क्षेत्री	यात्रामा
			विकास गोतामे	यात्रा
			किरणकुमार राई	आत्माको खोजी
			रेमिका थापा	रक्तजवा
			टी.एन. शर्मा	अविन्तरमा ओछ्याइएको एउटा सानु पीरा
			चन्द्रकला नेवार	उज्यालो बिहानी पोखिन्छ जब
			तीर्थ राई	ठिहीले कक्र्याउन नसकेको मन
			अनु. सिद्धार्थ राई	साँझ-बिहान
			अनु. वीरु बाङ्देल	ब्वाँसो १, २, ३
३४	२८	४६	सिद्धार्थ राई	चियाबारी : एक शब्दचित्र
			पदम क्षेत्री	महाशून्यमा कुँदिएको रेखाचित्रहरू, अनामिका
			वीणाश्री खरेल	तिम्रो जस्तै मेरो पनि एउटा गाउँ थियो !!
			टी.एन. शर्मा	विज्ञापन
			अनु. सुधा राई	नारी जसले जुनेली रातसित प्रेम गर्छे
			अनु. वीरु बाङ्देल	हस्तिनापुरको रिवाज
			अनु. वीरु बाङ्देल	कलिङ

३५	२९	४७	भीम दाहाल	म त्यो दर्जी हुँ दश दुनियाँको कुरा जान्दछु
			महेश प्रसाई	मनुष्यको विघटनमाथि
			नोर्जाङ स्याङदेन	कटुवाल भरिका कटुवाल
			गोपालबहादुर नेपाली	मुक्त हावामा
			सुमन बान्तवा	चुपचाप बलिरहेछ आगो
			कालुसिंह रनपहेंली	दार्जिलिङ दुःखदे
			जगदीश शर्मा	अमर-अविनाशी हुँ
			सन्ध्या पहाडी	नरोक पसिनाका युद्धहरू
			वीरु बाङ्देल	यो मेरो पहाड़ हो
			अनु. शारदा छेत्री	विद्रोह
			राजु प्रधान 'हिमांशु'	छोरो, म र कविता
३६	३०	४८	पवन चामलिङ 'किरण'	अन्धकारमा डुबेको समय
			पवन चामलिङ 'किरण'	बर्लिनको पर्खाल होइन मनको पर्खाल
			पवन चामलिङ 'किरण'	कालबोध : जीवनबोध, मृत्युबोध
			पवन चामलिङ 'किरण'	आकाशबेलकिो दर्द
			पवन चामलिङ 'किरण'	दुषित मन र परिवेश
			पवन चामलिङ 'किरण'	आत्म-मन्थन
			पवन चामलिङ 'किरण'	मेसीन मान्छे
			पदम क्षेत्री	जङ्गल, सत्य
			पदम क्षेत्री	हत्यारा
			पदम क्षेत्री	एकलास घर
			पदम क्षेत्री	उत्ताउली केटीहरू
			छविलाल उपाध्याय	मनुष्य
			विचन्द्र प्रधान	गन्तव्यहीन गन्तव्य
			गोपाल बहादुर नेपाली	तेनजिङ्ग नोर्के
			जगदीश शर्मा	हायना र शहर
			सन्तोष आले	मेरो गाउँ भएर केही क्षण
			सन्तोष आले	फूलमाया उर्फ फुलू
			सुमन बान्तवा	सुन्दर-असुन्दर

#=%=@ lgdf{0f ;fdlos–;flxlTos ;ª\sng klqsfdf k|sflzt syfx¿

'निर्माण प्रकाशन'द्वारा सार्वजनिक भएको 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाका सामान्य अङ्कहरूलाई नियाल्दा यसले साहित्यका अरू विधाहरूका साथसाथै कथा

विधालाई पनि समावेश गर्दै आएको देखिन्छ । यस पत्रिकामा समावेश भएका कथा विधाका रचनाहरू कथाको लघु रूप मानिने लघुकथादेखि कथा सिद्धान्तले स्वीकार गरेका कथाको मानक रूपसम्ममका कथारचनाहरू प्रकाशन गरेको देखिन्छ । यस पत्रिकामा प्रकाशित कथा रचनाहरूमा विषयगत विविधता, विभिन्न प्रवृत्ति र विशेषता रहेको पाइन्छ । समाजमा घटेका र हुने घटनाहरूलाई यथार्थपरक ढङ्गबाट चित्रण गर्ने वा वस्तुपरकता अङ्कन गर्ने किसिमका कथाहरूलाई यस पत्रिकाले समेट्दै आएको देखिन्छ । यसमा प्रकाशित भएका कथाहरूमा परम्परादेखि नवीनतम मान्यताहरू परिलक्षित भएका देखिन्छन् । 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा समाजमा व्याप्त शोषण, दमन, अन्याय र अत्याचारको पर्दाफास गरेर नूतन समाज निर्माणको चेतना बोकेको प्रगतिवादी धारामा आवद्ध भएका कथा रचनाहरूको प्रकाशन भएको देखिन्छ । नेपाली साहित्यको कथा विधाका क्षेत्रमा 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा रहेका कथा रचनाहरूले पुष्पित पल्लवित तुल्याउँदै महŒवपूर्ण योगदान गरेको देखिन्छ । यस पत्रिकाको सामान्य अङ्कमा प्रकाशित भएका कथाहरूको सूची निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

क्र.सं.	वर्ष	अङ्क	लेखक	रचना
१	८	३	अवीर खालिङ	एउटा सिरक, एउटा स्वेटर
२	१४	७	भीम दाहाल	नियन्ता तिमी कहाँ छौं ?
३	१४	८	बी.एस. राई सानुभाइ शर्मा सुधा राई	काठको भित्ता पछाडिपट्टि विदाको दिन जीवनका तीता अनुभवहरू
४	१४	९	समीरण क्षेत्री 'प्रियदर्शी'	रघुवीरको कथा
५	१४	१०	बी.एस. राई विनोद के. प्रधान जयन्ता शर्मा	विकृतिका काला छायाँहरू प्रोफेसर सपना जो विना भइदिए
६	१४	११	काजी गजमेर सुधा बस्नेत बी.एस. राई	यात्रा उज्यालोको अंश बिरानो छापा
७	१४	१२	समीरण छेत्री 'प्रियदर्शी' नरेश चामलिङ	नीलो सिङ्गो सुस्केराभित्र लुकेको कथा
८	१४	१३	चक्रपाणि भट्टराई	खत्री माहिलो
९	१४	१४	कितापसिंह राई महानन्द पौड्याल	बन्द कोठा उत्तिस र गुराँस
१०	१५	१५	भीम दाहाल लक्खीदेवी सुन्दास	पण्डित तारिणीदत्तको धर्म संकट कुन्नि कस्तो बाध्यता

			बी.एस. राई	पुरानो कोट
११	१५	१६	उदय थुलुङ भीम दाहाल	नदी किनारहरू आयतन
१२	१५	१७	केदार गुरुङ चुनिलाल घिमिरे	हिउँको पग्लँदो ढिका जस्तै एउटा चीसो कथा मोहभंग
१३	१५	१८	प्रेम मुखिया 'बैरागी' ईश्वरवल्लभ	त्यो भन्नु केही छैन बलबहादुर विष्ट छेत्री
१४	१५	१९	प्रेम थुलुङ पूर्ण राई	साँझ झरेपछि त्यो डाँडा, वस्पीपल र फलैंचा
१५	१५	२०	पेम्पा तामाङ गहर उदासी	म गान्तोकलाई माया गर्छु लटरी
१६	१५	२१	मेघनाथ दाहाल बी.एस. राई चुनिलाल घिमिरे	भन्न नसकेका कुराहरू एउटा सानो दर्शनको प्रतिबिम्ब सेतो रूपाल
१७	१६	२२	आर.पी. लामा तुलसीराम शर्मा	ह्याप्पी बर्थडे टु यू तस्वीर
१८	१६	२३	गुप्त प्रधान बेनसिंह राई	उमेरका लेघ्राहरू स्वर्ग
१९	१६	२४	अनु. गुप्त प्रधान पूर्ण राई	प्रेम-पत्र जय-विजय
२०	१६	२५	प्रेम मुखिया हेम जोशी रोशन थापा शरद् छेत्री बी.एस. राई	उ केबल सम्झना छिमेकी मुक्ति पुनर्जन्म शुष्कताबीच
२१	१६	२६	गीता केशरी गोकुल सिन्हा	डाँडीभार आमा
२२	१६	२७-२८	काजी गजमेर प्रेम मुखिया 'बैरागी' प्रमे थुलुङ	ताराहरूको प्रतीक्षामा पैह्रो मुन्सी बाबु
२३	१६	९	सानु लामा भीम दाहाल पूर्ण राई राधाकृष्ण शर्मा (काफ्ले)	टी शर्ट हामी कहाँ पुग्छौं ? एउटा विभ्रम कालो खुन

२४	१७	३०	महानन्द पौड्याल समीरण छेत्री ‘प्रियदर्शी’ भानुप्रकाश ‘मार्मिक’	कथा स्वाभिमानको आत्मनिर्णय क्रान्ति र प्राणदान अकथा : अचेत भावनाहरू
२५	१७	३१	राधाकृष्ण शर्मा उदय गुलुङ	गौरीको मार्केसिट अस्पष्टता
२६	१८	३२	रमेश विकल गीता केशरी गहर ‘उदासी’ थीरूप्रसाद नेपाल इन्दिरा राई विनोद प्रधान (सोरकी) समीरण छेत्री ‘प्रियदर्शी’ ध्रुव लोहागण	त्यहाँ मानिस बूढो हुँदो रहेनछ आफ्नै रुचि एउटा मृत्युअघि ... कञ्चनजङ्गा पुनः आश्वस्त भएको छ अविनाशिनीलाई सस्नेह शंकर तेरो सहारा उद्देश्यहीन विचरनकारी आँखा भिम्काउँदै
२७	१८	३३	इस्माली शरद् छेत्री इन्द्रकुमार श्रेष्ठ ‘सरित’ नारदमणि शर्मा पूर्ण राई परसात राई ‘अम्बटे’ आर्य लामिछाने सुधा बस्नेत कमला आँशु	कविज्यूको दोस्रो जन्म पति-परमेश्वर एउटा अर्को अमरसिंह समन्वय दुई लघुकता बौली बूढी भिखारिनी डायरीका पाताहरूमा छन् यी हरफहरू सहयात्री आफ्नो माटोको सुगन्ध
२८	२४	३६	उदय थुलुङ वीरेन खाती इन्दिरा राई दीप प्रधान	आत्म-समर्पण स्वाबलम्बन शहरभित्र-बाहिर तीन लघुकथाहरू
२९	२६	३९	उदय सुब्बा परसात राई ‘अम्बोटे’ एम ‘पथिक’ डिल्लीप्रसाद अधिकारी महेश प्रसाई	नयाँ साल यस्तो पनि झूटो सान्तवना ग्यालरीको एउटा चित्र अपराधबोध सिटी हस्वेण्ड र जंगलको कथा
३०	२७	४१	श्री ‘किरात’ सानु लामा खुसेन्द्र राई	आँखाले छायाँमात्र देख्छ पेन्सन, तक्मा र गाड़ी सिकारीहरू

			मटिल्डा राई गीता निरौला शिशुपाल शर्मा	सयपत्री फोन केही लघुकथा
३१	२७	४२	महानन्द पौड्याल बद्रीनारायण प्रधान काजी गजमेर	कथा स्वाभिमानको सन्तान पखाई
३२	२८	४३	पेम्पा तामाङ काजी गजमेर हरिश मोक्तान ‘अल्लरे’ आइतहाङ्ग सावादेन असीत राई बी.एस.राई	भ्रान्ति नयाँ सड्क एक मुट्ठी हुनुको अर्थमा एक मिनटका पाँच कथाहरू अन्तिम समाधान विश्रृङ्खलता र उन्मुक्ति : एउटा चिन्तन
३३	२८	४५	हरिप्रसाद ‘गोर्खा’ राई विक्रमवीर थापा प्रवीण राई ‘जुमेली’ थाङसुहाङ पुण्य सुब्बा दीप प्रधान ‘गान्तोके’ कमला आँशु कितापसिंह राई	प्राणदण्ड बलात्कारले जन्माएको कथा खेलिबस्छु खेल कति सम्झौताहीन सम्बन्ध घाउहरू सम्झौता अभिनव प्रेम-प्रतीक
३४	२८	४६	सञ्जय विष्ट कालुसिंह रनपहेंली	अस्ताचलतिर फरेन फोबिया
३५	२९	४७	इन्द्रबहादुर राई एम.पथिक गोपालप्रसाद संग्रौला इन्दिरा राई वीरभद्र कार्कीढोली प्रसात राई ‘अम्बटे’ सन्तोष राई ‘टिस्टागड्तीर’	स्वातंœयतिर एउटा यात्राको सुरआत दाइजो अदृश्य विपना मैचाङ राजबर कस्तो संयोग विचरा गाइने
३६	३०	४८	कालुसिंह रनपहेंली	पांगल, पुरस्करा

#=%=# lgdf{0f klqsfdf k|sflzt lgaGw, Joª\Uo, ;+:d/0f / lrGtgx¿

‘निर्माण प्रकाशन’द्वारा सार्वजनिक ‘निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन’ पत्रिकाले साहित्यका महŒवपूर्ण विधाहरू मानिने निबन्धका साथै व्यङ्ग्य रचना, यात्रा संस्मरण र

विभिन्न चिन्तनहरूलाई पनि स्थान दिँदै आएको पाइन्छ । यस पत्रिकामा प्रकाशित भएका निबन्ध रचनाहरू आत्मापरक र वस्तुपरक दुवै किसिमका देखिन्छन् । निबन्धहरूमा समाजमा आएका विकृतिहरूको उल्लेख, युवा पिँढीमा बढ्दै गएको अनुशासनहीनता, अराजकता, नारी अस्मितामा देखापरको सङ्कटआदि अवस्थाहरूको चित्रण भएको पाइन्छ । राष्ट्रप्रेम, देशप्रेम, जातीय प्रेम आदि विषयमा पनि निबन्ध प्रस्तुत भएको पाइन्छ । यस पत्रिकाका अङ्कहरूमा निबन्धका साथै व्याङ्ग्य, संस्मरण र चिन्तन पनि प्रकाशित भएको देखिन्छ । सामाजिक, राजनैतिक, आर्थिक, सांस्कृतिक आदि विषयमा व्यङ्ग्य प्रस्तुत गरेर लेखकहरूले देखेका र भोगेका अवस्थाहरूमा व्यङ्ग्य प्रस्तुत गरिएको छ । यसमा प्रकाशित भएका रचनाहरूमा विषयगत विविधता रहेको पाइन्छ । स्थापित तथा नवोदित निबन्धकार लेखकहरूका रचनाहरू सार्वजनिक गर्दै आएको यस पत्रिकाले निश्चित विषयवस्तुलाई वर्णनात्मक वा विवरणात्मक शैलीमा लेखिने किसिमका निबन्धहरू पनि प्रकाशन गर्दै आएको देखिन्छ । यात्राका क्रममा लेखक, साहित्यकारहरूले देखेका तथा भोगेका विभिन्न किसिमका व्यक्तित्वहरूका बारेमा जान्ने-बुझ्ने र सहयोग पुऱ्याउने हेतुले यात्रा संस्मरणको पनि प्रकाशन यस पत्रिकाले आफूमा समावेश गरेको पाइन्छ । यसरी निर्माण पत्रिकाले साहित्यका विभिन्न विधाहरूका रचनाहरूको प्रकाशनद्वारा नेपाली साहित्यमा अर्को उल्लेखनीय भूमिका पूरा गरेको छ । 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाका सामान्य अङ्कहरूमा प्रकाशित निबन्ध, व्यङ्ग्य, यात्रा संस्मरण र चिन्तनको सूची निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ -

क.सं.	वर्ष	अङ्क	लेखक	रचना	प्रकार
१	८	३	दार्जी छिरिङ भोटिया गहर 'उदासी'	यात्राः सिक्किमदेखि कनाड़ासम्म स्मृतिहरू-विस्मृतिहरू	संस्मरण निबन्ध
२	१४	७	डा. स्वामी प्रपन्नाचार्य नरनाथ लुइटेल	सन्यासी र जोसमुनि सम्प्रदायमा भेद चश्मा	चिन्तन निबन्ध
३	१४	८	विश्वराज पाण्डे	बिहेभोजको अनुभव	निबन्ध
४	१४	९	रुद्र खरेल	बेग्ला-बेग्लै समयका कालिदासहरू	निबन्ध
५	१४	१३	पूर्ण राई सुवास दीपक	ती दिनहरू, यी सम्झनाहरू स्व. जीवन थिङ	यात्रा संस्मरण संस्मरण
६	१४	१४	डा. डिल्लीराम तिम्सिना राम 'अपतन'	समालोचना र समालोचक 'अपतन' जन्मपूर्वको दिन	निबन्ध संस्मरण
७	१५	१५	गोपाल गाउँले	पैसा	निबन्ध
८	१५	१९	केश्वराज पिंडाली	डा. लम्बकर्णको क्लीनिक	व्यङ्ग्य
९	१५	२०	रामकुमार पाण्डे	पाण्डे पुराणः मोज गर्नोस	व्यङ्ग्य
१०	१६	२३	गंगाप्रसाद उप्रेती	लेखक बन्ने रहरमा	निबन्ध
११	१६	२४	नगेन्द्र शर्मा	अण्डादेखि भ्यागुतोसम्म	निबन्ध

१२	१६	२५	विष्णुप्रसाद सापकोटा	नाक	निबन्ध
			सानुभाइ शर्मा	डर	निबन्ध
१३	१६	२६	कपिल काफ्ले	जंडिस लागेको पत्रकार	व्यङ्ग्य
१४	१६	२७-२८	वीरु बाङ्देल	श्रीमतीको शासन	व्यङ्ग्य
१५	१६	९	डा. शान्ति छेत्री	नारी एक समस्या	चिन्तन
			सानुभाइ शर्मा	मान्छे र आज	निबन्ध
			डा. गोपाल प्रधान	पर्यावरण: एक विश्वव्यापी चिन्तन	चिन्तन
			सी.डी. राई	हाम्रो बर्मा यात्राको एक मीठो संझना	यात्रा-संस्मरण
१६	१७	३०	प्रा. रामलाल अधिकारी	अर्ध र अक्षता	निबन्ध
			गोविन्द भट्ट	को ठूलो र को सानो	निबन्ध
			अनिरुद्ध तिमसिना	काव्यहेतु विषयक पूर्वीय आचार्यहरूको दृष्टिकोण :	चिन्तन
			आइ.एल.शर्मा	'प्रल्हाद' नाटकमा नाटककार बालकृष्ण समको दार्शनिक चिन्तन	चिन्तन
१७	१७	३१	विष्णु प्रभात	महाकवि देवकोटामा गणतन्त्रचेत	चिन्तन
			निनु चापागाईं	साहित्यको समाज रूपान्तरणकारी भूमिका	चिन्तन
			उदयचन्द्र वशिष्ठ	संस्कृतका महाकवि कालिदास र उनको	चिन्तन
			गोबिन्द भट्ट	प्रगतिबाद र मानवतावाद	चिन्तन
			प्रा. शान्तिराज शर्मा	समालोचकहरूसँग एक क्षण	चिन्तन
			सानु लामा	हँगकंग केही सम्झनाहरू	संस्मरण
१८	१८	३२	पवित्र रेग्मी (अधिकारी)	साम्प्रदायिक एकता तथा नारी	चिन्तन
			बुद्धिमान प्रधान 'बमप'	भानु र मोतीराम कालसम्म ब्रिटिस भारत र नेपालको अवस्था	चिन्तन
			पवन चामलिङ 'किरण'	इतिहासले हेकेका मान्छेको कथाहरू र नाङ्गो मान्छेको ...	संस्मरण
			चन्द्र शर्मा	हामीले पछि आउनेहरूको लागि पनि बाटो राखिदिनु पर्छ	संस्मरण
१९	१८	३३	विष्णु प्रभात	मन, जीवन र विचार	निबन्ध
			राजेन्द्र सुवेदी	प्रजातान्त्रिक आलु-प्याज वितरण संघ	निबन्ध
			डा. हर्कबहादुर छेत्री	सभ्यताको मूल्य	निबन्ध
			रुद्र खरेल	आयो हल्लाउँदै झमझम इस्टकोट...	निबन्ध
			नरनाथ लुइँटेल	हजूर भूजा ज्यूनार गरिसिँदैछ	निबन्ध

			उदयचन्द्र वशिष्ठ	मानवता	निबन्ध
२०	२४	३६	परसात राई ‘अम्बटे’	बिना शीर्षक	व्यङ्ग्य
२१	२६	३९	मनुज बाबु मिश्र	एकलानुभूति	निबन्ध
			दीनबन्धु शर्मा	अभियुक्त को ?	निबन्ध
			रोचक घिमिरे	नव संस्कृतिको संरचना: आजको खाँचो	निबन्ध
२२	२७	४१	इन्दिरा स्टिफन	गान्तोक शहरमा एकदिन	संस्मरण
			डा. लक्ष्मीप्रसाद पराजुली	भारतीय दर्शनको तात्विक विवेचना	चिन्तन
			प्रसात राई ‘अम्बटे’	म साह्रै बिर्सुवा छु !	व्यङ्ग्य
२३	२७	४२	डेशल राई	मादल र मारुनी	निबन्ध
			सुरेश राई	वस्तीतिर	संस्मरण
			श्याम श्रेष्ठ	यसरी त हामी कहिल्यै उँभो लाग्दैनौं	निबन्ध
			पारसमणि शम	कविताहरू ४	निबन्ध
२४	२८	४३	प्रसात राई ‘अम्बटे’	यहाँहरूलाई विदितै छ कि	व्यङ्ग्य
२५	२९	४७	डा. तुलसी भट्टराई	एकाइसौं शताब्दी र साहित्य	निबन्ध
			शरद् छेत्री	सस्वर काव्य-आवृत्ति र हामी	निबन्ध
			एन.के. खड्का	हाम्रो सङ्गीत यस्तो पनि हुनुपर्ने	निबन्ध
			देवकुमार दुमी	नेपाली सङ्गीतमा सिक्किमको योगदान	निबन्ध
			गीता निरौला	प्रदर्शनी	निबन्ध
			थाङसुहाङ पुष्प सुब्बा	आज पनि नेपाल बन्द छ	निबन्ध
			अनु. पुण्यप्रसाद शर्मा	प्राइवेट कलेजको घोषणापत्र	व्यङ्ग्य
२६	३०	२८	एन.के. खड्का	सङ्गीतमा स्वच्छता	निबन्ध

#=%=$ lgdf{0f ;fdlos–;flxlTos ;ª\sng klqsfdf k|sflzt ;dfnf]rgf

‘निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन’ पत्रिकाले कविता, कथा निबन्धजस्ता विधाहरू पछि समालोचना, समीक्षालाई महŒवपूर्ण स्थान दिएर प्रकाशन गरिएको देखिन्छ । कुनै पनि रचनाकृतिमाथि दृष्टि प्रेक्षेपण गर्ने बित्तिकै त्यस कृतिमा निहित सबल र दुर्वल, सकारात्मक र नकारात्मक तथा त्यसका शक्ति र सीमालाई केलाउने विधाका रूपमा परिचित समालोचना विधालाई पनि प्रकाशन गर्न ‘निर्माण’ पत्रिका सफल भएको पाइन्छ । नेपाली समालोचनाका फाँटमा विशिष्ट रूपमा देखापरेका समालोचकहरूका समालोचनात्मक रचना, लेख, समीक्षा आदिको प्रकाशन गरेर निर्माण प्रकाशनले आफ्नो पत्रिकामा नेपाली साहित्यका क्षेत्रमा खोजमूलक विधालाई विकसित गरेर सिर्जनात्मक साहित्यलाई उचित गोरेटो निर्देशन गरी विकसित तुल्याउनमा पनि महŒवपूर्ण भूमिका खेलेर नेपाली

साहित्यको विकास र विस्तारमा योगदान पुऱ्याएको पाइन्छ । यस पत्रिकाका सामान्य अङ्कहरूमा प्रकाशित लेख, समालोचना र समीक्षाको सूची निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

क.सं.	वर्ष	अङ्क	लेखक	रचना
१	८	३	खालिङ मुक्तिनाथ आचार्य रामकृष्ण शर्मा प्रा. एस.शर्मा पी.एस	पर्खालभित्र र बाहिर साधारण व्यान नेपाली भाषाका महान क्रान्तिकारी कवि भानुभक्त 'चपरासी'-को हाउ विद्यारण्यको द्रौपदीस्तुति नेपाली भाषाको शब्द-ढिकुटी
२	१४	७	तुलसीप्रसाद भट्टराई	नेपाली तद्भव शब्दका अर्थको वसैं सराई
३	१४	८	गोपाल गाउँले गोविन्द भट्ट	जीवन थीङ अझै ज्यूँदै छन् 'आशमाया'लाई केलाएर हेर्दा
४	१४	९	राजेन्द्र सुवेदी विष्णु प्रभात	पारिजातको अन्तर्मुखी उपन्यासः अस्तित्ववादको सेरोफेरोमा कवितामा लय विकल्पमय हुन्छ
५	१४	१३	ललिता राई	उपन्यास 'चम्पा' नारी स्वतन्त्रको एक दृष्टान्त
६	१४	१४	शान्तिराज शर्मा	खस किरातीहरूको भौगोलिक स्थति, वृत्ति व्यवसाय र खानपान आदि
७	१५	१५	शान्तिराज शर्मा	खस किरातीहरूको भौगोलिक स्थति, वृत्ति व्यवसाय र खानपान आदि
८	१५	१९	राजनारायण प्रधान माधव घिमिरे	समय साह्रै निष्ठूरी पो हुन्छ त ? कविता तŒव
९	१५	२०	मोहनराज शर्मा	टोपीको खुल्ला बयान
१०	१६	२३	ईश्वरबल्लभ पेम्पा तामाङ गोपालप्रसाद दाहाल	हामी शब्दमा जीवन खोज्छौं स्व. जीवन थीङका कथाहरू तेस्रो आयाम र साहित्यमा एक-दुई कुरा
११	१५	१७	माधव घिमिरे लक्ष्मीप्रसाद पराजुली	साहित्य र विज्ञान पूर्वाञ्चल भारतमा नेपाली साहित्यको विकास
१२	१५	१८	यज्ञराज सत्याल रामप्रसाद ज्ञवाली	मुक्तक, गीतिकाव्य र गद्य कविता 'गजवाष्टक १०८' : व्यङ्ग्य ऋषिको अपरिष्कृत तर समाज-सचेत सिर्जना
१३	१५	१९	राजेन्द्र भण्डारी उपमान बस्नेत गोापलप्रसाद दाहाल	जापानी हाइकु परम्परा र महाकवि बाशो 'रत्यौली'को रातः एक नजरमा सानुभाइको व्यंग्य लेखाईः एक छोटो चर्चा

१४	१५	२०	नन्द हांगखिम	भारतीय नेपाली साहित्य कसरी
			शरद् कुमार भट्टराई	कवि शिरोमणि लेखनाथ र उनको तरुण तपसी
१५	१५	२१	जीवन बान्तवा	रामकृष्ण शर्माको 'भावालु मेरो मन': एक दृष्टि
			ईश्वरवल्लभ	मैले ठूलो स्वरले कहिल्यै नारा लगाएको छैन
			रामलाल अधिकारी	दार्जिलिङका चियाबारीमा नेपाली समाज
१६	१६	२२	अनिरुद्ध तिमसिना	मौद्‌गल्य ऋषि सम्बन्धी एक शास्त्रीय एवं ऐतिहासिक अनुशीलन... क्रमशः
			कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान	गोर्खाभाषा प्रकाशिनी समितिदेखि साझा प्रकाशनसम्म
१७	१६	२३	अनिरुद्ध तिमसिना	मोद्‌गल्य ऋषि...
१८	१६	२४	राजनारायण प्रधान	पुड्के नेता लेनिन
२०	१६	२६	शरद छेत्री	आयामेली संस्थापन र उत्थानका केही मीठा-तीता कविताहरू
			ईश्वरबल्लभ	स्थिति विशेषणहीन, रहित र अर्थहीन हुन्छ
			सुवास दीपक	आदिकवि भानुभक्त आचार्य
२१	१६	२७-२८	राजनारायण प्रधान	यो केटीको मुखै त्यस्तो
			डा. लक्ष्मीप्रसाद पराजुली	उत्तर-पूर्वीय भारतमा नेपाली साहित्यको विकास प्रक्रिया
			डा. जगत छेत्री	भारतीय भाषा संस्था औ नेपाली भाषा
२२	१६	९	समीरण छेत्री 'प्रियदर्शी'	'द स्ट्रेनजर' उपन्यासका लेखक आल्बेयार कामू संस्कृतिको आधार जाति र धर्म होइन
			अर्जुन पीयूष	एक सम्बोधन तिमीलाई पनि
			पार्थ	प्रारम्भिककालीन उत्तर पूर्वाञ्चल भारतका नेपाली
			गोपालबहादुर नेपाली	कविहरू : केही संक्षिप्त चर्चा
२३	१७	३०	गोपालप्रसाद दाहाल	सिक्किममा बोलिने भाषाहरूको सर्वेक्षण
			प्रा. नरेशचन्द्र खाती	नेपाली साहित्यगत आयामिक लेखनः विमर्श
			नरेन्द्र चापागाईं	मेरो प्रेरणाका स्रोत महानन्द सापकोटा
			प्रा. शान्तिराज शर्मा	स्रष्टा कथा विशेषाङ्कका कथाहरू
			भानुभक्त पोखरेल	साहित्यमा प्रगतिवादको सिद्धान्त
			पवित्रा रेग्मी (अधिकारी)	पारिजात एक संक्षिप्त परिचय
२४	१७	३१	मदनमणि दीक्षित	टल्सटाय र गोर्की
			डा. दिवाकर प्रधान	नेपाली व्याकरण र सूर्यविक्रम ज्ञवाली 'नियति'को विवेचना
			सुनिता प्रधान	कवि नरेन्द्रप्रसाद कुमाईः जातीय अभिमानका एक

			महानन्द पौड्याल डा. शान्ति छेत्री प्रा. भरत गैरीपिप्ली चुनिलाल घिमिरे अनु. मुरारी अर्याल	सशक्त संरक्षक भारतवर्षमा नेपाली भाषाको प्रारम्भ, प्रयोग परम्परा र विकास 'समृद्ध व्यथा ...'द्वारा सम्पन्न कवि भीम दाहालका कविता विर्सन नसकिने व्यक्तिः स्व. शिवकुमार राई सौन्दर्य प्रसाधन, फेसन र नारी जातिको शोषण
२५	१८	३२	नरेन्द्र चापागाईं एम. 'पथिक' गोपालप्रसाद दाहाल प्रा. गीता निरौला कृष्ण प्रधान डा. कमला सांकृत्यायन पेम्पा तामाङ	'अझै यहाँ उस्तै छ'को सामाजिक द्वन्द्व विधान सन्दर्भ कवि हरिभक्त कटुवाल विश्लेषण 'सुधा' खण्डकाव्य नेपाली समाजमा बोलिने चिनिया-तिब्बती परिवारका भाषाहरू लैनसिंह बाङ्देलका अवदान पर्सी बिसी शेली र तिनका कवित्व प्रतिभा बाबासाहेव डा. अम्बेडकरः व्यक्तित्व एवं कृतित्व विनिर्माण
२६	१८	३३	डा. हरिभक्त न्यौपाने जीवन नामदुङ पेम्पा तामाङ लावण्य सापकोटा एम. 'पथिक' डा. कुमार परियार	मर्मवादका प्रतिभा रामकृष्ण शर्मा शिवकुमार राईका कथायात्राको प्रवृत्तिगत विश्लेषण आयामेली साहित्य चिन्तन 'सम्पूर्णता'को सागरमा डुबुल्की महानन्द सापकोटा : एक महान स्रष्टा हाम्रो लोकगीतको परम्परामा युद्ध तथा सैनिक सम्बन्धी केही लोकगीतहरू 'कुक्कुचरी' (निबन्ध सङ्ग्रह) एक समीक्षात्मक सिंहावलोकन
२७	२४	३६	डी.पी. अधिकारी भानुभक्त पोखरेल एम. 'पथिक' पदम क्षेत्री सारध्वज सुब्बा	नेपाली राष्ट्रियता र जनजातिहरू कविता-निष्ठ दृष्टिले लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा र माधव घिमिरे 'तीन घुम्ती' उपन्यासमा जीवनका घुम्तीहरू एक विश्लेषण व्यापक काव्य विवेचनाका नमूना पवन चामलिङ 'किरण'का कविताहरू 'उदय' पत्रिकाको पत्रकारिता

२८	२६	३९	डा. वत्सगोपाल असीत राई मुक्ति उपाध्याय	भारतीय नेपाली भाषापरिस्थिति स्वाधीनता संग्राममा हाम्रो साहित्य १९७६ सम्म गुवाहाटीमा मञ्चित नाटक : एक टिपोट
२९	२७	४१	डा. मोहन पी. दाहाल कितापसिंह राई सारध्वज सुब्बा	साहित्यिक यथार्थवाद जलपाइगुढ़ी जिल्लामा नेपाली समाज औं संस्कृति डा. तुलसी भट्टराईका 'यात्रामा बटुलिएका फूल' यात्रा संस्मरण पढेपछि
३०	२७	४२	सुवास दीपक छबिलाल उपाध्याय एम. 'पथिक' लावण्य सापकोटा टी.बी. रायमाझी	सिक्किमे पत्रकारिताको विकासमा 'कंचनजंघा'को भूमिका एवं योगदान कवि चूडामणि पुष्पलाल उपाध्यायका कविता हेर्दा कालेबुङमा आदिकवि भानुभक्तको मूर्तिमा प्रथम भानुजयन्ती समारोह साठी वर्षको प्रयास डाक्टर पारसमणि प्रधानः एक मूल्याङ्कन
३१	२८	४३	युद्धवीर राणा डा. दिवाकर प्रधान शरद् छेत्री चुनिलाल घिमिरे	नेपाली साहित्यमा आख्यान र उपाख्यानहरू भारतीय संस्कृतिमा सौन्दर्यशास्त्रीय तŒव मीमांसा आंशिकेक्षण मनोविश्लेषणात्मक औपन्यासिक कृति 'उदासीन' रुखहरू संक्षिप्त अध्ययन सिक्किममा नाटकको थालनी एक अवलोकन
३२	२८	४५	डा. लक्खीदेवी सुन्दास कमल सेढ़ाई डा. चित्रबहादुर छेत्री पेम्पा तामाङ	सन्दर्भ वीरभद्र कार्कीढ़ोलीको कथासङ्ग्रह 'शब्दमा मनका आवेगहरू' हामीले बोलिरहेको भाषा भानुभक्तको देन हो आधुनिक साहित्य-समालोचना दलितवाद र दलित नारीवाद
३३	२८	४६	मुक्ति उपाध्याय राजकुमार छेत्री	प्रेमसिंह सुवेदीको सम्झनामा भङ्गालिएको खोलो डाकबङ्गलाको औपन्यासिक वस्तु र शिल्प विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन
३४	२९	४७	पेम्पा तामाङ के.बी. नेपाली राजकुमार छेत्री भीम दाहाल	डा. पवन चामलिङका कविताहरू : एक पठन स्वच्छन्द कवि गोपालसिंह नेपाली कमल रेग्मीकृत 'काँडाफूल'को कथ्य र शिल्प कालूसिंह रनपहेंलीको 'यथार्थबोध' कथासङ्ग्रह नवीन प्रयोगः मनोहर प्रस्तुति

३५	३०	४८	गङ्गाप्रसाद भट्टराई	एकाङ्की सग्रह 'करफ्यु' भित्रका पदचापहरू
			भीम दाहाल	'अन्तहीन सपना: मेरो विपना'मा कवि पवन चामलिङ
			पारसमणि शम	समकालीन सिक्किमेली नेपाली साहित्यको परिचयात्मक अध्ययन

#=%=% lgdf{0f ;fdlos–;flxlTos ;ª\sng klqsfdf k|sflzt ljljw /rgfx¿

'निर्माण प्रकाशन'द्वारा प्रकाशित 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा कविता, कथा, निबन्धजस्ता विधाहरूका अतिरिक्त अरू विविध विधाहरूलाई पनि समावेश गरिएको पाइन्छ । विविध क्षेत्रमा रहेका स्वस्थ्य, ज्ञानविज्ञान, धूले नाटक, धर्मसंस्कृति, नारी अस्मिता, शिक्षा, सङ्गीत, कला, लोकसाहित्य, इतिहास, एकाङ्की, हास्यव्यङ्ग्य नाटक, व्यक्ति-व्यक्तित्व, साहित्य चर्चा, मनोविज्ञान, लोककथा, अन्तर्वार्ता, भाषाव्याकरण, प्रेरक प्रसङ्ग आदिजस्ता ज्ञानवर्द्धक विधाहरूलाई समावेश गरेको देखिन्छ । यस पत्रिकामा प्रकाशित विविध विधाहरूलाई निम्नानुसार सूचीवद्ध गर्न सकिन्छ -

क.सं.	वर्ष	अङ्क	लेखक	रचना	विद्या
१	८	३	डा. इन्द्र शर्मा	स्वास्थ्य, स्वास्थ्य-सेवा र समाज	स्वास्थ्य
२	१४	७	चित्रांगद थापा	प्लास्टिक सर्जरी के र किन ?	स्वास्थ्य
			गंगा कप्तान	वैज्ञानिक दुलाल	ज्ञान-विज्ञान
३	१४	८	शार्दूल भट्टराई	पहेंलो आँखा	धूले नाटक
			अर्जुन गुरागाई	सुनुवार जाति र लोप हुँदै गइरहेको संस्कृति	धर्मसंस्कृति
४	१४	९	गीता केशरी	शक्ति	नारी असिमता
			राधाकृष्ण शर्मा	प्रौढ-शिक्षाको प्रयोजन	शिक्षा
५	१४	१०	रामशरण दर्नाल	नेपाली सङ्गीतको विकासक्रम १	सङ्गीत
६	१४	११	रामशरण दर्नाल	नेपाली सङ्गीतको विकासक्रम २	सङ्गीत
			एम.एम. गुरुङ	नेपाली लोकसाहित्य र भानुभक्त	लोकसाहित्य
७	१४	१२	धनप्रसाद राई	सिक्किममा कबीर-पन्थको उद्‌भव	इतिहास
			पवन चामलिङ 'किरण'	सोनाम ग्याछो	व्यक्तित्व परिचय
			पेम्पा तामाङ	लेखकको मृत्यु : पाठकको जन्म	साहित्य चर्चा
			जे.बी. छेत्री	बालबालिका किन रिसाउँछन् ?	मनोविज्ञान
८	१४	१३	खडकबहादुर कटुवाल	मणिपुरको नेपाली जनजागरण औ संस्कृति	संस्कृति
			राधाकृष्ण शर्मा	सबैका लागि शिक्षा	शिक्षा

			महानन्द पौड्याल	सुबीउ	लोककथा
९	१४	१४	इन्द्रबहादुर राई	'नीलकण्ठ'का उपन्यासकार मत्स्येन्द्र प्रधान...	अन्तर्वार्ता
१०	१५	१५	हीरामणि शर्मा डा. तुलसी भट्टराई मनोरञ्जन राय	कुमाल जातिको वैवाहिक परम्परा भानुभक्तीय रामायणका केही तत्सम शब्द दार्जिलिङः चियाश्रमिक आन्दोलनको इतिहास	लोक संस्कृति भाषा प्रेरक प्रसंग
११	१५	१६	कृष्णप्रसाद पराजुली लैनसिंह बाङ्देल	कथागाथा चैत र चाँचरी प्राचीन नेपाली चित्रकला	लोकसाहित्य कला संस्कृति
१२	१५	१७	विष्णु प्रभात	मित्रता	व्यङ्ग्य
१३	१५	१९	प्रेमनाथ मनेन	अनुचितेचित	एकाङ्की
१४	१५	२०	श्रीमती सावी रुम्बा सुवास दीपक	कवि नरदेन रुम्बा श्री बी.एस राईसितको अन्तर्वार्ता	व्यक्तित्व अन्तर्वार्ता
१५	१५	२१	सुवास दीपक	प्रेमचन्द्र र गुरूप्रसाद मैनाली : एक तुलनात्माक अध्ययन	तुलनात्मक अध्ययन
१६	१६	२४	डा. कमला सांकृत्यायान	किरात जातिको इतिहास	इतिहास
१७	१६	२५	नरनाथ लुईटेल रत्नदास 'प्रकाश'	आजाद देवकोटा पुरानो नेपाली सङ्गीत	प्रेरक प्रसंग सङ्गीत
१८	१६	२७-२८	अनु. सुवास दीपक डा. छबिलाल गजुरेल कमल रिजाल	साहित्यको भाषा वैज्ञानिक सूचना प्रणाली शकुन्तला को थिइन्	अनुवाद ज्ञान-विज्ञान पौराणिक पात्र
१९	१६	९	एम.एम. गुरुङ गीता शर्मा आई.एल.शर्मा	जुवारी गीतको परम्परा हाम्रो संस्कृतिमा हाम्रो संस्कृति र सँगिनी सर्वोच्च न्यायालयका मुख्य न्यायधीश...	संस्कृति संस्कृति कानून
२०	१७	३०	मुक्ति उपाध्याय डा. गोपाल प्रधान प्रा. कृष्णराज घतानी कार्जी सिंह जनकप्रसाद हुमागाई	बिढाइ प्रदूषण अनि प्राणी जगत् 'लोक' शब्दको प्रयोग एवं व्याख्या-परम्परा लोकगीत, सङ्गीत अनि हाम्रो दायित्व हास्य व्यङ्ग्य लेखक र कलाकार : मैनाली	नाटक पर्यावरण संस्कृति संस्कृति चिनारी
२१	१७	३१	राजुप्रधान 'हिमांशु' सुवास दीपक	मूल्याङ्कन अन्तर्वार्ता इन्द्रबहादुर राईसँग	एकाङ्की अन्तर्वार्ता

२२	१८	३२	देवकुमार दुमी मुक्ति उपाध्याय रामबहादुर राई	नेपाली लोकगीत के हो ? ममता हाम्रो जीवनमा बाँसको उपयोग	कला एकाङ्की चर्चा
२३	१८	३३	राजु प्रधान 'हिमांशु' अनु. हेमप्रसाद ढकाल दिव्य गिरी	प्रलोभन नेत्रदान सिक्मिमको साहित्यिक गतिविधिः सानो चर्चा	एकाङ्की स्वास्थ्य चर्चा
२४	२४	३६	नरबहादुर दाहाल डेशल राई	स्वाभिमानको युद्धमा रामसिंह ठकुरी तर घरमा के भन्नु	मूल्याङ्कन व्यङ्ग्य नाटक
२५	२६	३९	प्रा. जोग चामलिङ डा. राजेन्द्र पी. ढकाल रणजीत सुब्बा रोचक घिमिरे धन 'निर्दोष' सुब्बा लाल रापचा	आजाद हिन्द सरकारका संस्थापक नेताजी र हामी राष्ट्रिय मूलधारा, एकीकरण र भारतेली गोर्खाहरूको राजनैतिक संस्कृतिक : ... नेपाली आधुनिक सङ्गीत नव संस्कृतिको संरचनाः आजको खाँचो सभा बुख्याँचाहरूको सुनुवार-बाहिङ्ग भाषाको तुलनात्मक अध्ययन	इतिहास संस्कृति सङ्गीत चर्चा संस्कृति एकाङ्की तुलनात्मक अध्ययन
२६	२७	४१	राजनारायण प्रधान आई.के. सिंह गगनराम जोशी	गोरे डग्लस यस्तो पनि हुँदोरहेछ नेवार जातिको संस्कृतिबारे छोटो जानकारी	व्यक्तित्व नाटक संस्कृति
२७	२७	४२	मुक्ति उपाध्याय बराल	हतारको विहान	एकाङ्की
२८	२८	४३	डा. तुलसी भट्टराई अरूणकुमार रसाइली भानुभक्त पोखरेल रामबहादुर राई चैतन्य	तत्सम शब्दको तद्भवसँग तुलना स्वर किन्नरी अरूणा लामा नेपाली समाजमा छोरीलाई अंश दिने कानून बन्नु हुँदैन हरिभक्त कटुवाल : एक दृष्टिकोण लेखकीय स्वतन्त्रता र प्रतिबद्धताबारे	भाषा व्याकरण व्यक्तित्व तर्क-विर्तक मूल्याङ्कन विचारधारा
२९	२८	४५	आर्थर एश अनु. पदम छेत्री	मेरी प्यारी छोरी	अनुदित चिठ्ठी
३०	३०	४८	विजयकुमार सुब्बा	क्षितिजपारिको त्यो मुलुकतिर...	खण्डकाव्य एकांश

#=^ lgdf{0f ;fdlos–;flxlTos ;ª\sng klqsfdf ;fj{hlgs ljz]iffÍx¿

'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाको स्थापना कालदेखि नै त्रैमासिक रूपमा प्रकाशित हुँदै आइरहेको देखिन्छ । नेपाली साहित्यका विभिन्न विधाहरूको प्रतिनिधित्व गरी साहित्यको बहुआयामिक विकासमा महŒवपूर्ण योगदान पुऱ्याउने उद्देश्यले प्रकाशनारम्भ भएको यो पत्रिका सुरुका वर्षहरूमा देखापरेका समस्याहरूका कारण कतिपय अङ्कहरू निर्धारित समयमा प्रकाशित हुन नसकेको देखिन्छ । वर्ष ३०, जुन-अगस्त, २००९ सम्ममा यस पत्रिकाका ४८ वटा अङ्कहरू प्रकाशित भएका छन् ।

'निर्माण प्रकाशन'द्वारा प्रकाशित 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन'ले साहित्यका केही विधाहरूको विशिष्ट प्रतिनिधित्व होस भन्ने तथा साहित्यमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याएका स्रष्टाहरूको सम्झना स्वरूप स्मृति ग्रन्थ निकाल्ने उद्देश्यअनुसार विभिन्न विधामा अन्तर्निहित भई विशेषाङ्कहरूको प्रकाशन गर्दै आएको पाइन्छ । वर्ष ३०, अङ्क ४८, जुन-अग्रस्त, २००९ सम्ममा यस पत्रिकाका जम्मा ७ ओटा विशेषाङ्कहरू प्रकाशित भएका छन् । 'निर्माण प्रकाशन'ले यसपछि प्रकाशित हुने अङ्कलाई 'कविता विशेषाङ्क'का रूपमा प्रकाशित गर्ने सूचना पनि पाइन्छ । 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' त्रैमासिक पत्रिकाका सार्वजनिक विशेषाङ्कहरूलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ -

#=^=! efiff dfGotf ljz]iffÍ

वर्ष १५, अङ्क ७, नोभेम्बर १९९४ 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाको प्रथम विशेषाङ्कका रूपमा प्रकाशित भएको देखिन्छ । यस अङ्कलाई भाषा मान्यता विशेषाङ्कको रूपमा प्रकाशित गरिएको छ । नेपाली भाषाले भारतीय संविधानको आठौं अनुसूचीमा प्रवेश २०, अगस्त १९९२ मा पाएको हो । यस विशेषाङ्कमा ७ वटा भाषामान्यतासम्बन्धी लेख समावेश गरिएको छ ।

यस अङ्कको पहिलो लेख डा. घनश्याम नेपालको 'नेपाली भाषा मान्यता र त्यसपछि ?' रहेको छ । यस लेखमा नेपाली भाषाको उद्भव र विकासलाई प्रस्तुत गरी भाषाको प्रभाव र परिवर्तनको पनि चर्चा गरिएको छ । नेपालले भाषाको विकास गर्ने सन्दर्भमा अझ योजनावद्ध कार्य गरिनु पर्ने आवश्यतालाई औंल्याएको देखिन्छ । यस अङ्कमा रहेको दोस्रो लेख पूर्ण राईद्वारा लिखित 'भाषा मान्यताको अन्तिम चरणः केही सम्झना ती दिनका' संस्मरणात्मक लेखमा भाषा आन्दोलन सम्बन्धी आत्मसंस्मरणलाई समेटेर प्रस्तुत गरिएको छ । यस अङ्कमा समावेश अर्को लेख 'नेपाली भाषा मान्यता सङ्घर्षको ऐतिहासिक रेखाङ्कन'मा राधाकृष्ण शर्माले नेपाली भाषा मान्यताका लागि ज्यान दिएर खट्ने व्यक्ति, संस्था वा राजनीतिक

सङ्गठनहरूको संस्मरण गरेको पाइन्छ । त्यस्तै पार्थ क्षेत्रीले 'भाषा र भाषा आन्दोलन' लेखमा भाषाको परिचय, उद्‌भव र विकासआदि पहिलो खण्डमा र दोस्रो खण्डमा भाषा आन्दोलन र यसको विकासक्रम सङ्क्षेपमा प्रस्तुत गरेको पाइन्छ ।

यस विशेषाङ्कको अर्को लेख 'गोर्खाभाषा नाम-एक स्मृति'मा डा. मणिकुमार शर्माले गोर्खा भाषाकै पक्षमा रहेर आफ्नो पुरानै अडानलाई अघि बढाएको पाइन्छ । केदार गुरुङ्‌ले आफ्नो लेख 'नेपाली भाषाको विकास र मान्यताका खुड्‌किलाहरू'मा भाषा आन्दोलनका क्रममा भएका अनुभवहरूको चर्चा गरेको पाइन्छ । यस अङ्कको अन्तिम लेख पवन चामलिङ 'किरण'को 'नेपाली भाषाको विकासः एक सङ्क्षिप्त चर्चा' रहेको देखिन्छ । यस लेखमा चामलिङले नेपाली भाषाको विकास विस्तार र भाषा मान्यताको सम्पूर्ण घटनाहरू उल्लेख गर्दै भाषा मान्यता पछिका समस्याहरूको पनि सङ्केत गरेको पाइन्छ ।

'भाषा मान्यता विशेषाङ्क'को अन्त्यमा भाषा मान्यता सम्बन्धी चारवटा अन्तर्वार्ता समावेश भएका छन् । अन्तर्वाताका क्रममा डा. घनश्याम नेपालले 'राजनैतिक तथा आर्थिक न्याय प्राप्ति भारतीय नेपालीहरूको प्रमुख समस्याहरू'मा अत्यन्तै संक्षिप्त र चिन्तन योग्य वार्ता प्रस्तुत गरेको पाइन्छ । अन्तर्वार्ताका क्रममा प्रा. मोहन पी. दाहाल, डा. हर्कबहादुर छेत्री र निनु चापागाईले दिएका अन्तर्वार्ता पनि समावेश यस अङ्कमा गरिएको देखिन्छ । डा. हर्कबहादुर छेत्रीले आफ्नो अन्तर्वार्तामा अन्य समस्या सँगसँगै नेपालीहरूको आर्थिक समस्यालाई चिनाउने आग्रह गरेका छन् ।

#=^=@ lgdf{0f ;+:s[lt ljz]iffÍ

वर्ष १९, अङ्क ३४, अप्रिल १९९९, 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाको दोस्रो विशेषाङ्कका रूपमा प्रकाशित भएको पाइन्छ । संस्कृति विशेषाङ्कका रूपमा प्रकाशित यस अङ्कमा चार खण्डहरू रहेका पाइन्छन् । यस अङ्कका लागि 'संस्कृतिः समाज र राष्ट्रको आत्मा हो' भन्ने विषयमा मन्तव्यलेखक डा. तुलसी भट्टराईले प्रस्तुत गरेको पाइन्छ । यस अङ्कको पहिलो खण्डमा 'संस्कृतिको सैद्धान्तिक विवेचना' बारे जम्मा २५ जना लेखकहरूका २५ ओटा लेख रचनाहरू प्रकाशित छन् । यस खण्डमा इन्द्रबहादुर राई, गोविन्द भट्ट, चैतन्य, भानुभक्त पोखरेल, पूर्णप्रकाश नेपाल 'यात्री', डा. गणेशप्रसाद छेत्री, अनिरुद्ध तिमसिना, डा. लक्खीदेवी सुन्दास, प्रा. पुष्प शर्मा, राजेन्द्र भण्डारी, एम. 'पथिक', सुवास दीपक, डा. शान्ति छेत्री, विष्णु प्रभात, उदयचन्द्र वशिष्ठ, प्रा. परशुराम पौड्याल, सुनीता प्रधान, टीकाप्रसाद राई, पवित्रा रेग्मी (अधिकारी) आदिजस्ता लेखक-लेखिकाहरूले संस्कृतिको सैद्धान्तिक विवेचना प्रस्तुत गरिएको छ । यस अङ्कमा लेखक स्रष्टाहरूको समेत परिचय दिने काम गरिएको छ ।

यस अङ्कको दोस्रो खण्डलाई 'जाति भाषा र लिपि' भनी विभाजन गरिएको पाइन्छ । यस खण्डमा ३५ जना लेखकहरूका ३५ ओटा जाति, भाषा र लिपिसम्बन्धी लेखहरू समावेश भएको पाइन्छ । नेपाली जातिको परिचय, विकास, रहनसहन आदिबारे चर्चाका साथै नेपालीहरूले बोल्ने भाषा र उनीहरूले लेख्ने लिपिका बारेमा विवेचना प्रस्तुत गरिएको छ । यस खण्डमा डा. स्वामी प्रपननाचार्य, बैरागी काइँला, बालकृष्ण पोखरेल, प्रा.डा. वल्लभमणि दाहाल, अमृत योन्जन (तामाङ), काजीमान कन्दङ्वा, सत्यमोहन जोशी, डा. सुभद्रा सुब्बा (दाहाल), रमेश विकल, प्रा. शान्तिराज शर्मा, पेम्पा तामाङ, गोपीचन्द्र प्रधान, सुलोचना मानन्धर, बी.बी. सुब्बा, एम.एम. गुरुङ, तेजेस्वर बाबु, नीर सेरमा, जस योञ्जन 'प्यासी', कर्ण थामी, जसराज सुब्बा, बुद्धिमान प्रधान 'बमप', के.एल. कलियन, नरनाथ लुईंटेल, विष्णु विभु घिमिरे, पासोङ नामग्याल, दिल श्रेष्ठ, दावा ग्याछो शेर्पा आदिजस्ता लेखक स्रष्टाहरूले विभिन्न जाति तिनका भाषा र लिपिका बारेमा संक्षिप्त चर्चा गरेका छन् । यस अङ्कमा लेखकहरूको परिचय पनि दिइएको छ ।

संस्कृति विशेषाङ्कको तेस्रो खण्डलाई 'कला, सङ्गीत र लोकपरम्परा' भनी विभाजन गरिएको छ । यस खण्डमा १० जना लेखकहरूका १० वटा कला, सङ्गीत र लोकपरम्पराका विषयमा विभिन्न लेख रचना प्रस्तुत गरिएको छ । यस खण्डमा हर्षनाथ भट्टराई, नरराज ढकाल, मनुबाबु मिश्र, रामशरण दर्नाल, प्रा. कृष्णराज धतानी, युद्धवीर राणा, काजीसिंह विद्यार्थी, नरबहादुर दाहाल, एम.एस. सुब्बा, खिरोद खड्काजस्ता लेखक स्रष्टाहरूका कला, सङ्गीत र लोक परम्परासम्बन्धी लेख रचनाहरू समावेश गरिएको छ । यस खण्डका रचनाहरूमा लोकसंस्कृति, शास्त्रीय सङ्गीत, कलाको परिचय, सङ्गीतको विकास, विस्तार, लोकगीतको सैद्धान्तिक स्वरूप, नाटकको उत्पत्ति र विकास, विभिन्न जातजातिको वैवाहिक परम्पराको परिचयजस्ता रचनाका विषयहरू रहेको पाइन्छ । यस खण्डमा लेख सँगसँगै लेखक स्रष्टाहरूको पनि परिचय प्रस्तुत गरिएको पाइन्छ ।

यस विशेषाङ्कको चौथो खण्डमा विविध विधाका १३ ओटा लेख रचनाहरू समावेश भएको देखिन्छ । यस खण्डका लेखरचनाहरूमा संस्कृति सम्बन्धी प्रस्तुत गरिएका ज्ञानवर्द्धक र चर्चायोग्य रचनाहरू रहेका छन् । यस खण्डमा मदनमणि दीक्षित, जनकलाल शर्मा, प्रा. गोकुल सिन्हा, मोदनाथ प्रश्रित, रामहरि पौड्याल, समीरण छेत्री 'प्रियदर्शी', प्रा. रामलाल अधिकारी, जीवेन्द्रदेव गिरी, डा. हर्कबहादुर छेत्री, धरणीधर दाहाल, गोपालप्रसाद दाहाल, सरला चापागाईं, रघुनन्द सापकोटाजस्ता स्थापित र नवोदित लेखक स्रष्टाहरूका विविध विषयमा रचनाहरू प्रस्तुत गरिएको पाइन्छ । यस खण्डमा प्राचीन नारीको चिनारी, हाम्रो समाजले आर्जेको भौतिक र सांस्कृतिक उपलब्धि, पौराणिक चर्चा, नेपालीमा जातीय र सांस्कृतिक समस्या र नेपालीहरूको वर्तमान स्थिति र समस्याको समाधान, ब्रह्माणवादको

चर्चा, संस्कृतिको चर्चा, नेपाली चाडपर्वहरू, नेपाली गरगहना आदिको वर्णन, त्यसको प्रयोग र चर्चाजस्ता विषयमा विविध लेख रचनाहरू प्रकाशित छन् ।

#=^=# uf]kfn ufpFn] :d[lt cÍ

'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिका (वर्ष २०, अङ्क ३५, जुन २००१) को तेस्रो विशेषाङ्कको रूपमा रहेको छ । यस अङ्कलाई 'गोपाल गाउँले स्मृति अङ्क'का रूपमा प्रकाशित गरिएको देखिन्छ । यस अङ्कलाई गोपाल गाउँले र उनका रचना, संस्मरण खण्ड र रचना खण्ड भनी विभाजन गरिएको छ । गोपाल गाउँलेले धेरै समयसम्म 'निर्माण प्रकाशन'मा समपादकका रूपमा रहेर कार्य गरेको सूचना पनि यस कार्यमा प्रस्तुत छ । यस अङ्कमा रहेको 'गोपाल गाउँले र उनका रचना' भन्ने खण्डमा २ वटा लेख रचनाहरू रहेका छन् । प्रस्तुत खण्डको पहिलो लेख गोपाल गाउँलेको 'सिक्किममा नेपाली साहित्य हिजोदेखि आजसम्म' समावेश गरिएको छ । यसमा सङ्क्षेपमा सिक्किमको साहित्यिक गतिविधि प्रस्तुत छ भने यस खण्डको दोस्रो लेख पदम क्षेत्रीको 'गोपाल गाउँलेको काव्यकारिताको बीज मन्त्र' गाउँलेको कवित्वको प्रस्तुति र विधामा केन्द्रित छ । यस लेखमा गोपाल गाउँलेका कविताहरूको सङ्क्षिप्त विश्लेषण र मूल्याङ्कन पनि गरिएको छ ।

यस अङ्कको दोस्रो भागमा 'संस्मरण खण्ड' रहेको छ । यस खण्डमा १५ जना लेखकहरूले गोपाल गाउँलेका स्मृतिमा आआफ्ना संस्मरणात्मक लेखहरू प्रस्तुत गरेका छन् । यस खण्डमा इन्द्रबहादुर राई, पवन चामलिङ 'किरण', भीम दाहाल, प्रा. रामलाल अधिकारी, अशोक प्रशान्त, बीरु बाङ्देल, चुनिलाल घिमिरे, अञ्जन उपाध्याय, पुण्यप्रसाद शर्मा, दीप प्रधान, विजयकुमार राई, पवित्रा रेग्मी आदिजस्ता लेखक, लेखिका स्रष्टाहरूका लेखहरू प्रकाशित भएका छन् । गोपाल गाउँलेको निधनमा पवन चामलिङ किरणले आफ्नो संस्मरनात्मक लेखमा एक सामाजिक सम्पत्तिको अन्त्य भएको स्मरण प्रस्तुत गरेका छन् ।

यस अङ्कको तेस्रो खण्ड 'रचना खण्ड'का रूपमा समावेश छ । यस खण्डमा लेख, कथा, समालोचना गरी जम्मा पाँचवटा रचनाहरू चयन गरिएको छ । यस खण्डमा रुद्रराज मास्के, राजेन्द्रप्रसाद अधिकारी, डा. जीवन नामदुङ, हरिगोविन्द लुइटेल र बद्रीनारायण प्रधानका रचनाहरू प्रकाशित भएका देखिन्छन् । यस अङ्कको सम्पादकीय 'गाउँलेलाई समर्पित' शीर्षकमा पवन चामलिङ 'किरण'ले प्रस्तुत गरेका छन् ।

#=^=$ lgdf{0f /hthoGtL cÍ

'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिका (वर्ष २५, अङ्क ३७, जुन २००२) को चौथो विशेषाङ्कका रूपमा प्रकाशित भएको पाइन्छ । निर्माण प्रकाशनले आफ्नो स्थापनाको पच्चीस वर्ष पुगेको उपलक्ष्यमा 'निर्माण रजतजयन्ती अङ्क' प्रकाशित गरेको देखिन्छ । यस

अङ्कमा १० वटा विशेष लेखहरू रहेका छन् । 'निर्माण प्रकाशन'ले सार्वजनिक गरेका सामान्य अङ्कहरूमा रहेका विशेष रचनाहरूको चयन गरी प्रतिनिधित्वका आधारमा चयन गरिएको पाइन्छ । यस अङ्कमा निबन्ध, कविता, लेख, समालोचना, कथा, एकाङ्की, सम्पादकीय आदि विधाहरूलाई मूल लेख बनाएर रामलाल अधिकारी, भीम दाहाल, घनश्याम नेपाल, शरद् छेत्री, मोहन पी. दाहाल, समीरण क्षेत्री 'प्रियदर्शी', अशोक प्रशान्त, नन्द हाङखिम, गुप्त प्रधान, सुजाता रानी राईआदि स्रष्टाहरूका विशेष लेखहरू प्रकाशित भएको पाइन्छ ।

यस अङ्कमा निर्माण पुरस्कारद्वारा पुरस्कृत दुई रचनाहरू इन्द्रबहादुर राईद्वारा लिखित लेख 'परिप्रेक्ष्यमा भारतीय नेपाली संस्कृति' र समीरण छेत्री 'प्रियदर्शी'को कथा 'आत्मनिर्णय, क्रान्ति र प्राणदान' पनि समावेश भएको पाइन्छ ।

यस अङ्कको अन्त्यमा विविध विषयमा १८ ओटा लेख रचनाहरू प्रकाशित भएका छन् । यस विविध खण्डमा 'दिल श्रेष्ठ, डा. तुलसी भट्टराई, लक्खीदेवी सुन्दास, रामलाल अधिकारी, डा. लक्ष्मीप्रसाद पराजुली, आर.पी. दाहाल, नगेन्द्रमणि प्रधान, मंगलसिंह सुब्बा, गोपालप्रसाद दाहाल (वत्सगोपाल), लीलबहादुर छेत्री, शरद् छेत्री, मनबहादुर राई, सानु लामा, टीकामाया चामलिङ, सी.बी. कार्की, नीर सेरमा, प्रद्युम्न श्रेष्ठजस्ता लेखक स्रष्टाहरूका विविध विषयमा लेख, संस्मरण र 'निर्माण प्रकाशन'सम्बन्धी लेख रचनाहरू प्रस्तुत गरिएको पाइन्छ । यस अङ्कका विविध विषयमा स्रष्टा सम्बन्धी लेख, वाङ्मय, साहित्य, भाषा शिक्षण, नेपाली भाषा, कथा साहित्य, नाट्य यात्रा, साहित्यिक गतिविधि, संस्मरण आदि सम्बन्धमा लेख रचनाहरू प्रकाशित भएको देखिन्छ । यो अङ्क भाषा साहित्यको प्रतिनिधि अङ्क बनेको छ ।

#=^=% lgdf{0f /hthoGtL dxf]T;j cÍ

सन् २००३ मा 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' त्रैमासिक पत्रिकाको पाँचौ विशेषाङ्क प्रकाशित भएको छ । यस विशेषाङ्कलाई निर्माण प्रकाशनको 'निर्माण रजत-जयन्ती महोत्सव अङ्क' भनी प्रकाशित गरिएको छ । यस अङ्कको भूमिकाका रूपमा पवन चामलिङ 'किरण'को 'सम्पादकको कलम' र नरबहादुर दाहालको 'रजतजयन्तीको दुई-दिने कार्यक्रम' समावेश भएका पाइन्छ । प्रस्तुत अङ्कको प्रथम खण्डमा बैरागी काइँलाको 'प्रस्फुटित हुँदै गरेका नेपाली कविताका स्वरहरू: प्रवृत्तिगत विवेचना अर्थात् बद्लिँदो साहित्यिक मान्यता', ईश्वर वल्लभद्वारा प्रस्तुत 'तेस्रो आयामको मूल्याङ्कन : ४० वर्षको अन्तरालमा', इन्द्रबहादुर राईको 'उत्तर आधुनिकतावाद र नेपाली साहित्य' र गुमानसिंह चामलिङको 'तेस्रो आयामको इति भइसक्यो, तर यसको सापेक्षिक मूल्याङ्कन अझ नै छ'जस्ता वार्ताहरू समावेश भएको पाइन्छ ।

यस अङ्कको दोस्रो खण्ड 'संस्मरण र मन्तव्य' शीर्षकमा कुल एघार ओटा संस्मरण र मन्तव्य प्रस्तुत गरिएको छ । यस खण्डमा प्रेम प्रधान, धर्मराज थापा, प्रद्युम्न श्रेष्ठ, डा. जीवन नामदुंग, कितापसिंह राई, महेन्द्र पी. लामा, प्रा. जस योञ्जन 'प्यासी', डा. तुलसी भट्टराई, सुवास दीपक, सुदर्शन श्रेष्ठ आदि संस्मरण र मन्तव्य दिइएको छ ।

प्रस्तुत अङ्कको तेस्रो खण्डमा 'परिचय-क्रम' शीर्षकमा 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाले सन् २००२ सम्म सम्मान, अभिनन्दन र अलङ्करण गरेका कुल ३४ जना विभिन्न क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउने स्रष्टाहरूको परिचय प्रस्तुत गरिएको छ । यस अङ्कको चौथो खण्ड 'विविध' शीर्षकअन्तर्गत 'निर्माण प्रकाशन' सम्बन्धी लेख दिइएको छ ।

'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाको प्रस्तुत अङ्क 'निर्माण प्रकाशन'को २५ वर्ष पुगेको उपलक्ष्यमा प्रकाशित भएको पाइन्छ । यस प्रकाशन संस्थाले २००३ मा आफ्नो रजतजयन्ती मनाएको पाइन्छ भने यसै उपलक्ष्यमा प्रस्तुत अङ्कको प्रकाशन भएको देखिन्छ ।

#=^=^ l;lSsd jfª\do ljz]iffÍ

'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिका (वर्ष २६, अङ्क ४०, २००४) को छैटौं विशेषाङ्कका रूपमा प्रकाशित भएको देखिन्छ । यस विशेषाङ्कलाई 'निर्माण प्रकाशन'को सिक्किम वाङ्मय विशेषाङ्कका रूपमा प्रकाशित गरिएको छ । यस अङ्कका रचनाहरू 'पुराना विविध सामग्री खण्ड' भनेर ३५ ओटा वाङ्मयसँग सम्बन्धित लेख रचनाहरू पुनः प्रकाशित गरिएको छ । यस अङ्कमा समावेश भएका सन्त ज्ञानदिल दासका रचनाहरू गोपालप्रसाद दाहालले सङ्कलन गरेको सूचना पाइन्छ । त्यस्तै मानवीर सिंह रसाइली, स्वामी श्यामदास, पं. मानबहादुर सिंह, बर्मा फुयेल खत्री क्षेत्री, चन्द्रदास सापकोटा, मनोरथ ब्राहमण दाहाल, प. भवानी शङ्कर शर्मा पोखरेल, पं. हिमकर उपाध्याय, कृपाशल्याण राई, शिवनाथ मिश्र, सम्वाददाता भीमराज प्रधान, अपतन, भीमराज प्रधान, रश्मिप्रसाद आले, बी.बी. सुब्बा, पदमसिंह सुब्बा 'अपतन', पारसमणि प्रधान, हरिभक्त नेउपाउने, ईमानसिंह चेमजोंग, शान्ति छेत्री, उदयचन्द्र वशिष्ठ, राज के. श्रेष्ठ, अरुणप्रकाश राई, महाराज कुमार, पि.टि. नामग्याल, जयदेव शर्मा न्यौपाने, पध्मलाल चालिसे, कमलचन्द्र राई, तिलकसिंह मुरिङ्ला, सोनाम छिरिङ लेप्चा आदि स्रष्टाहरूले विभिन्न समयका वाङ्मयहरू प्रस्तुत गरेको पाइन्छ । यस अङ्कमा विभिन्न पत्रिकाका अङ्कहरूबाट पनि सङ्कलन गरी बाङ्मयका लेख रचना प्रकाशित गरिएको देखिन्छ ।

यस अङ्कका लेख रचनाहरू खोजमूलक छन् । यसमा प्रकाशित आख्यान, काव्य/कविता, कानुन, अध्यात्मचर्चा, ज्योतिष, खण्डकाव्य, कविता आदि विधाहरू सन् १८७७ देखि सन् १९५१ सम्मको रचनात्मक लेखहरू यस अङ्कमा समावेश गरिएका छन् । यस अङ्कमा पुराना भजन र शब्दार्थहरू पनि दिइएको छ । यस अङ्कमा जमगीता, विश्व वर्णन, जोस्मनी पद्धति, ज्योर्तिषविद्, ज्ञानविनोद, उद्देश्यभाषा श्लोक, पुत्रशिक्षा, एकता विज्ञान वाटिका, क्रन्दन (कविता), आफैभावी, सिक्किमको पूरा वृत्त आदि पुराना वाङ्मयका रचनाहरू प्रकाशित गरिएको छ । 'अपतन ?' साहित्य परिषद्ले गरेको चतुर्थ वार्षिक अधिवेशन, नाटकबारे चर्चा, सिक्किममा शिक्षाको शिलान्यास, प्रचार र सूत्रपात अपतन साहित्यको संक्षिप्त इतिहास, सिक्किमका भाषा र साहित्यको इतिहास, किराँत साहित्यको इतिहास आदि रचनाहरू यस अङ्कमा प्रकाशित गरिएको छ । सिक्किममा रंगमञ्चको थालनी, साहित्यिक अनि सांस्कृतिक गतिविधि, अठसट्ठीले भलपैह्लोको विवरण, अठसट्ठी सालको सवाई, ज्ञानदिल गीता, विभिन्न धामको चर्चा, समाज सुधारको भावना, लेप्चाहरूको इतिहास आदिजस्ता रचनाहरू यस अङ्कमा समावेश भएको देखिन्छ । प्राचीन वाङ्मय र साहित्यका सामग्रीका सङ्कलन र पठनका दृष्टिले यस विशेषाङ्कको विशेष महŒव रहेको छ ।

#=^=^ cf=lj= u'dfgl;+x rfdlnª\ :d[lt cÍ

'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिका (वर्ष २८, अङ्क ४४, मार्च-मई २००६) को सातौं विशेषाङ्कका रूपमा प्रकाशित भएको देखिन्छ । यस अङ्कलाई 'आ.वि. गुमानसिंह चामलिङ स्मृति' अङ्कका रूपमा प्रकाशित गरिएको छ । यस अङ्कको सम्पादकीय पवन चामलिङ 'किरण'ले 'गुमानसिंह चामलिङको संस्मरणमा एक अञ्जुली श्रद्धा' शीर्षकमा विभिन्न पत्रहरू समावेश गरेर प्रस्तुत गरेका छन् । यस अङ्कमा 'स्व. गुमानसिंह चामलिङको अन्तिम भाषण' र 'कविता के हो ? - एक भूमिका' भन्ने शीर्षकमा गुमानसिंह चामलिङकै रचना पनि प्रकाशित गरिएको छ । यस अङ्कमा समावेश विशेष लेखहरू २८ वटा रहेका छन् ती सबै लेखहरू स्व. गुमानसिंह चामलिङकै स्मृतिमा लेखिएका संस्मरणात्मक रचना रहेका छन् ।

यस अङ्कमा डा. घनश्याम नेपाल, विकास थुलुङ, राजकुमार छेत्री, महेश प्रसाईं, डा. लक्खीदेवी सुन्दास, नोर्जङ स्याङदेन, मनप्रसाद सुब्बा, मोहन ठकुरी, भीम दाहाल, शिवराज शर्मा, धनहाङ्ग सुब्बा, शरद् छेत्री, असीत राई, भवानी घिमिरे, रामलाल अधिकारी, डा. तुलसी भट्टराई, मनबहादुर गुरुङ, एम. 'पथिक', हरेन आले, नीर सेरमा, सूर्यकुमार सुब्बा, विन्दिया सुब्बा, नरबहादुर दाहाल, वी. योन्जन, केदार गुरुङ, प्रेम प्रधान, विजयकुमार राईजस्ता स्रष्टाहरूले आआफ्ना लेखरचनामा आ.वि. गुमानसिंह चामलिङको संस्मरण प्रस्तुत गरेका छन् ।

आ.वि. गुमानसिंह चामलिङ स्मृति अङ्कमा प्रकाशित लेख 'मौलो अध्ययन केही अभिव्यक्तिहरू', 'स्वच्छन्दतावादी प्रगतिवादी धाराका कवि गुमानसिंह चामलिङ र उनका केही कविता', 'चामलिङ दाइ अनि मसितका उनका दिनहरू', 'साहित्यकार गुमानसिंह चामलिङः स्मृतिगत/कृतिगत'जस्ता उत्कृष्ट लेखहरू रहेका छन् । प्रस्तुत अङ्कका अन्त्यमा गुमानसिंह चामलिङसँग सम्बन्धित केही साहित्यिक गतिविधि र परिशिष्ट भागमा 'भाषाको लागि राजनीति कि राजनीतिको लागि भाषा ?' भन्ने लेख समावेश गरिएको छ ।

भाषा, साहित्य, संस्कृति तथा स्रष्टामा केन्द्रित भएर विभिन्न ७ वटा विशेषाङ्कहरूको प्रकाशन गरी 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाले महŒवपूर्ण कार्य गरेको छ । सबै विशेषाङ्कको सम्पादकीय संस्थापक पवन चामलिङ 'किरण'ले नै लेखेका छन् । त्रैमासिक रूपमा निरन्तर प्रकाशन हुँदै आएको 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाले समय-समयमा विभिन्न विशेषाङ्कहरूको पनि प्रकाशन गर्दै नेपाली भाषा र साहित्यको विकासमा अझ उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याएको देखिन्छ ।

#=& lgdf{0f ;fdlos–;flxlTos ;ª\sng klqsfsf] of]ubfg

'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिका आफ्नो स्थापनाकालदेखि नै त्रैमासिक रूपमा प्रकाशित हुँदै आइरहेको छ । नेपाली साहित्यको समग्र विधाहरूको प्रतिनिधित्व गरी साहित्यको बहुआयामिक विकासमा महŒवपूर्ण योगदान पुऱ्याउने उद्देश्यले यस पत्रिकाको प्रकाशनारम्भ भएको हो । यो पत्रिका त्रैमासिक रूपमा प्रकाशित गर्ने लक्ष्य भए पनि अनेक समस्याका कारण कतिपय अङ्कहरू निर्धारित समयमा प्रकाशित हुन नसकेको पनि देखिन्छ । वर्ष ३०, जुन-अगस्त, २००९ सम्ममा सामान्य अङ्क र विशेषाङ्क गरी यस पत्रिकाका जम्मा ४८ ओटा अङ्कहरू प्रकाशित भएको पाइन्छ। यस पत्रिकाले हालसम्म सार्वजनिक गरेका अङ्कहरूमार्फत नेपाली साहित्यको श्रीवृद्धिमा पुऱ्याएको योगदान निम्नानुसार मूल्याङ्कन गर्न सकिन्छ ।

#=&=! sljtf ljwfdf of]ubfg

'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा साहित्यका अनेक विधाहरूसँगै परिमाणात्मक दृष्टिले कविता विधानै अग्र स्थानमा रहेको छ । वर्ष ३०, अङ्क ४८, जुन-अगस्त २००९ सम्ममा यस पत्रिकाका उपलब्ध अङ्कहरूमा सार्वजनिक भएका कविता, गीत, अनुवाद कविता, गजलआदि रचनाहरू लघु र फुटकर आयामका रहेका देखिन्छन् । यसमा प्रकाशित कविताहरूरु नोर्जाङ साङदेन, हर्कबहादुर छेत्री, भीम दाहाल, डा. शान्ति छेत्री, केदार गुरुङ, शोभाकान्ति थेगिम, गुमानसिंह चामलिङ, वीरु बाङ्देल, पवन चामलिङ

'किरण', पुण्यप्रसाद शर्मा, पी. अधिकारी, बासु शशी, पदम छेत्री, गोपाल गाउँले, अभि सुवेदी, कितापसिंह राई, विजयकुमार सुब्बा, तुलसी 'कश्यप', विष्णु प्रभात, संजय बान्तवा, भानुभक्त पोखरेल, कालुसिंह रनपहेंली, प्रवीण राई 'जुमेली', राज के. श्रेष्ठ, दीपा राई, अविनाश श्रेष्ठ, मोहन ठकुरी, टी.एन. शर्मा, वीणाश्री खरेल, महेश प्रसाई, सन्तोष आले आदिजस्ता स्थापित तथा नवोदित कविहरूका कविताहरू 'निर्माण प्रकाशन'बाट सार्वजनिक भएका विभिन्न अङ्कमा प्रकाशित गरिएको छ । 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा प्रकाशित कविताहरूको अध्ययन गर्दा गद्यकविताको बाहुल्य देखिन्छ । जीवन र जगत्को विस्तृत फाँट प्रस्तुत गर्ने किसिमका भावयुक्त कविता रचनाहरूको प्रकाशन गर्दै आएको यस पत्रिकाले सामाजिक, सांस्कृतिक र राजनीतिक क्षेत्रमा देखापरेका अन्याय, अत्याचारको चित्रण साथै विकृति विसङ्गतिप्रति तीव्र व्यङ्ग्य प्रहार गर्न सफल देखिन्छ । त्यस्तै प्रेम-प्रणयमूलक अभिव्यक्ति, देशप्रेम, प्रकृति प्रेम र शान्ति स्थापनाको कामनाजस्ता विषयवस्तुहरूलाई आत्मसात् गरेका कविता रचनाहरूको प्रकाशन निर्माण पत्रिकामा भएको पाइन्छ । 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन पत्रिका'द्वारा सार्वजनिक भएका कविता रचनाहरूले जीवनजगत्का जटिलता र आर्थिक समस्याहरूलाई प्रस्तुत गर्न बढी सक्रिय भएका छन् भने गजल मुक्तक, गीतहरू समसामयिक सन्दर्भ एवं प्रेम र प्रणय आदिको चित्रण गर्न सफल छन् । 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा विभिन्न भाषाका कविता रचनाहरूलाई नेपाली भाषामा अनुवाद गरेर समावेश पनि गरिएको छ । यस पत्रिकाद्वारा प्रकाशित कविताहरू सरल र सुबोध्य देखिन्छन् । भावका दृष्टिले हेर्दा कविताहरू सम्प्रेषणीय र सबल देखिन्छन् । सबैभन्दा बढी प्राथमिकता कविता रचनामा दिएको 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाले यस विधाको विकास र विस्तारका लागि उल्लेखनीय भूमिका पूरा गर्दै आएको छ ।

#=&=@ syf ljwfdf of]ubfg

'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा विभिन्न किसिमका कथाहरू प्रकाशित छन् । यस पत्रिकामा प्रकाशित कथाहरूमा विषयगत विविधता रहेको छ । यस पत्रिकाका हालसम्म प्रकाशित सामान्य अङ्कहरू हेर्दा कथा विधालाई दोस्रो महŒवपूर्ण विधाका रूपमा समावेश गरिएको देखिन्छ । यसमा प्रकाशित कथाहरू हेर्दा भीम दाहाल, सानुभाइ शर्मा, समीरण छेत्री 'प्रियदर्शी', बी.एस.राई, कितापसिंह राई, महानन्द पौड्याल, लक्खीदेवी सुन्दास, उदय थुलुङ, ईश्वरवल्लभ, प्रेम थुलुङ, पेम्पा तामाङ, गहर 'उदासी', तुलसीराम शर्मा, पूर्ण राई, शरद् छेत्री, सानु लामा, राधाकृष्ण शर्मा, रमेश विकल, कमला आँशु, परसात राई, एम. 'पथिक', कालूसिंह रनपहेंली, इन्द्रबहादुर राई, सञ्जय विष्ट, वीरभद्र कार्कीढोली, प्रवीण राई 'जुमेली', हरिप्रसाद 'गोर्खा' राई, आइतहाङ सावादेन 'अविरल', गीता

निरौला आदिजस्ता स्थापित तथा नवोदित लेखकहरूका कथा रचनाहरू प्रकाशित छन् । ‘निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन’ पत्रिकामा लघुकथा पनि प्रकाशित भएका छन् । यस पत्रिकाका विभिन्न अङ्कहरूमा समावेश भएका कथाहरू मूलभूत रूपमा भारतीय नेपाली समाज तथा केही रूपमा विश्व समाजको परिवेशको चित्रणलाई विषयवस्तुका रूपमा अङ्गीकार गर्न सफल देखिन्छन् । समाजमा विद्यमान रहेका विकृति-विसङ्गतिप्रति तीव्र आक्रोश, गरिबीको चित्रण र मानवताको भावनालाई कलात्मक रूपमा विभिन्न कथाहरूमा व्यक्त गरिएको छ । त्यस्तै मानवीय अन्तर्मनका कुण्ठा, समाजमा बढिरहेका हत्या र हिंसाद्वारा थकित मानव सभ्यताको चित्रण तथा त्यसको कलात्मक रूपमा विरोध र शान्ति स्थापनाप्रतिको कामनालाई विषयवस्तु बनाएर पनि कथाहरू प्रस्तुत भएका छन् । यस पत्रिकाका अङ्कहरूमा सङ्गृहीत भएका कथारचनाहरू हेर्दा परम्परागत कथाका प्रवृत्तिहरूदेखि नवीन प्रवृत्तिहरूको समेत प्रयोग गर्दै आएको पाइन्छ । राजनैतिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, पौराणिक आदि सबै पक्षहरूको चित्रण ‘निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन’ पत्रिकाका अङ्कहरूमा भएका पाइन्छन् । प्रगतिवादी र क्रान्तिकारी भावधाराको प्रयोग भएका कथारचनाहरू पनि यस पत्रिकाका अङ्कहरूमा समावेश भएका छन् । परिमाणात्मक तथा गुणात्मक दुवै दृष्टिले महŒवपूर्ण कथारचनाको प्रकाशन गरेर ‘निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन’ पत्रिकाले नेपाली कथाविधाको विकास र विस्तारमा महŒवपूर्ण योगदान दिएको देखिन्छ ।

#=&=# lgaGw ljwfdf of]ubfg

‘निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन’ पत्रिकाले विभिन्न विधाका रचना प्रकाशन गर्ने क्रममा कविता र कथापछि निबन्ध विधाको स्थान उल्लेख्य छ । निबन्ध विधाअन्तर्गत व्यङ्ग्य, संस्मरण, चिन्तनआदि पनि प्रस्तुत छ । यस पत्रिकाको हालसम्म उपलब्ध अङ्कहरूमा हेर्दा गहर ‘उदासी’, नरनाथ लुइटेल, रुद्र खरेल, पूर्ण राई, सुवास दीपक, डिल्लीराम तिमसिना, गोपाल गाउँले, वीरु बाङ्देल, डा. शान्ति छेत्री, सानुभाइ शर्मा, प्रा. रामलाल अधिकारी, गोविन्द भट्ट, आइ.एल. शर्मा, विष्णु प्रभात, निनु चापागाई, उदयचन्द्र वशिष्ट, सानु लामा, बुद्धिमान प्रधान ‘बमप’, पवन चामलिङ ‘किरण’, राजेन्द्र सुवेदी, डा. हर्कबहादुर छेत्री, डा. तुलसी भट्टराई, शरद् छेत्री, देवकुमार दुमी, थाङसुहाङ पुष्प सुब्बा, गीता निरौला, पुण्यप्रसाद शर्मा, एन.के. खड्का आदिजस्ता लेखकहरूका निबन्ध, व्यङ्ग्य, संस्मरण र चिन्तनहरू समावेश भएको पाइन्छ । यस पत्रिकाद्वारा प्रकाशित निबन्ध र अन्य लेख रचनाहरूमा विषयगत तथा शैली शिल्पगत विविधता पाइन्छ । स्थापित तथा नवोदित निबन्धकारहरूका रचनाहरू सार्वजनिक गर्दै आएको निर्माण पत्रिकाले निश्चित विषयवस्तुलाई वर्णनात्मक वा विवरणात्मक शैलीमा लेखिने किसिमका निबन्ध रचनाहरू प्रकाशित गर्दै

आएको छ । निजी विचार र अनुभवहरूको भावनात्मक प्रस्तुति गरिने किसिमका निजात्मक निबन्धहरूको प्रकाशन पनि यस पत्रिकामा भएका छन् । 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा विभिन्न व्यङ्ग्य लेखहरूको प्रकाशन पनि भएको पाइन्छ । यी व्यङ्ग्य लेखहरूमा राजनीतिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र सामाजिक विषयवस्तुको यथार्थ चित्रण गरिएको छ । समाजमा देखापरेका विकृति र विसङ्गतिलाई हास्यका माध्यमबाट घोचेर प्रस्तुति दिइने हास्यव्यङ्ग्य निबन्धहरूको पनि **निर्माण** पत्रिकामा प्रकाशन भएको देखिन्छ । यात्राका क्रममा लेखक स्रष्टाहरूले देखेका तथा भोगेका विभिन्न किसिमका अनुभवहरूलाई कलात्मक रूपमा अभिव्यक्ति दिइने विधाका रूपमा प्रचलित यात्रासाहित्यको प्रकाशन पनि निर्माण पत्रिकामा भएको पाइन्छ । यस्ता निबन्धहरू लेखकहरूका निजी अनुभवहरू, प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक दृश्यलाई स्मरणीय घटनाहरूको वर्णन सरल रूपमा प्रस्तुत भएको पाइन्छ । लेखक स्रष्टाहरूका गहन विचार र दृष्टि समाविष्ट भएका चिन्तनहरूलाई पनि 'निर्माण' पत्रिकामा प्रस्तुत गरिएको पाइन्छ । यस पत्रिकाका विभिन्न अङ्कहरूमा हेर्दा निबन्ध रचनाहरूका साथै व्यङ्ग्य, संस्मरण र चिन्तनहरू गुणात्मक तथा परिमाणात्मक दुवै कोणबाट विशिष्ट किसिमका रहेका छन् । विभिन्न निबन्धात्मक रचनाहरूको प्रकाशन गरी यस पत्रिकाले नेपाली साहित्यका क्षेत्रमा महŒवपूर्ण भूमिका पूरा गरेको देखिन्छ ।

#=&=$;dfnf]rgf ljwfdf of]ubfg

'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकामा विभिन्न विधाका रचनाहरू समावेश हुँदै आएको पाइन्छ । यस पत्रिकामा प्रकाशित समालोचना र समीक्षा अत्यन्त प्रभावकारी र पाठकवर्गलाई सहयोगी रहेको देखिन्छ । खालिङ, मुक्तिनाथ आचार्य, रामकृष्ण शर्मा, तुलसीप्रसाद भट्टराई, गोपाल गाउँले, गोविन्द भट्ट, राजेन्द्र सुवेदी, विष्णु प्रभात, शान्तिराज शर्मा, राजनारायण प्रधान, माधव घिमिरे, मोहनराज शर्मा, ईश्वरवल्लभ, पेम्पा तामाङ, गोपालप्रसाद दाहाल, राजेन्द्र भण्डारी, नन्द हाङखिम, रामलाल अधिकारी, अनिरुद्ध तिमसिना, कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, सानुभाइ शर्मा, शरद् क्षेत्री, सुवास दीपक, डा. जगत छेत्री, समीरण छेत्री 'प्रियदर्शी', नरेन्द्र चापागाई, भानुभक्त पोखरेल, मदनमणि दीक्षित, एम. 'पथिक', प्रा. गीता निरौला, डी.पी. अधिकारी, पदम छेत्री, असीत राई, डा. महेन्द्र पी. दाहाल, कितापसिंह राई, युद्धवीर राणा, डा. दिवाकर प्रधान, चुनिलाल घिमिरे, डा. लक्खीदेवी सुन्दास, डा. चित्रबहादुर छेत्री, राजकुमार क्षेत्री, भीम दाहाल, पारसमणि शम आदिजस्ता स्थापित तथा नवोदित लेखक स्रष्टाहरूका उत्कृष्ट समालोचना, समीक्षात्मक रचनाहरू प्रकाशित गरेर 'निर्माण प्रकाशन'ले नेपाली भाषा र साहित्यका क्षेत्रमा उल्लेखनीय कार्य गरेको देखिन्छ । कुनै पनि रचनाकृतिहरूमा सबल र दुर्वल, शक्ति र सीमा तथा सकारात्मक र नकारात्मक पक्षलाई केलाउने विधाका रूपमा परिचित समालोचना साथै विभिन्न क्षेत्रका रचनाहरूलाई

विश्लेषण गर्ने माध्यम समीक्षात्मक विधालाई प्रकाशन गर्न 'निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिका सफल भएको देखिन्छ । यस पत्रिकामा समावेश भएका समालोचनात्मक विधाका रचनाहरूलाई हेर्दा कृतिपरक, स्रष्टापरक, जीवनीपरक समालोचनात्मक रचनाहरू प्रस्तुत भएका पाइन्छन् । नेपाली समालोचनाका फाँटमा देखा परेका विशिष्ट समालोचकहरूका समालोचनात्मक रचनाहरूको प्रकाशन गरेर निर्माण पत्रिकाले नेपाली भाषा र साहित्यका क्षेत्रमा समालोचना विधालाई विकसित गरी सिर्जनात्मक साहित्यलाई सही मार्गनिर्देशन गरेर विकसित तुल्याउनमा समेत उल्लेखनीय भूमिका खेलेको देखिन्छ ।

#=&=% ljljw ljwfdf of]ubfg

'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाले विभिन्न विविध विधाहरूका रचनाहरूलाई पनि प्रकाशित गरेको देखिन्छ । स्वास्थ्य, ज्ञानविज्ञान, नाटक/एकाङ्की, धर्म-संस्कृति, नारीसम्बन्धी रचना, शिक्षा, कलासङ्गीत, लोकसाहित्य, इतिहास, व्यक्तिव्यक्तित्व, साहित्य चर्चा, अन्तर्वार्ता, भाषासंस्कृति, व्याकरण, प्रेरक प्रसङ्ग, अनुवाद, तुलनात्मक अध्ययन, पर्यावरण, मूल्याङ्कन, खण्डकाव्य, तर्कवितर्कआदि जस्ता लेख रचनालाई विविध रूपमा प्रकाशित गरिएको पाइन्छ । यस पत्रिकामा प्रकाशित भएका लेख रचनाका लेखकहरूमा डा. इन्द्र शर्मा, गंगा कप्तान, राधाकृष्ण शर्मा, रामशरण दर्नाल, पवन चामलिङ 'किरण', पेम्पा तामाङ, राधाकृष्ण शर्मा, महानन्द पौड्याल, इन्द्रबहादुर राई, तुलसी भट्टराई, कृष्णप्रसाद पराजुली, लैनसिंह बाङ्देल, विष्णु प्रभात, सुवास दीपक, नरनाथ लुईंटेल, मुक्ति उपाध्याय, राजनारायण प्रधान, भानुभक्त पोखरेल, चैतन्य, पदम छेत्री, विजयकुमार राई आदिजस्ता लेखक रचनाकारहरूका रहेका पाइन्छन् । 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाले एकाङ्की नाटकको प्रकाशन पनि गरेको पाइन्छ । यस पत्रिकाले विभिन्न स्थापित तथा नवोदित नाटककारहरूका एकाङ्की रचनाहरूको प्रकाशन गरेर भारतीय नेपाली समाजमा विद्यमान् विभिन्न समस्याहरूलाई उद्घाटन गर्न सफल देखिन्छ । नेपाली साहित्यका क्षेत्रमा कविता, कथा, निबन्ध, समालोचना विधाहरूलाई झैं एकाङ्की विधाहरूका साथै विविध विधाहरूलाई पनि विकसित तुल्याउन 'निर्माण' पत्रिकाले महŒवपूर्ण भूमिका खेलेको देखिन्छ । अनुसन्धानात्मक तथा समीक्षात्मक लोकसाहित्यसम्बन्धी रचनाहरू प्रकाशन गर्दै आएको 'निर्माण' पत्रिकाले विभिन्न अङ्कहरूमा लोकसाहित्यसम्बन्धी रचनाहरूलाई स्थान दिँदै आएको पाइन्छ । लोकसाहित्यसम्बन्धी क्षेत्रीय अध्ययन, जातीय लोकसंस्कार, लोकदेवी देवताहरूका ऐतिहासिक प्रसङ्गजस्ता विभिन्न विषयसँग सम्बन्धित रचनाहरू प्रकाशन गरी यस पत्रिकाले नेपाली लोकसाहित्यको विकासमा महŒवपूर्ण भूमिका पूरा गरेको पाइन्छ । 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन' पत्रिकाले विभिन्न भाषाका रचनाहरूको नेपाली भाषामा गरिएको अनुवादलाई सार्वजनिक गर्दै आएको देखिन्छ । यसप्रकारका रचनाहरूले

विश्वसाहित्य जगत्मा देखापरेका विशिष्ट अनुकरणीय साहित्यिक रचनाहरूलाई नजिकबाट परिचित गर्न सहयोग पु¥याएको पाइन्छ । यस पत्रिकाले अन्तर्वार्ता विधालाई पनि स्थान दिएर नेपाली भाषा र साहित्यका क्षेत्रमा विशिष्टता हासिल गरेका साहित्यिक सर्जकहरूका आफ्नै धारणा तथा जिज्ञासाहरूलाई पनि समेटेर अन्तर्वार्ता प्रस्तुत गरी महŒवपूर्ण कार्य गरेको पाइन्छ । यस पत्रिकाले नेपाली भाषा र साहित्यको विकास र विस्तारमा विभिन्न व्यक्ति व्यक्तित्वहरूसँग सम्बन्धित अन्तर्वार्तालाई प्रस्तुत गरी उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गरेको देखिन्छ ।

‘निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन’ पत्रिकाले भाषा र व्याकरण सम्बन्धी रचनाहरूलाई पनि सार्वजनिक गर्दै आएको पाइन्छ । यस किसिमका रचनाहरूले नेपाली भाषा र व्याकरणका क्षेत्रमा अझ विशिष्ट तुल्याएको देखिन्छ । यस पत्रिकाले इतिहास तथा संस्कृति सम्बन्धी रचनाहरूलाई पनि प्रकाशन गर्दै आएको देखिन्छ । यस्ता रचनाहरूमा विभिन्न ऐतिहासिक घटनाहरू, ऐतिहासिक तथ्यहरू, सांस्कृतिक पर्वसम्बन्धी ऐतिहासिक प्रसङ्गहरू र विभिन्न जातीय संस्कृतिसमेत प्रस्तुत हुँदै आएका छन् । यस किसिमका लेख रचनाहरूले नेपाली आयामिक संस्कृतिको उद्घाटन गर्न सफल भएका छन् ।

‘निर्माण प्रकाशन’द्वारा सार्वजनिक ‘निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन’ पत्रिकाका विभिन्न अङ्कहरूमा कला, सङ्गीतजस्ता विभिन्न कलासम्बन्धी सामग्रीहरूलाई पनि प्रकाशन गर्दै आएको देखिन्छ । यसैगरी स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न रचनाहरू, राष्ट्रकै शैक्षिक जगत्मा देखिएका विभिन्न समस्याहरू, महिलाका लागि व्यावहारिक शिक्षा प्रदान गर्ने खालका रचनाहरू, तुलनात्मक अध्ययन, ज्ञानविज्ञानसम्बन्धी लेख रचनाहरू, पर्यावरण घरव्यवहार, व्यङ्ग्य, पत्रसाहित्य, वातावरण, पौराणिक पात्र आदि सम्बन्धी रचनाहरू यस पत्रिकाले सार्वजनिक गर्दै आएको पाइन्छ । यसरी विभिन्न विविध रचनाहरूका माध्यमले ‘निर्माण सामयिक-साहित्यिक सङ्कलन’ पत्रिकाले साहित्यिक तथा साहित्येतर विधालाई समावेश गर्दै आएको देखिन्छ । यसरी यस पत्रिकाले सामान्य तथा विशेषाङ्का माध्यमबाट नेपाली साहित्य तथा साहित्येतर क्षेत्रमा महŒवपूर्ण योगदान पु¥याउँदै आएको पाइन्छ ।

#=* lgisif{

‘निर्माण प्रकाशन’ले आफ्नो स्थापनाकालदेखि नै विभिन्न विधाका साहित्यिक कृतिहरूका साथै ‘निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन’ पत्रिकाको प्रकाशन गर्दै आएको देखिन्छ । नेपाली साहित्यका क्षेत्रमा स्थापित तथा नवोदित विभिन्न स्रष्टाहरूका विभिन्न रचनाहरूको प्रकाशन ‘निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन’मा गर्दै आएको पाइन्छ । यस पत्रिकामा नेपाली साहित्यका कविता, कथा, निबन्ध, समालोचना, संस्मरणजस्ता विधाहरूमा

सङ्ख्यात्मक तथा गुणात्मक दुवै कोणबाट उचित स्थान प्राप्त गर्न सफल रचनाहरूको प्रकाशन भएको देखिन्छ । नेपाली साहित्यका विभिन्न साहित्यिक विधाहरूका रचनाहरूको प्रकाशन गर्ने क्रममा 'निर्माण सामयिक साहित्यिक सङ्कलन'पत्रिका क्रियाशील बन्दै आइरहेको देखिन्छ । परम्परागत तथा नूतन मान्यतालाई बहन गरेका रचनाहरूको प्रकाशन पत्रिका मार्फत गरेर समग्र नेपाली साहित्यपरम्परालाई नै आफ्ना थाप्लामा बोकी समृद्धिको शिखरमा पुऱ्याउने काम गर्नु यस पत्रिकाको महŒवपूर्ण उपलब्धि ठहरिन जान्छ । त्यसैगरी साहित्येतर सामग्रीहरूको प्रकाशनद्वारा प्रत्यक्षरूपमा ज्ञानको क्षेत्रलाई बहुआयामिकता प्रदान गरेको छ भने अप्रत्यक्ष रूपमा साहित्यिक विकासमा सहयोग पुऱ्याइको छ । त्यसैले साहित्यिक पत्रिकाका रूपमा स्थापित तथा विकसित पत्रिकाका माध्यमबाट विभिन्न साहित्यिक रचनाहरूको प्रकाशन गरी नेपाली साहित्यको श्रीवृद्धिमा अतुलनीय योगदान प्रदान गर्नु 'निर्माण प्रकाशन' संस्थाको महŒवपूर्ण उपलब्धि हो ।

kl/lzi6

lgdf{0f k|sfzgaf6 k|sflzt s[ltsf] sfnqmlds ;"rL

क्र.सं.	कृति	लेखक/सम्पादक	विधा	प्रकाशन (सन्)
१.	अन्तहीन सपनाः मेरो विपना	पवन चामलिङ 'किरण'	कविता	१९८६
२.	यी शब्दहरू यी हरफहरू	डा. राजेन्द्र भण्डारी	कविता	१९८६
३.	रविका निबन्धहरू	रविदास राई	निबन्ध	१९८७
४.	सलबलाउने मन	सरला राई	कथा	१९८७
५.	साक्षात्कार	सुवास दीपक	अन्तर्वार्ता	१९८७
६.	शरद् सयपत्री	लोकबहादुर बस्नेत	सङ्कलन	१९८७
७.	धुन एक : तरङ्गहरू अनेक	बी.एस. राई	कथा	१९८८
८.	उसको बलिदान	जीतबहादुर नेसुर	कथा	१९८८
९.	किराँत मुन्धुम	वीरहाङ योङहाङ	सङ्कलन	१९८८
१०.	सफलता	राजु पाखरिन	कविता	१९८८
११.	घाउका आवर्तहरू	प्रवीण राई 'जुमेली'	कविता	१९८८
१२.	प्राचीन भारतमा किराँतहरू	अनु. टी.बी. राई	ऐतिहासिक ग्रन्थ	१९९०
१३.	एभचभललर्ष्बा स्चभकक	एबधबल अजबलष्लिन ुप्च्बलु	एयभ्रक	१९९२
१४.	प्रतिवाद	पवन चामलिङ 'किरण'	लेखसङ्ग्रह	१९९२
१५.	दामथाङः हिजो र आज	पवन चामलिङ 'किरण'	अभिलेख	१९९३
१६.	प्रारम्भिक कविताहरू	पवन चामलिङ 'किरण'	कविता	१९९३
१७.	म को हुँ	पवन चामलिङ 'किरण'	कविता	१९९३
१८.	अभिषेक	नन्द हांगखिम	पूर्णाङ्की नाटक	१९९५
१९.	पवन चामलिङ प्राज्ञिक आयाम र अध्ययन	महेश प्रसाई	समालोचना	१९९५
२०.	उर्लन्छन् छालहरू समय र ज्वारभाटाहरू जस्तै	केदार गुरुङ	कविता	१९९५
२१.	अनाम बाटो	खुसेन्द्र राई	कविता	१९९५
२२.	क्रूसीफाइड प्रश्न औ अन्य कविताएँ	स. पवन चामलिङ 'किरण'	हिन्दी कविता	१९९५
२३.	भ्रम	दीपा राई	कविता	१९९५
२४.	क्रान्तिको प्रवेश	पवन चामलिङ 'किरण'	कविता	१९९५
२५.	अभिन्न अक्षर	मोहन ठकुरी	कविता	१९९६
२६.	सन्त्रस्त जिजीविषा	असीत राई	कथा	१९९६

२७.	आहट मानेभञ्ज्याङको	वीरु बाङ्देल	कविता	१९९६
२८.	भारतीय नेपाली कहानियाँ	सं. सुवास दीपक	कथा	१९९६
२९.	उहिले नै एउटा देशमा	डा. हर्कबहादुर छेत्री	समालोचना	१९९६
३०.	भारतीय नेपाली कविताको परिप्रेक्ष्यमा	डा. हर्कबहादुर छेत्री	समालोचना	१९९६
३१.	म्फयअचबअथ च्भमभफ्भम	एबधबल ऋजकष्लिन ुष्चबलु	ऋर्यामिअतष्यल	१९९६
३२.	संस्कृति एक हामी अनेक	धरणीधर दाहाल	संकलन/लेख	१९९६
३३.	तिम्रो गोरेटोमा आँखा बिछ्याई	मीनुदेवी छेत्री	कविता	१९९६
३४.	उद्घोषणा	जंगे गुरुङ 'तमु'	कविता	१९९६
३५.	सोडो-बाङ्गो हस्ताक्षर	वीरु बाङ्देल	व्यङ्ग्य लेख	१९९६
३६.	आत्ममिथक	भरत जैरु	कविता	१९९६
३७.	पारिजातका संकलित रचनाहरू (ग्रन्थ १-६)	पारिजात	सङ्कलन	१९९७
३८.	आँखीझ्यालबाट	कितापसिंह राई	निबन्ध	१९९७
३९.	युरोप भ्रमण: केही संस्मरण	डा. शान्ति छेत्री	संस्मरण	१९९७
४०.	रीमा	शंकर कोइराला	उपन्यास	१९९७
४१.	श्याम विरहीका कविता	श्याम 'विरही'	कविता	१९९७
४२.	प्रश्न चिह्न	एम.डी. 'पथिक'	नाटक	१९९७
४३.	विदित-अविदित	रामलाल अधिकारी	समालोचना	१९९८
४४.	भारतीय नेपाली साहित्य र साहित्यकार	डा. ईश्वर बराल	समालोचना	१९९८
४५.	शाकुन्तल : एक दृष्टि	छविलाल उपाध्याय	समालोचना	१९९८
४६.	अगमसिंह गिरी रचनावली (ग्रन्थ १-४)	अगमसिंह गिरी	सङ्कलन	१९९८
४७.	हिउँको दरवारमा	श्रवण मुकारुङ	कविता	१९९८
४८.	समृद्ध व्यथा कंगाल अभिव्यक्ति	भीम दाहाल	कविता	१९९८
४९.	पत्रकारिताका पक्षहरू	विजय बान्तवा	समालोचना	१९९८
५०.	अर्थान्तर र अन्य कविताहरू	प्रवीण राई 'जुमेली'	कविता	१९९८
५१.	घर गाउँ, देश-परदेश	के.पी. मल्ल	निबन्ध	१९९८
५२.	अनुद्वेगको रूप	टी.बी. चन्द्र	कविता	१९९८
५३.	बोद्ध देशहरूको परिभ्रमण	अनु. बद्री नारायण प्रधान	अनुवाद	१९९८
५४.	हाम्रा प्राचीन नारी	मदनमणि दीक्षित	समालोचना	१९९९

५५.	दुखेको चोट	कपिलमणि अधिकारी	उपन्यास	१९९९
५६.	प्रथम कोशेली	अरुणकुमार गजमेर	कथा एवं कविता	१९९९
५७.	जीवन यात्रा	जीतबहादुर कल्पित	सङ्कलन	१९९९
५८.	अदृश्य संघर्ष	लालवीर राई	सङ्कलन	१९९९
५९.	किरुवाओ माङपाओको आख्यान	घुप्रा हाङछा राई		१९९९
६०.	निसानी	बेनसिंह राई	कथा	१९९९
६१.	प्बलतुक एजषयिकयउजथ या :बतजभ्कबतष्अक	म्चा :यतष द्यष्च च्बष	एजषयिकयउजथ	१९९९
६२.	बी.एस. राईका कविताहरू	बी.एस. राई	कविता	२०००
६३.	सहयात्री	अनु. सुवास दीपक	अनुपाद	२०००
६४.	ब अचयकक तजभ तभभकतब	चए।ीकब	एयभ्क	२०००
६५.	संगत	बद्रीनारायण प्रधान	कथा	२००१
६६.	सून्यताको यात्रामा	सिद्धार्थ राई	कथा	२००१
६७.	गोपाल गाउँलेका सम्पूर्ण रचनाहरू	गोपाल गाउँले	सङ्कलन	२००१
६८.	हाम्रो संस्कृति र परम्परा वालन	अविचन्द्र सिग्देल	वालन सङ्कलन	२००१
६९.	रगतको हस्ताक्षर	भीम दाहाल	कविता	२००१
७०.	अनुभवका दुई फाँट	सी. कामलौवा	सङ्कलन	२००१
७१.	पल-विपल	अनु. सुवास दीपक	अनुवाद	२००१
७२.	समुन्द्रको पानी र बगरका बालुवाहरू	केदार गुरुङ	समालोचना	२००१
७३.	अथाह	विन्द्या सुब्बा	उपन्यास	२००२
७४.	वैशाख	जीवन नामदुंग	कविता	२००२
७५.	पहेंलो दिन	इन्द्रबहादुर राई	नाटक	२००२
७६.	केही निबन्धहरू	भाइचन्द्र प्रधान	निबन्ध	२००२
७७.	नन्दकुमार राई स्मृतिग्रन्थ	नन्दकुमार राई	सङ्कलन	२००२
७८.	श्रेष्ठका आँखीझ्यालबाट सिक्किमका केही वरद्पुत्रहरू	बी.के. श्रेष्ठ	समालोचना	२००२
७९.	नेपाली गीत साहितयः केही प्रतिभा एवं उदाहरण	प्रेम थुलुङ	सङ्कलन	२००२
८०.	अनुभूति र अभिव्यक्ति	आई.के. सिंह	कविता	२००३
८१.	चक्रव्यूह तथा अन्य कहानियाँ	सुवास दीपक	हिन्दी कथा	२००३
८२.	विहानी वर्षहरू	अनु. मन्दीप लामा	कविता	२००३
८३.	सिक्किमः राजतन्त्रदेखि	गोपाल गाउँले	इतिहास	२००३

	प्रजातन्त्रसम्म			
८४.	विश्वविख्यात व्यक्तिहरू	राजनारायण प्रधान	विश्व व्यक्तित्व	२००३
८५.	कर्फ्यू	लक्ष्मण श्रीमल	एकाङ्की	२००३
८६.	इन्द्र सम्पूर्ण (ग्रन्थ १-५)	इन्द्रबहादुर राई	सङ्कलन	२००४
८७.	कवि नरेन्द्रप्रसाद कुमाई कृतित्व एवं मूल्याङ्कन	सम्पा. महानन्द पौड्याल	सङ्कलन	२००४
८८.	सम्बन्धको खोलो तिम्रो र मेरो	गंगा कप्तान	कविता	२००४
८९.	अक्षर अर्केष्ट्रा	मनप्रसाद सुब्बा	कविता	२००४
९०.	स्कन्द गुप्त	अनु. छविलाल उपाध्याय	हिन्दी नाटक	२००४
९१.	प्रजातान्त्रिक आन्दोलनको आत्मसंघर्ष	पवन चामलिङ 'किरण'	निबन्ध	२००४
९२.	हरिश्चन्द्र	प्रकाश भट्टराई	महाकाव्य	२००४
९३.	जीवनयात्रा	निकुश वुङछेन		२००४
९४.	थाङ्मी शब्दकोश	राजेन थामी 'रोदन'	शब्दकोश	२००४
९५.	आधी आकाशभित्र केही ताराहरू	भानुराज थापा 'निरोगी'	कविता	२००४
९६.	तलाउभित्र अनुहार	सन्तोष आले	कविता	२००५
९७.	चिन्तनको चौतारी	डिल्लीराम अधिकारी	समालोचना	२००५
९८.	इन्दु	गंगा कप्तान	उपन्यास	२००५
९९.	हामी बगर बनी ओछिएका छौं	गंगा कप्तान	कविता	२००५
१००.	अङ्ग्रेजी-नेपाली शब्दकोश	राजनारायण प्रधान	शब्दकोश	२००५
१०१.	मेरा एकाउन्न कविता	अनु. सुवास दीपक	कविता	२००५
१०२.	कुल्चिएको अस्तित्व	थाङसुहाङ पुष्प सुब्बा	उपन्यास	२००५
१०३.	विषय परिक्रमा	रामलाल अधिकारी	समालोचना	२००५
१०४.	एबधबल ऋजकष्लिन धष्तज क्ष्लतभचखष्भध	एबधबल ऋजकष्लिन ुष्चबलु	ऋर्याभिअतष्यल	२००५
१०५.	सङ्गीत शिक्षा	मणिकमल छेत्री	समालोचना	२००५
१०६.	समयान्तर	अर्जुन पीयूष	समालोचना	२००५
१०७.	लक्ष्मीप्रसाद माडयुङका कृतिहरू	लक्ष्मीप्रसाद माडयुङ	सङ्कलन	२००५
१०८.	सम्झाउनि-बिर्साउनि	नगेन्द्र शर्मा	निबन्ध	२००५
१०९.	छापामा पवन चामलिङ		सङ्कलन	२००६
११०.	अभिन्न अक्षर	मोहन ठकुरी	कविता	२००६
१११.	यदि ... ?	आई.के. सिंह	कथा	२००६

११२.	आधुनिक नेपाली एकाङ्कीहरू	पी. अर्जुन	एकाङ्की	२००६
११३.	सर्जक संवाद	सुदर्शन श्रेष्ठ	अन्तर्वार्ता	२००६
११४.	केही पृष्ठहरू अध्ययनका	शरद क्षेत्री	समालोचना	२००६
११५.	कुरै कुराका कुराहरू	गंगा कप्तान	कथा	२००६
११६.	ब्लू फक्स	जोभी मोक्तान	कविता	२००६
११७.	लक्ष्यतिर	पारसमणि शम	उपन्यास	२००६
११८.	लीला-अ-लीला	नन्द हांगखिम	एकाङ्की	२००६
११९.	हिमाली	मुक्ति उपाध्याय	उपन्यास	२००६
१२०.	कहिलेकाहीँ	सम्पा. सुवास दीपक	संस्मरण	२००६
१२१.	भीमनिधि तिवारी काव्यसमग्र	भीमनिधि तिवारी	सङ्कलन	२००६
१२२.	निर्गमन	विन्ध्या सुब्बा	उपन्यास	२००६
१२३.	भ्हअबखबतष्लन कभाी	एबधबल ऋजकष्लिन ुष्चबलु		२००६
१२४.	त्तगभकत या ब कभाी	एबधबल ऋजकष्लिन ुष्चबलु	ऋर्यभिअतष्यल	२००६
१२५.	नेपाली संस्कृति हाम्रो अस्तित्व	युद्धवीर राणा	संस्कृति	२००६
१२६.	सन्त्रस्त जिजीविषा	असित राई	कथा	२००६
१२७.	सिर्जनशील परिसम्वाद	सुदर्शन श्रेष्ठ	अन्तर्वार्ता	२००७
१२८.	देश र अन्य कविताहरू	रेमिका थापा	कविता	२००७
१२९.	यमराजको न्याय	गंगा कप्तान	एकाङ्की	२००७
१३०.	एक कविः दश कविता	सम्पा. सुवास दीपक	कविता	२००७
१३१.	गंगा कप्तानका विचार कतिपय	गंगा कप्तान	निबन्ध	२००७
१३२.	मेरो सपनाको सिक्किम (भाग १-४)	पवन चामलिङ 'किरण'	भाषा संग्रह	२००७
१३३.	नेपाली सभ्यताको परिचय	प्रकाश भट्टराई	संस्कृति	२००७
१३४.	विश्व कविताहरू	अनु. पुण्यप्रसाद शर्मा	कविता	२००७
१३५.	हर घरभित्रको सङ्कलन तथा अन्य कविता	टी.एन. शर्मा	कविता	२००७
१३६.	भाषासाहित्य विचरण	डा. पुष्प शर्मा	समालोचना	२००८
१३७.	उज्यालोको दमित आकांक्षा	पदम क्षेत्री	कविता	२००८
१३८.	मनको सङ्घार	वीणाश्री खरेल प्रधान	कविता	२००८
१३९.	लङ्गुरको गान्तोक भ्रमण र श्रीमानको सरकारी टूर	दीप प्रधान 'गान्तोक'	समालोचना	२००८
१४०.	जिन्दगीको लयान्तर	पुरण गिरी	गीत	२००८
१४१.	प्जकदगक ९च्ब्क्ष्क्० त्जभष्च	द्यबबिचक च्बष	ऋगतिगचभ	२००८

	चभतयमि बअअयगलत			
१४२.	भारीमाथि सुपारी	गंगा कप्तान	लघु एकाङ्की	२००८
१४३.	परम्परागत नेपाली लोकगीत-लोकसंस्कृति	एस.एम. वाइवा	संस्कृति	२००८
१४४.	भ्मनभ तय भमनभ	त्वबलक। ऋजष्तचब द्य। ऋजजभतचष	उपन्यास	२००८
१४५.	द्ययलष	त्वबलक। ऋजष्तचब द्य। ऋजजभतचष	उपन्यास	२००८
१४६.	अस्ताचलतिर	सञ्जय बिष्ट	कथा	२००८
१४७.	चामलिङले टेकेको धर्ती		सम्पादन	२००८
१४८.	ज्रुबबिथबल बलम यतजभच ज्भचदबर्ा ञभमषअष्लभक	जप एचबमजबल	ज्बचदबर्ा द्ययप	२००९
१४९.	डा. पवन चामलिङ विकल्पहीन नेता	साम्पाङ राई	समालोचना	२००९
१५०.	श्रीमद्भागवात महापुराण	उदयचन्द्र वशिष्ठ	संस्कृति	२००९
१५१.	नेपाली सङ्गीतका भानुभक्तः मित्रसेन थापा	डा. खगेन शर्मा	सङ्गीत	२००९
१५२.	छिन्नमस्ता देवीको उपासक			
१५३.	मान्छेको साइनो	पवन चामलिङ ‘किरण’	गीत	२००९
१५४.	मीमांसा	कमला आँसु	कथा	
१५५.	एउटा बिहानीको कथा	रोबर्ट रोजर राई	कथा	
१५६.	संयोग मात्र होइन	प्रेम थुलुङ	कथा	
१५७.	चर्केको ऐनाभित्र आफ्नै अनुहारहरू	दलमान डी. गुरुङ	कथा	
१५८.	वक्र रेखाहरू	गहर उदासी	कथा	
१५९.	युगका तीन फल्याँटा	किशोर मोक्तान	कविता	
१६०.	केही कविताहरू	लता राजालिम	कविता	
१६१.	लामाका कविताहरू	ओङदी छिरिङ लामा	कविता	
१६२.	निर्वाणको रात	समीरण क्षेत्री ‘प्रियदर्शी’	कथा	
१६३.	विच्छिन्न विश्वासका बिम्बहरू	नरेन्द्र खड्का	नाटक	
१६४.	शीर्षकहीन अनुभूतिका शीर्षकहरू	टी.एन. शर्मा	कविता	
१६५.	नारी शक्ति			
१६६.	कैयौं दशकका नींदहरू पछि	सुवीरा राई	कविता	
१६७.	विकास गोतामेका समपूर्ण कविताहरू	विकास गोतामे	कविता	

१६८.	तेस्रो प्रहर	भीम दाहाल	कविता	
१६९.	पी. अर्जुनका कविता	पी. अर्जुन	कथा	
१७०.	नाभो	सम्पूर्ण राई	कथा	
१७१.	बाँझो धरती	रामबहादुर राई	कथा	
१७२.	सुरेश राईका कथाहरू	सुरेश राई	नाटक	
१७३.	थ्याङ्क्यू मि. ग्लाड	अनु. दशरथ खरेल	अन्तर्वार्ता	
१७४.	स्रष्टाका स्वरहरू	सुदर्शन श्रेष्ठ	अन्तर्वार्ता	
१७५.	वार्ताका वृत्तभित्र पवन चामलिङ			
१७६.	मेरो प्रेतात्मा	दीप प्रधान 'गान्तोके'	व्यङ्ग्य लेख	
१७७.	ध्ष्लतभच चबष्ल	त्चबलक। क्जष्ममजबचतजब च्वष	एयझक	
१७८.	नौलो बिहानी	चन्द्र खालिङ	कविता	